

NLB d.d.

NLB Banka Banja Luka

NLB Banka Sarajevo

NLB Banka Beograd

Komercijalna Banka Beograd

NLB Banka Podgorica

NLB Banka Prishtina

NLB Banka Skopje

Izvještaj o objavljivanju podataka i informacija NLB Banke d.d., Sarajevo za 2023. godinu

Maj, 2024.

Sadržaj

1. Poslovno ime i sjedište Banke.....	3	5.1.3. Tržišni rizici.....	20	9. Podaci i informacije koje se odnose na stopu finansijske poluge.....	47
2. Vlasnička struktura i organi Banke.....	5	5.1.4. Kamatni rizik u bankarskoj knjizi.....	20	10. Podaci i informacije koje se odnose na likvidnosne zahtjeve.....	48
3. Podaci i informacije koje se odnose na politiku naknada.....	11	5.1.5. Operativni rizik.....	21	10.1. Strategije i postupci za upravljanje rizikom likvidnosti.....	48
3.1. Postupak odlučivanja koji se primjenjuje pri određivanju politike naknada.....	11	5.2. Struktura i organizacija funkcije upravljanja rizicima.....	23	10.2. Način organizovanja upravljanja rizikom likvidnosti u Banci, uključujući i sistem izvještavanja i mjerenja rizika likvidnosti.....	48
3.2. Informacije o vezi između plaće i uspješnosti, odnosno korelaciji između naknada, uspješnosti i rizika za sve zaposlene.....	11	5.3. Obuhvatnost i karakteristike sistema izvještavanja o rizicima, kao i načina mjerenja rizika.....	25	10.3. Politike i postupci za praćenje stalne efikasnosti zaštite od rizika likvidnosti i smanjenja rizika likvidnosti.....	49
3.3. Karakteristike sistema naknada (model i struktura).....	11	5.4. Adekvatnost uspostavljenog sistema upravljanja rizicima Banke u odnosu na rizični profil i poslovnu politiku i strategiju.....	28	10.4. Opis izloženosti riziku likvidnosti i usklađenosti sa strategijom.....	49
3.4. Omjeri između fiksnih i varijabilnih naknada.....	12	5.5. Politike zaštite od rizika i politike (informacije o primijenjenim tehnikama smanjenja kreditnog rizika) smanjenja rizika, kao i načine koje Banka koristi za osiguravanje i praćenje efikasnosti u smanjenju rizika.....	29	10.5. LCR – koeficijent pokrića rizika likvidnosti.....	50
3.5. Informacije o kriterijima uspješnosti na kojima se zasnivaju prava na dionice, opcije ili varijabilne komponente naknada.....	12	5.6. Sažeti opis povezanosti rizičnog profila Banke sa njenom poslovnom strategijom, kao i sažeti prikaz ključnih pokazatelja poslovanja Banke u vezi sa upravljanjem rizicima i njihovih vrijednosti, na osnovu kojih zainteresovani učesnici na finansijskom tržištu mogu ocijeniti upravljanje rizicima Banke, kao i način na koji je tolerancija prema rizicima uključena u sistem upravljanja rizicima.....	30	11. Podaci i informacije koje se odnose na izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja i drugih značajnih ulaganja Banke.....	52
3.6. Opis, kriteriji i obrazloženje varijabilnih naknada koje koristi Banka.....	13	5.7. Način informisanja organa upravljanja Banke o rizicima.....	32	12. Podaci i informacije koje se odnose na kamatni rizik u bankarskoj knjizi.....	52
3.7. Ukupne naknade, po području poslovanja.....	14	5.8. Opšti okvir sistema internih kontrola i način organizacije kontrolnih funkcija, uključujući i rukovodioce istih.....	32	12.1. Izvori rizika, metode i učestalost mjerenja.....	52
3.8. Zbir svih isplaćenih naknada po kategorijama zaposlenika, te informacije o naknadama podijeljene na Upravu Banke, Nadzorni odbor i ostale zaposlenike Banke čije profesionalne aktivnosti imaju značajan utjecaj na rizični profil Banke.....	14	6. Podaci i informacije koje se odnose na regulatorni kapital.....	33	12.2. Osnovne pretpostavke za mjerenje, odnosno procjenu izloženosti kamatnom riziku.....	52
3.9. Broj zaposlenika čije naknade iznose 100.000,00 BAM ili više po finansijskoj godini.....	15	7. Podaci i informacije koje se odnose na kapitalne zahtjeve i adekvatnost kapitala.....	37	12.3. Promjene prihoda i ekonomske vrijednosti za mjerenje kamatnog rizika.....	52
3.10. Informacija o prenosu prava iz naknada.....	15	7.1. Podaci, odnosno informacije koje se odnose na izloženost Banke kreditnom riziku	32	13. Podaci i informacije koje se odnose na ICAAP i ILAAP.....	53
4. Informacije o obuhvatu primjene regulatornih zahtjeva.....	15	8. Podaci i informacije koje se odnose na zaštitne slojeve kapitala.....	46	13.1. ICAAP.....	53
5. Strategija, ciljevi i politika upravljanja rizicima Banke.....	15			13.1.1. Pristupi koje Banka koristi za mjerenje materijalno značajnih rizika.....	54
5.1. Strategija i politike za upravljanje pojedinačnim rizicima.....	15			13.2. ILAAP.....	55
5.1.1. Kreditni rizik.....	16			14. Nekvalitetne i restrukturane izloženosti i stečeni kolateral.....	57
5.1.2. Rizik likvidnosti.....	19				

Uvod

Odlukom o objavljivanju podataka i informacija banke (Službene Novine F BiH, broj 39/21- u daljem tekstu „Odluka“) i pripadajućim Uputstvom za objavljivanje podataka i informacija banke, Agencija za bankarstvo Federacije BiH je bliže propisala zahtjeve u pogledu sadržaja podataka i informacija koje je banka dužna da objavljuje, te uslove način i rokove njihovog objavljivanja.

U skladu sa navedenim propisima, banka je dužna da objavi naziv, sjedište i organizacione dijelove banke, kao i kvantitativne i kvalitativne podatke o poslovanju i organizacionoj strukturi banke, rizičnom profilu banke i druge informacije koje se u skladu sa propisima ne smatraju zaštićenim ili povjerljivim, a koje su od značaja za informisanje javnosti o njenom finansijskom stanju i poslovanju.

Banka objavljuje samo podatke i informacije koje su primjenjive na poslovanje Banke. Svi iznosi su iskazani u hiljadama KM, ukoliko nije drugačije navedeno.

1. Poslovno ime i sjedište Banke

NLB Banka d.d., Sarajevo (u daljem tekstu: Banka) je banka univerzalnog tipa, koja je kao samostalno dioničko društvo organizovana počevši od 1. aprila 1990. godine.

Banka je inicijalno upisana u Registar privrednih subjekata kod Kantonalnog suda u Tuzli, a sa promjenom sjedišta Banke iz Tuzle u Sarajevo koja je izvršena 2015. godine, Banka je danas upisana u Registar privrednih subjekata kod Općinskog suda u Sarajevu, te u registar kod Komisije za vrijednosne papire Federacije BiH, sa svim relevantnim podacima i dozvolama izdatim od Agencije za bankarstvo FBiH (u daljem tekstu: FBA) i drugih nadležnih organa.

Skupština dioničara Banke je dana 28.11.2019. godine donijela Odluku o promjeni adrese sjedišta Banke d.d., na osnovu koje je promijenjena adresa sjedišta Banke sa dosadašnje adrese u ulici Džidžikovac broj 1, Sarajevo, na novu adresu sjedišta Banke, ulica Koševo broj 3, Sarajevo. Slijedom navedenog, dana 24.12.2019. godine, Općinski sud u Sarajevu donio je Rješenje o izmjenama podataka, kojim je u Registru privrednih subjekata izvršen upis promjene adrese sjedišta Banke.

Nadzorni Odbor Banke je u oktobru 2020.godine donio Odluku o promjeni naziva organizacionih jedinica poslovne mreže iz agencija/ekspozitura u poslovnice sa primjenom od 01.01.2021. godine.

Svoje poslovanje Banka obavlja neposredno i preko organizacionih dijelova, i to:

1. Podružnica Tuzla sa Poslovnica Centar, Sjenjak, Brčko, Čelić, Kalesija, Sapna i Teočak.
2. Podružnica Sarajevo sa Poslovnica Centar, Pofalići, Ilidža, Alipašino Polje, Ferhadija, Dobrinja, Otoka i Goražde;
3. Podružnica Mostar sa Poslovnica Čapljina, Široki Brijeg, Ljubuški, Centar i Rondo,
4. Podružnica Tuzla 2, sa Poslovnica Centar Gračanica, Doboj Istok, Gradačac, Srebrenik i Orašje
5. Podružnica Tuzla 3 sa Poslovnica Živinice, Slatina, Lukavac, Banovići i Kladanj;
6. Podružnica Zenica sa Poslovnica Centar, Travnik, Vitez i Bihać.

Preko centrale u Sarajevu i razvijene poslovne mreže Banka je ovlaštena da obavlja sve vrste poslova koje banke mogu obavljati, i to:

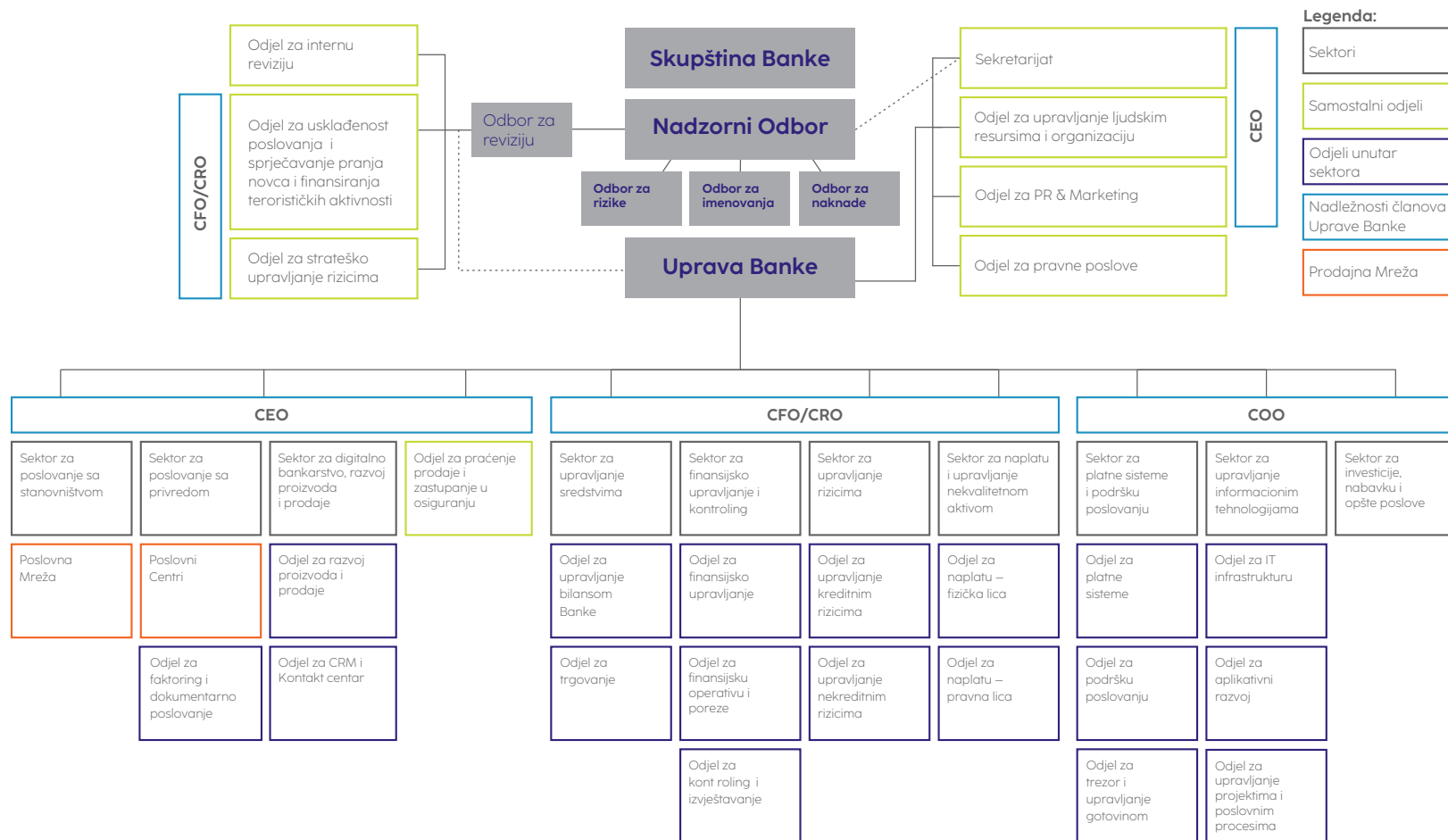
1. primanje i polaganje depozita ili drugih povratnih sredstava;
2. davanje i uzimanje kredita i zajmova;
3. izdavanje garancija i svih oblika jemstva;

4. usluge unutrašnjeg i međunarodnog platnog prometa i prenosa novca, u skladu sa posebnim propisima;
5. kupovina i prodaja strane valute i plemenitih metala;
6. zdavanje i upravljanje sredstvima plaćanja (uključujući platne kartice, putne i bankarske čekove);
7. finansijski lizing;
8. kupovina, prodaja i naplata potraživanja (faktoring, forfeting i drugo);
9. kupovina i prodaja instrumenata tržišta novca za svoj ili tuđi račun;
10. kupovina i prodaja vrijednosnih papira (brokersko-dilerski poslovi);
11. upravljanje portfeljom vrijednosnih papira i drugim vrijednostima;
12. poslovi podrške tržištu vrijednosnih papira, poslovi agenta i preuzimanja emisije, u skladu sa propisima koji uređuju tržište vrijednosnih papira;
13. poslovi investicionog savjetovanja i skrbnički poslovi;
14. usluge finansijskog menadžmenta i savjetovanja;
15. usluge prikupljanja podataka, izrada analiza i davanje informacija o kreditnoj sposobnosti pravnih i fizičkih lica koji samostalno obavljaju registrovanu poslovnu djelatnost;
16. usluge iznajmljivanja sefova;
17. posredovanje u poslovima osiguranja, u skladu sa propisima koji uređuju posredovanje u osiguranju, osim u osiguranju od odgovornosti za motorna vozila;
18. druge poslove koji predstavljaju podršku konkretnim bankarskim poslovima.

Na dan 31. Decembra 2023. godine NLB Banka d.d., Sarajevo je imala 478 zaposlenih. Organizaciona šema NLB Banke d.d. Sarajevo na dan 31.12.2023. godine.

NLB Banka d.d., Sarajevo - Pravilnik o organizaciji

Organizacijska šema NLB Banke d.d., Sarajevo - Prilog 1

2. Vlasnička struktura i organi Banke

U skladu sa članom 4. Odluke Banka je u obavezi objaviti podatke i informacije koje se odnose na vlasničku strukturu i organe Banke.

Banka objavljuje spisak dioničara koji imaju 5% ili više učešća u kapitalu ili glasačkim pravima kako je to prikazano u sljedećoj tabeli:

U skladu sa članom 4. stav (1) tačka b) Odluke, Banka objavljuje spisak članova Nadzornog Odbora i Uprave Banke sa slijedećim podacima:

Članovi Nadzornog Odbora Banke		
Red.br.	Ime i prezime	Kratka biografija (ili lokacija na kojoj Banka isto objavljuje)
OBRAZOVANJE:		
- Univerzitet u Daytonu, Ohio, SAD, MBA Program (1999. godina)		
- Univerzitet u Augsburgu, Njemačka, Škola poslovne administracije i ekonomije (1993.-1998. godina)		
RADNO ISKUSTVO:		
1.	Peter Andreas Burkhardt predsjednik	- Član Uprave Nove Ljubljanske banke d.d., Ljubljana, Slovenija, odgovoran za područje rizika (CRO) – septembar 2013. – danas - Volksbank Hungary, Budimpešta, Mađarska, Direktor divizije za rizike, Juni 2012.- Juli 2013. godine - Volksbank International AG, Beč, Austrija, Savjetnik Uprave, Januar 2012. – maj 2012. godine - Volksbank Romania, Bukarešt, Rumunija, član Uprave odgovoran za finansije (CFO), Juni 2010. – Decembar 2011. godine - Volksbank BH Sarajevo, Bosna i Hercegovina, član Uprave/područje rizika i finansija (CRO/CFO), Septembar 2003. – Januar 2009. godine
OSTALO:		
Iskusni stručnjak u oblasti bankarstva sa više od 30 godina radnog iskustva Od 2014. godine do danas, obavljao je funkcije predsjednika i zamjenika predsjednika Nadzornog odbora, Upravnog odbora i Odbora direktora u više finansijskih institucija.		

Red.br.	Ime i prezime	Kratka biografija (ili lokacija na kojoj Banka isto objavljuje)
2.	Damir Kuder zamjenik predsjednika	OBRAZOVANJE: - Univerzitet u Mariboru, Ekonomski fakultet – Magistar nauka (2004) - Univerzitet u Ljubljani, Ekonomski fakultet – diplomirani ekonomist (1997. godina) RADNO ISKUSTVO: - NLB d.d., Country Manager, BiH (Januar 2022 – danas) - NLB d.d., Savjetnik u Group Steering (Januar 2020 – Decembar 2021) - Član Uprave u NLB Banka Skopje (Januar 2011 – Januar 2020) - Direktor Centra za koordinaciju i kooperaciju između članica grupe NLB u NLB Tutunska Banka (Septembar 2009 – Decembar 2010) - Asistent Direktora Sektora za poslovanje sa privredom – Corporate (Septembar 2007 – Avgust 2009) - Savjetnik Uprave Banke u NLB Tutunska banka, Skopje (Januar 2006 – Septembar 2007) OSTALO: · preko 10 godina radnog iskustva na različitim menadžerskim pozicijama · 18 godina radnog iskustva u oblasti bankarstva · obavljao je ili obavlja funkciju člana Nadzornog odbora u nekoliko članica NLB Grupe
3.	Andrej Lasić član	OBRAZOVANJE: - Ekonomski fakultet,, Univerzitet u Ljubljani, diplomirani ekonomista (1997. godina) RADNO ISKUSTVO: - NLB d.d. Ljubljana, član Uprave odgovoran (CMO) za područje Corporate i Investicionog bankarstva (2022. - danas) - NLB d.d. Ljubljana, Pomoćnik Uprave, (2018. – 2022. godine) - NLB d.d. Ljubljana, Direktor Sektora ključnih klijenata (2013.- 2018. godine) - NLB d.d. Ljubljana, Pomoćnik Uprave, (februar 2013.-april 2013) - SBK d.d. Ljubljana, Zamjenik direktora podjela i direktor sektora ključnih klijenata (01april 2011.- januar 2013. godine) - SBK d.d., Ljubljana, Zamjenik Izvršnog direktora za pokriće ključnih klijenata/velike korporacije i Direktor sektora za velike korporacije (februar 2010 – mart 2011) - SBK d.d. Ljubljana, Direktor za pokriće ključnih klijenata/velike korporacije (oktobar 2004. – januar 2010. godine) OSTALO: - Iskusni stručnjak za korporativno i investicijsko bankarstvo sa više od 24 godine radnog iskustva - Obavljao je ili obavlja funkciju člana Nadzornog odbora u nekoliko članica NLB Grupe
4.	Ayda Šebić nezavisni član	OBRAZOVANJE: - Univerzitet u Sarajevu, Pravni fakultet (1978. godina) RADNO ISKUSTVO: - U mirovini od januara 2015. godine - Vođa odjela Pravo i Compliance u Sberbank BH d.d. (pravni sljednik Volksbank BH d.d.) (maj 2000 – decembar 2014) - Šef kabineta Generalnog direktora / Sekretar banke u Privrednoj banci Sarajevo, Udružena banka (1984 – 2000) OSTALO: - Bila je članica raznih stručnih organa tokom radnog angažmana
5.	Dino Osmanbegović nezavisni član	OBRAZOVANJE: - Univerzitet u Sarajevu, Ekonomski fakutet Sarajevo, diplomirani ekonomista (1984. godina) RADNO ISKUSTVO: - Konsultant za bankarstvo u okviru projekata ispred Svjetske banke, Washington (World Bank, County Office Ukraine, Kyiv, u 2016 godini; World Bank, Country Office B&H, Sarajevo, u 2015 i 2013 godini; World Bank, Country Office in Kišnjevo, R. Moldavia, u 2015 godini) - Privredna banka d.d. Sarajevo, savjetnik Direktora Banke, (od augusta 2012. do oktobra 2012. godine) - Predsjednik Nadzornog odbora u Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo (2004. – 2011.) - Raiffeisen Bank BH d.d., Izvršni direktor, član Uprave, Zamjenik Predsjednika (novembar 1993. do mart 2011.) OSTALO: - dugogodišnje radno iskustvo u oblasti bankarstva - osnivač i član Upravnog odbora Udruženja banaka BiH i predsjedavajući Upravnog odbora (2009.)

Članovi Uprave Banke		
Red.br.	Ime i prezime	Kratka biografija (ili lokacija na kojoj Banka isto objavljuje)
1.	Lidija Žigić Predsjednik Uprave	https://www.nlb-fbih.ba/o-banci/o-nama/uprava-i-nadzorni-odbor
2.	Denis Hasanić Član Uprave	https://www.nlb-fbih.ba/o-banci/o-nama/uprava-i-nadzorni-odbor
3.	Jure Peljhan Član Uprave	https://www.nlb-fbih.ba/o-banci/o-nama/uprava-i-nadzorni-odbor

U skladu sa članom 4. stav (1) tačka c) Odluke,
Banka objavljuje broj direktorskih funkcija
članova Nadzornog Odbora i Uprave Banke:

Red.br.	Ime i prezime člana Nadzornog odbora ili Uprave Banke	Broj izvršnih direktorskih funkcija (apsolutno)	Broj neizvršnih direktorskih funkcija (apsolutno)	Od toga broj izvršnih direktorskih funkcija u grupi	Od toga broj neizvršnih direktorskih funkcija u grupi	Broj direktorskih funkcija u institucijama čija je glavna poslovna aktivnost neprofitne prirode
1.	Peter Andreas Burkhardt predsjednik	1	3	1	3	0
2.	Damir Kuder zamjenik predsjednika	1	2	1	2	0
3.	Andrej Lasić član	1	1	1	1	0
4.	Ayda Šebić nezavisni član	0	1	0	1	0
5.	Dino Osmanbegović nezavisni član	1	1	0	1	0
6.	Lidija Žigić Predsjednik uprave	1	1	1	0	1
7.	Denis Hasanić Član uprave	1	2	1	0	2
8.	Jure Peljhan Član uprave	1	2	1	0	2

U skladu sa članom 4. stav (1) tačka d) Odluke, Banka objavljuje osnovne informacije o politikama za izbor i procjenu članova Nadzornog Odbora i Uprave Banke.

Politikama Banke je regulisan izbor i procjena ispunjavanja uslova predloženih i izabranih, odnosno imenovanih članova Nadzornog odbora i članova Uprave Banke, u smislu dobrog ugleda, adekvatnih kvalifikacija i dovoljnog iskustva za obavljanje funkcije člana Nadzornog odbora i Uprave Banke. Procjena ispunjavanja uslova vrši se na osnovu dokumentacije prikupljene od strane stručnih službi Banke i priprema materijala koji predstavlja osnov za donošenje odluke o primjerenosti od strane nadležnog organa Banke.

Banka ima odgovornost za obavljanje inicijalne, redovne godišnje i kontinuirane procjene ispunjavanja uslova za članove organa Banke. Nadzorni odbor Banke jednom godišnje vrši

samoprocjenu adekvatne popunjenosti i aktivnosti Nadzornog odbora, rada Nadzornog odbora kao cjeline i rada pojedinačnih članova, potencijalnih sukoba interesa pojedinačnih članova nadzornog odbora, funkcionisanja svojih odbora i saradnje sa Upravom Banke, u skladu sa Odlukom o sistemu internog upravljanja u banci (Službene novine Federacije BiH, br. 39/21)

Banka je dužna da izvještava Agenciju o rezultatima procjene.

Dodatno, Skupština Banke najmanje jednom godišnje razmatra pismenu informaciju sa detaljnim podacima o svim zaradama, naknadama i drugim primanjima članova Nadzornog odbora Banke, Uprave Banke i višeg rukovodstva, kao i o svim ugovorima između Banke i članova tih odbora i drugih lica koja su povezana sa tim članovima čija je posljedica imovinska korist za ta lica, kao i prijedlog Nadzornog odbora Banke o zaradama, naknadama

i drugoj imovinskoj koristi tih lica za narednu godinu. U pogledu pitanja i materije koja su u nadležnosti Nadzornog odbora, isti odlučuje na sjednicama koje mogu biti redovne, vanredne ili korespondentne prirode, a koje se održavaju u skladu sa uslovima i rokovima propisanim važećim pravnim normama. Redovne sjednice Nadzornog odbora Banke održavaju se najmanje jednom tromjesečno, a u sjedištu Banke najmanje jednom godišnje. Sadržaj materijala koji su predmet izvještavanja i razmatranja na navedenim sjednicama, pripremaju nadležne organizacione jedinice, ovisno od prirode sadržaja istih, koje potom u skladu sa nadležnostima određenim pozitivnim pravnim propisima, utvrđuje Uprava Banke i/ili nadležni odbor unutar Banke, te iste proslijeđuje Nadzornom odboru na razmatranje i odlučivanje.

U skladu sa članom 4. stav (1) tačka e) Odluke, Banka objavljuje članove Odbora za reviziju i njihove kratke biografije:

Članovi Odbora za reviziju		
Red.br.	Ime i prezime	Kratka biografija (ili lokacija na kojoj Banka isto objavljuje)
1.	Andrea Golubić predsjednik	OBRAZOVANJE:
		- Univerzitet u Ljubljani, Ekonomski fakultet – magistar nauka (2013. godina) - Univerzitet u Mariboru, Ekonomski fakultet – diplomirani ekonomista (2004. godina)
		RADNO ISKUSTVO:
		- Zamjenik generalnog direktora za kontroling NLB d.d., Ljubljana (2019 – danas), - Direktor računovodstva NLB Grupe (2014-2019), - Odgovorna za IFRS izvještavanje i usklađenost (2010-2014) - Grupno izvještavanje Unicredit banka Slovenija d.d. (2006 – 2010)
2.	Polona Kurtevski član	OSTALO:
		- Obavljala je ili obavlja funkciju člana odbora za reviziju u nekoliko članica NLB Grupe - Odgovorna za provedbu IFRS 9 u bankama članicama NLB Grupe
		OBRAZOVANJE:
		- Univerzitet u Ljubljani, Ekonomski fakultet – diplomirani ekonomista (1994. godina)
		RADNO ISKUSTVO:
		- Koordinator CRO segmenta u Upravljanju NLB Grupom (juni 2019 – danas) - Glavni interni revizor u NLB d.d., Ljubljana (septembar 2003 – april 2019) - Viši interni revizor u NLB d.d., Ljubljana (septembar 2002 – septembar 2003)
		OSTALO:
		- Obavljala je ili obavlja funkciju člana odbora za reviziju u nekoliko članica NLB Grupe - Certificirani računovođa - Certificirani član nadzornih odbora, Asocijacija nadzornika Slovenije

Red.br.	Ime i prezime	Kratka biografija (ili lokacija na kojoj Banka isto objavljuje)
OBRAZOVANJE:		
- diplomirani ekonomista, Tehnička vojna akademija Beograd, septembar 1995. septembar 2000. godine		
RADNO ISKUSTVO:		
3.	Mirko Ilić član	- partner u reviziji i osiguranju, BDO d.o.o. Banja Luka, oktobar 2021. godine – danas - partner u reviziji i osiguranju, Deloitte d.o.o. Banja Luka, Juni 2017. – oktobar 2021. godine - direktor u reviziji i osiguranju, Deloitte d.o.o. Banja Luka, Septembar 2014. – Maj 2017. godine - viši menadžer u reviziji, Deloitte d.o.o. Banja Luka, Septembar 2009. – august 2014. godine
OSTALO:		
- certificirani procjenitelj, ovlašteni revizor, certificirani računovođa		

U skladu sa članom 4. stav (1) tačka f) Odluke, Banka objavljuje članove odbora koje je u skladu sa zakonskim propisima osnovao nadzorni odbor kao i učestalost zasjedanja tih odbora:

Članovi odbora Nadzornog odbora, ukoliko su osnovani u Banci		
Odbor za imenovanja		Učestalost zasjedanja
1.	Damir Kuder predsjednik	po potrebi
2.	Peter Andreas Burkhardt član	
3.	Ayda Šebić član	
Odbor za naknade		Učestalost zasjedanja
1.	Ayda Šebić predsjednik	po potrebi
2.	Damir Kuder član	
3.	Andrej Lasič član	
Odbor za rizike		Učestalost zasjedanja
1.	Dino Osmanbegović predsjednik	kvartalno
2.	Peter Andreas Burkhardt član	
3.	Damir Kuder član	

U skladu sa članom 4. stav (1) tačaka g) i h) Odluke, Banka objavljuje osnovne informacije o načinu organizovanja funkcije interne revizije i rukovodioca interne revizije i navodi naziv imenovanog društva za reviziju finansijskih izvještaja.

Odjel interne revizije je organizovan kao samostalna organizaciona jedinica, nezavisna od Uprave Banke i odgovorna direktno Odboru za reviziju i Nadzornom odboru Banke. Nadzorni odbor Banke je uspostavio i organizovao nezavisnu funkciju interne revizije čiji je cilj uvećanje vrijednosti i unapređenje poslovanja Banke, kroz savjete i procjene u oblastima upravljanja rizicima, sistema internih kontrola i upravljanja organizacijom.

Način rada interne revizije regulisan je Politikom - Poveljom kontrolne funkcije interne revizije u NLB Banci d.d., Sarajevo (posljednja prečišćena verzija akta usvojena je od strane Nadzornog odbora Banke 18. decembra 2023. godine), a koji je usklađen sa Zakonom o bankama FBiH, Odlukom o sistemu internog upravljanja u Banci, izdatom od strane Agencije za bankarstvo FBiH i standardima NLB d.d. Ljubljana. Područje rada interne revizije definira se na osnovu Plana rada interne revizije.

Priručnikom za interno revidiranje (posljednja prečišćena verzija akta usvojena je od strane Nadzornog odbora Banke 22. april 2024. godine) je detaljno definisan rad Odjela interne revizije, odnosno način analize i ocjenjivanja rizika, planiranja rada, izvođenja revizija, oblikovanja revizijskih izvještaja, izvještavanje o radu, vođenja registra i evidencija, te saradnja sa eksternim institucijama i NLB d.d. Ljubljana.

Kontrolna funkcija Interna revizija sprovodi nepristrasnu, nezavisnu, stalnu i sveobuhvatnu kontrolu nad poslovanjem Banke, te svojim nezavisnim i objektivnim uvjerenjem zasnovanim na procjeni rizika doprinosi implementiranju ciljeva Banke i poboljšanju efikasnosti upravljanja rizicima, sistema internih kontrola i upravljanja Bankom. Ocjene kvaliteta i efikasnosti internih kontrola, uključujući procjenu sistema upravljanja rizicima i procesima, dostavljaju se Upravi Banke, Odboru za reviziju i Nadzornom odboru, kao i revidiranim organizacionim dijelovima Banke u vidu revizijskih izvještaja.

Interna revizija je samostalna organizaciona jedinica, potpuno nezavisna od Uprave Banke i odgovorna direktno Odboru za reviziju i Nadzornom odboru, koja vrši revizorsku funkciju sa posebnom profesionalnom pažnjom, u skladu sa stručnim načelima i međunarodnim standardima interne

revizije, kao i internim pravilima rada interne revizije. Pri tome se pridržava važećeg zakonodavstva i propisa, kao i interne regulative koja reguliše poslovanje oblasti koje su predmet revizije.

U skladu sa Zakonom o bankama FBiH, Nadzorni odbor Banke imenuje / razrješava i donosi odluke o naknadama nosioca ključne funkcije Interne revizije, te imenuje interne revizore.

Interna revizija obavlja redovne revizije poslovanja Banke na osnovu usvojenog godišnjeg plana, kao i vanredne revizije koje se mogu zahtijevati od strane Uprave, Nadzornog odbora ili Odbora za reviziju, Glavnog internog revizora po svom vlastitom nahođenju ili na inicijativu kompetentnog tijela NLB Grupe.

Vanredne revizije se izvode u slučaju (većih) promjena u upravljanju rizicima u pojedinim područjima, ili (većih) promjena u kontrolnom okruženju. Godišnji plan rada se kreira u odnosu na analizu rizičnosti svih područja poslovanja Banke, te neminovno uključuje reviziju svih područja koja su ocijenjena sa visokim stepenom rizika.

Interna revizija, između ostalog, na godišnjoj osnovi vrši revidiranje kreditnog, operativnog (uključujući i rizik eksternalizacije) i rizika likvidnosti, te u skladu sa zahtjevom regulatora vrši jednom godišnje ocjenu strategija, politika i postupaka Banke.

Naime, jednom godišnje se priprema dokument "Sveobuhvatno mišljenje o upravljanju organizacijom, ključnim rizicima i efikasnosti kontrolnih postupaka" u kojem Interna revizija daje mišljenje/ocjenu po pojedinačnim rizicima i za Banku u cjelini, primjenjujući ocjenjivanje od 1 do 4, pri čemu je 1 najbolja ocjena.

Upravljanje organizacijom, ključnim rizicima i povezanim internim kontrolama u 2023. godini u Banci kao cjelini ocijenjeno je kao adekvatno (2).

Unutar ove kontrolne funkcije raspoloživost kadrovskih resursa i kompetentnih znanja je na zadovoljavajućem nivou. Glavni interni revizor Banke je Sanela Pušina.

Eksterni revizor Banke za 2023. godinu je KMPC B-H d.o.o., sa sjedištem u Sarajevu na adresi Zmaja od Bosne 7-7A.

3. Podaci i informacije koje se odnose na politiku naknada

U skladu sa članom 5. Odluke, Banka je u obavezi objaviti podatke i informacije koje se odnose na politiku naknada Banke kako slijedi.

3.1. Postupak odlučivanja koji se primjenjuje pri određivanju politike naknada

Politika naknada zaposlenicima u NLB Banci d.d., Sarajevo (u daljem tekstu: Politika naknada) je usklađena sa Zakonom o radu, Zakonom o bankama, Odlukom o politici i praksi naknada zaposlenicima u banci (Službene novine FBiH, broj 81/17), Pravilnikom o radu, Pravilnikom o platama i drugim materijalnim primanjima, Pravilnikom o organizaciji Banke, Pravilnikom o sistematizaciji radnih mjesta i drugim relevantnim aktima, kao i sa Smjernicama EBA-e o pravilnim politikama primanja u skladu sa članovima 74/3 i 75 (2) Direktive 2013/36/EU i u skladu sa članom 450 Uredbe EU br. 575/2013 (EBA / GL / 2015/22 od 27.6.2016. godine, u daljem tekstu: Smjernice EBA), Odlukom o sistemu internog upravljanja u banci gdje NLB d.d. primjenjuje ovu Politiku primanja u NLB d.d. i prenoseći je na članove Grupe, prati princip proporcionalnosti predviđen Smjernicama EBA, uzimajući u obzir ukupnu aktivu, obim sredstava Banke, raspoložive kapitalne i dužničke instrumente, kapitalne zahtjeve i druge kriterije navedene u Smjernicama.

Politiku naknada donosi Nadzorni odbor na prijedlog Odbora za naknade. Tekst Politike podliježe usaglašavanju od strane više funkcija Banke, počevši od Odjela za ljudske resurse, zatim pravne funkcije, funkcije usklađenosti, funkcije upravljanja rizicima, te funkcije ljudskih resursa na nivou Grupe, a revidira se najmanje jednom godišnje.

Odbor za naknade je konstituisan u junu 2021. godine, a u toku 2023. poslovne godine je održano ukupno 4 sastanka/sjednice od čega 3 redovne i 1 korespondentnu sjednicu.

3.2. Informacije o vezi između plaće i uspješnosti, odnosno korelaciji između naknada, uspješnosti i rizika za sve zaposlene

Politikom naknada se posebno uređuju pravila ocjenjivanja i nagrađivanja Identifikovanih zaposlenika, pri čijem utvrđivanju se u obzir uzimaju interna organizacija, vrsta, obim i složenost poslovnih aktivnosti Banke, profil rizičnosti Banke, pozicija, poslovi, odgovornosti i naknade zaposlenika, uslovi na tržištu rada i drugi relevantni kriteriji.

Identifikovane zaposlenike čine članovi Uprave Banke i zaposlenici kod kojih je identifikovano da njihove profesionalne aktivnosti imaju materijalno značajan uticaj na profil rizičnosti Banke odnosno zaposlenici koji preuzimaju rizik.

Kriterijumi u potpunosti razmatraju rizike kojim Banka ili NLB Grupa jesu ili mogu biti izloženi u profilu rizičnosti ili risk apetitu.

Ukupna naknada Identifikovanih zaposlenika sastoji se od:

- Fiksne naknade, u skladu sa relevantnim profesionalnim iskustvom i odgovornostima u Banci, kako je navedeno u Pravilniku o sistematizaciji odnosno uslovima radnog mjesta
- Varijabilne naknade koja zavisi od:
 - dijela koji zavisi od rezultata Banke, (kriterij se ne uzima u obzir kod kontrolnih funkcija),
 - dijela koji zavisi od rezultata nadležne organizacione jedinice Identifikovanih zaposlenika,
 - dijela koji zavisi od individualnih rezultata Identifikovanog zaposlenika.

3.3. Karakteristike sistema naknada (model i struktura)

Politika naknada vrlo jasno i transparentno prikazuje sistem nagrađivanja odnosno bonus shemu koja se temelji na rezultatima radne uspješnosti, te mehanizme i uslove za dodjelu i isplatu, a u vezi sa ključnim smjernicama za usklađenost principa nagrađivanja sa adekvatnim upravljanjem rizika. Model, kako je opisano detaljnije u nastavku, se između ostalog, bazira na primjeni principa odgode svih varijabilnih naknada svim identifikovanim zaposlenicima u omjeru 50% isplate dodijeljenog iznosa odmah, a 50% dodijeljenog iznosa se u jednakim dijelovima isplaćuje u toku 5 godina poslije isplate prvog dijela.

Ako varijabilna naknada identifikovanog zaposlenog za pojedinačnu poslovnu godinu premašuje 50.000,00 EUR, odnosno 100.000 KM, bruto ili/i veća je od jedne trećine njihove ukupne naknade za dotičnu poslovnu godinu, najmanje 50% mora – ako je to obavezno u skladu sa sa relevantnim propisima – sastojati se od instrumenata, a identifikovani zaposleni može prenijeti ove instrumente samo uz dozvolu Banke, koja se može izdati tek nakon što prođu najmanje tri godine od sticanja. Odredba prethodne rečenice odnosi se i na neodgođeni i na odgođeni dio varijabilne naknade iz prethodne rečenice.

Svaka dodjela i isplata podrazumijeva prethodnu provjeru svih kriterija odnosno ispunjenja uslova za svakog identifikovanog zaposlenika pojedinačno. U slučajevima dodjele pojedinačne varijabilne naknade za poslovnu godinu u iznosu od 100.000 KM (50.000 €) i više takve naknade se obavezno dodjeljuju na način da se 50% varijabilne naknade dodjeljuje u gotovini, a 50 % u finansijskim instrumentima, pri čemu se; 50 % keš iznosa dodjeljene varijabilne naknade isplaćuje odmah, a ostatak u jednakim iznosima u narednih 5 godine. Dio varijabilne naknade dodjeljen u finansijskim instrumentima u omjeru se odgađa na period od 3 godine, nakon čega se 50% iznosa isplaćuje, a ostatak dodijeljenog iznosa se u jednakim dijelovima isplaćuje u toku 5 godina poslije isplate prvog dijela varijabilne naknade u vidu finansijskih instrumenata.

Prije isplate odgođenog dijela varijabilne naknade iz svakog slučaja prethodnog paragrafa, Banka ponovo ocjenjuje radni učinak i preuzeti rizik i, po potrebi, prilagođava odloženi dio varijabilne naknade, uzimajući u obzir kriterije prilagođavanja zasnovane na KPI i KRI ciljevima, i kriterijume definisane Politikom naknada. Prilikom procjene ponašanja identifikovanih zaposlenih, Banka primjenjuje princip nulte tolerancije (tj. svaka okolnost iz tabele definisanih kriterija). Odluke u vezi sa varijabilnom naknadom identifikovanih zaposlenih na kontrolnim ili nadzornim funkcijama donosi Nadzorni odbor Banke, a odluke u vezi sa varijabilnom naknadom ostalih identifikovanih zaposlenih donosi Uprava Banke.

Banka ne može odlučivati o raspodjeli varijabilnih primanja svojim zaposlenicima koji mogu značajno uticati na profil rizika te članice NLB Grupe i/ili profil rizika NLB Grupe u okviru svojih ovlaštenja, zadataka ili aktivnosti, prije:

- usvajanja Godišnjeg izvještaja NLB Grupe za poslovnu godinu na koju se odnosi varijabilna

naknada (u skladu sa ZGD-1, Nadzorni odbor odobrava i time usvaja Godišnji izvještaj; ako Nadzorni odbor ne usvoji, mora ga usvojiti Skupština).

- usvajanje godišnjeg izvještaja Banke za poslovnu godinu na koju se odnosi varijabilna naknada,
- donošenje odluke Nadzornog odbora NLB d.d. o dodjeli ili nedodjeljivanju varijabilnog dijela naknade za poslovnu godinu na koju se varijabilna naknada odnosi članovima Uprave NLB d.d.,
- donošenje odluke Nadzornog odbora Banke o dodjeli ili nedodjeljivanju varijabilnog dijela naknade za poslovnu godinu u odnosu na koju se varijabilna naknada odnosi na članove Uprave Banke.

U odnosu na pojedinačni dio odgođenog dijela varijabilne naknade, Banka ne može ponovo procjenjivati učinak i preuzete rizike i/ili odlučivati o isplati tog dijela varijabilne naknade prije nego što se kumulativno ispune sljedeći uslovi :

- I. istek perioda odgode za ovaj dio varijabilne naknade;
- II. usvajanje godišnjeg izvještaja NLB Grupe za poslovnu godinu koja prethodi poslovnoj godini u kojoj je istekao period odlaganja za ovaj dio varijabilne naknade;
- III. usvajanje godišnjeg izvještaja Banke za poslovnu godinu koja prethodi poslovnoj godini u kojoj je istekao period odgode za ovaj dio varijabilne naknade;
- IV. Nadzorni odbor NLB d.d. donosi odluku o isplati ili neisplati dijela odgođene varijabilne naknade članovima Uprave NLB d.d. koji se odnosi na istu poslovnu godinu kao dio varijabilne naknade i dospijeva u istoj poslovnoj godini kao dio varijabilne naknade,
- V. Nadzorni odbor Banke donese odluku o isplati ili neisplati dijela odgođene varijabilne naknade članovima Uprave koji se odnosi na istu poslovnu godinu kao i taj dio varijabilne naknade i dospijeva u istoj poslovnoj godini kao i taj dio varijabilne naknade

3.4. Omjeri između fiksnih i varijabilnih naknada

Omjer između fiksne i varijabilne naknade zavisi od funkcije koju obavlja identifikovani zaposlenik, poslovnu, zajedničku ili kontrolnu, te od nivoa uticaja koji funkcija ima na poslovanje Banke. Step

moćućeg uticaja na profil rizika Banke mjeri se pomoću različitih kriterija, konkretno:

- stepen mogućeg uticaja na prihode;
- stepen mogućeg uticaja na troškove;
- stepen mogućeg uticaja na kreditne rizike;
- stepen mogućeg uticaja na rizike poslovanja;
- stepen mogućeg uticaja na poslovnu strategiju;
- obim i sadržaj međuorganizacionog poslovanja.

U skladu sa relevantnim odlukama regulatora (Agencija za bankarstvo F BiH), fiksna naknada identifikovanih zaposlenika odgovornih za rad kontrolnih funkcija ne smije biti manja od dvije trećine ukupne naknade.

3.5. Informacije o kriterijima uspjehnosti na kojima se zasnivaju prava na dionice, opcije ili varijabilne komponente naknada

Identifikovani zaposlenici imaju pravo na godišnji varijabilni dio plate na osnovu ostvarenja finansijskih i nefinansijskih ciljeva, u skladu sa uslovima i odredbama ove Politike.

Kriteriji za utvrđivanje radnog učinka članova Uprave Banke

Za ocjenu učinka pojedinog člana Uprave Banke koriste se sljedeći ciljevi u sljedećim omjerima:

- finansijski ciljevi NLB Grupe 30%;
- ciljevi Banke 50%;
- lični ciljevi člana Uprave 20%.

Za ocjenu učinka člana uprave nadležnog za rizike – CRO Banke koriste se sljedeći ciljevi u sljedećim omjerima:

- finansijski ciljevi NLB Grupe 10%;
- ciljevi Banke 10%;
- ciljevi kontrolne/nadzorne funkcije 60%; ciljevi iz ove alineje su nezavisni od obavljanja poslova koje nadzire odgovarajuća kontrolna/nadzorna funkcija;
- lični ciljevi člana uprave 20%

Prilikom definisanja ciljeva za člana Uprave CRO ne mogu postavljati ciljevi vezani za ostvarenje profita i profitabilnost Banke, već primarno za adekvatno upravljanje kreditnim i drugim rizicima kojima je Banka izložena u svom poslovanju.

Kriteriji za utvrđivanje učinka identifikovanih zaposlenika kontrolnih funkcija

U pravilu se učinak identifikovanih zaposlenika u kontrolnoj/nadzornoj funkciji utvrđuje u skladu sa sljedećim ciljevima u sljedećem omjeru:

- ciljevi Banke 20%;
- ciljevi kontrolne/nadzorne funkcije 60%; ciljevi iz ove alineje su nezavisni od obavljanja poslova koje nadzire odgovarajuća kontrolna/nadzorna funkcija;
- lični ciljevi identifikovanog zaposlenika 20%.

Utvrđivanje radnog učinka identifikovanih zaposlenih

Za ocjenu uspjehnosti identifikovanih zaposlenih koristi se sljedeći ciljevi u sljedećim omjerima:

- ciljevi Banke 50%;
- ciljevi organizacione jedinice iz nadležnosti identifikovanog zaposlenog 30%;
- lični ciljevi identifikovanog radnika 20%.

Uprava Banke postavlja ciljeve Banke za svaku poslovnu godinu i odobrava ih Nadzorni odbor Banke.

Konkretni ciljevi koji proizilaze iz ciljeva /Banke i/ili ciljeva organizacione jedinice u kojoj identifikovani zaposlenik preuzima rizik definiše njihov direktno nadređeni rukovodilac za svaku poslovnu godinu i obuhvataju sljedeća područja:

- poslovne ciljeve organizacione jedinice, ciljeve projekta, međufunkcionalne ciljeve;
- finansijske ciljeve organizacione jedinice (ako su navedeni).
- Lične ciljeve identifikovanog radnika definiše njihov direktno nadređeni rukovodilac za svaku poslovnu godinu.

Iznos varijabilnog dijela plate identifikovanog zaposlenika za svaku pojedinačnu poslovnu godinu utvrđuje se u skladu sa članom 22 ove Politike, u zavisnosti od ispunjenja postavljenih ciljeva; maksimalni iznos varijabilnog dijela plate identifikovanog zaposlenika za svaku pojedinačnu poslovnu godinu iznosi:

- 6 plata za identifikovane zaposlene u kategoriji 1,
- 5 plata za identifikovane zaposlene u kategoriji 2 (front office),
- 3 plate za ostale identifikovane zaposlene u kategorijama 3 i 4.

3.6. Opis, kriteriji i obrazloženje varijabilnih naknada koje koristi Banka

Dodjela i isplata varijabilne naknade (i odgođenog dijela) zaposleniku čije profesionalne aktivnosti imaju materijalno značajan uticaj na profil rizičnosti Banke ovisi o usklađenosti kriterija koji proizlaze iz upravljanja rizikom, putem praćenja uspješnosti na osnovu KPI (Ključnih poslovnih indikatora) i KRI (Ključnih indikatora rizika) na nivou NLB Grupe, Banke i pojedinačnih organizacionih jedinica. Ovi kriteriji uključuju: poštivanje usvojenih politika, metodologija, usmjerenja, zahtjeve regulatora i revizora kao i ovlaštenja povezana s poslom Identifikovanih zaposlenika.

Varijabilna naknada se neće dodijeliti niti isplatiti u slučaju da ista ugrozi zdravu kapitalnu osnovu Banke, NLB d.d. ili NLB Grupe. U slučaju da se ugrozi zdrava kapitalna osnova, Banka će poduzeti sljedeće mjere prilikom dodjele ili isplate varijabilne naknade:

1. smanjiti ukupan iznos varijabilnih naknada za prethodnu godinu, uključujući opciju reduciranja istog na nulu, uz odgovarajuće razmatranje takvog umanjenja pri dodjeli novčane naknade za prethodnu fiskalnu godinu;
2. primijeniti neophodne mjere usklađivanja radne uspješnosti, aktiviranjem odredbi o malusu za umanjenje dodijeljenog odgođenog dijela varijabilne naknade;
3. naknadno smanjiti isplate koje su prethodno zarađene i koje su već isplaćene aktiviranjem odredbi o povratu naknada (Claw Back);
4. koristiti neto dobit Banke za prethodnu godinu i potencijalno budućih godina za jačanje kapitalne osnove.

Ciljevi Identifikovanih zaposlenika koji pripadaju kontrolnim funkcijama se definišu u skladu sa njihovim ovlaštenjima i odgovornostima.

Banka je dužna osigurati da varijabilne naknade zaposlenika koji su uključeni u kontrolne funkcije zavise od postignutih ciljeva povezanih sa njihovim funkcijama, neovisno o ciljevima poslovnih jedinica koje kontrolišu.

Kada se postavljaju i odobravaju ciljevi, može se odrediti drugačiji odnos između fiksne i varijabilne naknade za zaposlene kontrolnih funkcija pod uslovom odobrenja Nadzornog odbora, kako bi se osigurala njihova nezavisnost i odgovornost.

Kod ocjenjivanja realizacije ciljeva uzima se u obzir risk apetit i uticaj na rizike, odnosno skala ocjenjivanja se može prilagoditi navedenim kriterijima.

Svaki kriterij se ocjenjuje na skali od 4 stepena koja se koristi za ocjenu ostvarenosti ciljeva,

Pojedinačni ciljevi se ocjenjuju na skali od 1 do 4.

Ako je prosječna ocjena jednaka ili veća od 1,5, 2,5 i 3,5, identifikovanom zaposleniku dodjeljuje se viša ocjena (npr. prosječna ocjena od 1,5 identifikovanom zaposleniku zaokružuje se na ukupnu ocjenu 2). Ako je prosječna ocjena jednaka ili niža od 1,4, 2,4 i 3,4, identifikovanom zaposleniku se dodjeljuje niža ocjena (npr. prosječna ocjena od 1,4 identifikovanom zaposleniku zaokružuje se na ukupnu ocjenu 1). Tabela skala za procjenu ostvarenja ciljeva Skala procjene pojedinačnih indikatora koji se koriste u Banci postavlja se na osnovu godišnjeg postavljanja ciljeva.

Ukupna ocjena	Opisna	Iznos varijabilne naknade
4	Svi ciljevi su premašeni (110% ili više)	Iznad 80% do i uključujući 100 % maksimalne varijabilne
3	Ciljevi su postignuti (od 99% do 109,9%)	Iznad 60% do i uključujući 80 % maksimalne varijabilne naknade
2	Ciljevi su djelimično postignuti (od 91% do 98,9%)	Iznad 40% do i uključujući 60 % maksimalne varijabilne naknade
1	Ciljevi nisu postignuti (ispod 91%)	Identifikovani zaposlenik nema pravo na varijabilni dio naknade

Za sve ostale zaposlenike čije profesionalne aktivnosti nemaju uticaj na rizični profil Banke mjerenje radnog učinka, njegovo ocjenjivanje i isplata u skladu sa ostvarenim ocjenama uspješnosti se vrši na kvartalnom i polugodišnjem nivou u skladu sa odredbama Pravilnika o upravljanju radnim učinkom.

Struktura zaposlenih na dan 31.12.2022. godine:

- Uprava Banke, 3;
- Zaposlenici čije profesionalne aktivnosti imaju značajan uticaj na rizični profil Banke, 18;
- Zaposlenici čije profesionalne aktivnosti nemaju značajan uticaj na rizični profil Banke, 457.

3.7. Ukupne naknade, po području poslovanja

Ukupne naknade po područjima poslovanja iznose 20.965.173,98 KM, a sastoje se od:

- Za kategoriju Uprave Banke; fiksnih naknada za 2023. godinu, varijabilna naknada za 2021. godinu, dio varijabilnih naknada za 2022. godinu, koristi i ostalih naknada po osnovu ugovora o radu, Pravilnika o radu i Pravilnika o platama i drugim materijalnim primanjima radnika
- Za ostale kategorije, naknade se sastoje od:
 - fiksnih naknada za 2023. godinu po osnovu ugovora o radu, Pravilnika o radu i Pravilnika o platama i drugim materijalnim primanjima radnika,
 - za zaposlenike čije profesionalne aktivnosti imaju uticaj na rizični profil Banke – identifikovani zaposlenici; dijela varijabilnih naknada za 2021. i 2022. godinu.
 - za ostale zaposlenike čije profesionalne aktivnosti nemaju uticaj na rizični profil Banke, odnosno zaposlenike na koje se ne primjenjuju odredbe Politike naknada (varijabilna naknada za drugo polugodište 2022. godine i varijabilna naknada za prvo polugodište 2023. godine) otpremnina,
 - koristi koje su zaposlenici ostvarili u toku 2023. godine

Struktura naknada isplaćenih u 2023. godini:

- Uprava Banke
1.426.171,97 KM
- Poslovanje sa stanovništvom i privredom
8.739.549,81 KM
- Upravljanje sredstvima
443.324,08 KM
- Nezavisna nadzorne funkcije
1.428.358,35 KM
- Ostali
8.927.769,77 KM

Izveštaj uključuje 597 lica za koje su izvršena plaćanja u toku 2023. godine od čega je izvršena isplata naknada iz prethodnih godina za 5 lica, a isti nisu bili zaposlenici banke predmetne finansijske godine.

3.8. Zbir svih isplaćenih naknada po kategorijama zaposlenika, te informacije o naknadama podijeljene na Upravu Banke, Nadzorni odbor i ostale zaposlenike Banke čije profesionalne aktivnosti imaju značajan utjecaj na rizični profil Banke

Ukupne naknade za Nadzorni odbor, Upravu Banke i identifikovane zaposlenike utvrđene sa poslovnu 2023. godinu iskazane u KM iznose kako slijedi;

Kategorija	Fiksne naknade	Varijabilne naknade novčana sredstva	Varijabilne naknade finansijski instrumenti povezani sa dionicama	Ukupne naknade
Nadzorni odbor	34.734	0	0	34.834
Odbori Nadzornog odbora	6.578	0	0	6.578
Uprava Banke	1.289.297	205.177	205.177	1.699.650
Identifikovani zaposlenici	1.870.347	436.967	0	2.307.314
Ukupno	3.200.956	642.143	205.177	4.048.376

Banka ne vrši plaćanje dodatnih penzionih pogodnosti, već postupa u skladu sa zakonskim obavezama koje regulišu plaćanje obaveznog poreza i pripadajućih doprinosa.

3.9. Broj zaposlenika čije naknade iznose 100.000,00 BAM ili više po finansijskoj godini

Banka ima ukupno 14 zaposlenika čije ukupne isplaćene naknade iznose 100.000,00 KM ili više u 2023. finansijskoj godini.

3.10. Informacija o prenosu prava iz naknada

Potpisom Ugovora od strane Identifikovanog zaposlenika i predstavnika Banke, a po dobijanju saglasnosti Agencije za Bankarstvo Federacije BiH Banka Zaposleniku dodjeljuje pravo na finansijske instrumente kao isplatu dijela varijabilnog dijela naknade, koji se isplaćuje u finansijskim instrumentima te će iste predati u skladu sa Politikom naknada kako slijedi:

- 1/2 odgođenih finansijskih instrumenata ne kasnije od tri mjeseca nakon isteka jedne godine od uručenja neodgođenih finansijskih instrumenata,
- 1/5 odgođenih finansijskih instrumenata ne kasnije od tri mjeseca nakon isteka dvije godine od uručenja neodgođenih finansijskih instrumenata
- 1/5 odgođenih finansijskih instrumenata ne kasnije od tri mjeseca nakon isteka dvije godine od uručenja neodgođenih finansijskih instrumenata
- 1/5 odgođenih finansijskih instrumenata ne kasnije od tri mjeseca nakon isteka tri godine od uručenja neodgođenih finansijskih instrumenata
- 1/5 odgođenih finansijskih instrumenata ne kasnije od tri mjeseca nakon isteka četiri godine od uručenja neodgođenih finansijskih instrumenata
- 1/5 odgođenih finansijskih instrumenata ne kasnije od tri mjeseca nakon isteka pet godina od uručenja neodgođenih finansijskih instrumenata

Prije predaje finansijskih instrumenata moraju kumulativno ispuniti sljedeći uvjeti:

- I. istekao je period od pet godina od dana predaje neodgođenih finansijskih instrumenata;
- II. usvojen je godišnji izvještaj Banke za poslovnu godinu prije poslovne godine, u kojoj ističe period odgode od pet godina od dana uručenja neodgođenog finansijskog instrumenta;
- III. usvojen je godišnji izvještaj NLB Grupe za poslovnu godinu prije poslovne godine, u kojoj ističe period odgode od pet godina od dana uručenja neodgođenog finansijskog instrumenta
- IV. Nadzorni odbor NLB d.d. je donio odluku o isplati negotovinskog dijela varijabilnog dijela naknade Članovima uprave NLB d.d. (a) a koji se odnosi na istu poslovnu godinu kao i varijabilni dio varijabilne naknade koji se isplaćuje u finansijskim instrumentima iz ove alineje i (b) koji dospijeva u istoj finansijskoj godini kao i varijabilni dio naknade koji se isplaćuje u finansijskim instrumentima iz ove alineje.
- V. Nadzorni odbor Banke donio je prijedlog odluke

o isplati negotovinskog dijela varijabilnog dijela naknade članovima Uprave Banke koji

- (a) se odnosi na istu poslovnu godinu kao i varijabilni dio varijabilne naknade koji se isplaćuje u finansijskim instrumentima iz ove alineje, i
- (b) koji dospijeva u istoj finansijskoj godini kao dio varijabilne naknade koji se isplaćuje u finansijskim instrumentima iz ove alineje.

Banka Zaposleniku odgođene finansijske instrumente predaje na način da ga obavijesti koliko odgođenih finansijskih instrumenata mu uručuje u skladu sa alinejama iz prethodnog stava. Smatraće se da je Banka odgođene instrumente iz prethodne rečenice predala Zaposleniku na dan koji je Banka naznačila kao dan predaje ovih finansijskih instrumenata u obavijesti iz prethodne rečenice. U slučaju okolnosti u kojima nije dovoljno jasno da li se može donijeti odluka o isplati odgođenih instrumenata iz alineja prethodnog stava ili utvrditi tačan broj finansijskih instrumenata koji se trebaju predati Zaposleniku, Banka u tim okolnostima, a u vezi sa pojedinačnim instrumentima iz alineja prethodnog stava, može postupiti u skladu sa Politikom naknada koja predviđa takve okolnosti (za odgođeni dio varijabilne naknade ili njen dio).

Nakon što su ispunjeni uslovi za predaju odgođenih finansijskih instrumenata iz pojedinačne alineje prvog stava ovog člana, nadležni organ Banke mora donijeti odluku o predaji ovih Odgođenih finansijskih instrumenata. Kada je u pitanju varijabilni dio naknade koji se isplaćuje u instrumentima iz alineja prvog stava ovog člana, Banka ne može revidirati radnu uspješnost i preuzete rizike niti odlučivati o isplati dijela varijabilne naknade koji se isplaćuje u finansijskim instrumentima dok Nadzorni odbor NLB d.d. ne odluči o isplati nenovčanog dijela varijabilne naknade članovima Uprave NLB d.d. koji se odnosi na istu finansijsku godinu kao i onaj dio varijabilnog dijela naknade u finansijskim instrumentima i koji dospijeva u istoj finansijskoj godini kao i taj varijabilni dio naknade koji se isplaćuje u finansijskim instrumentima.

Ukoliko Banka u skladu sa Politikom naknada od Zaposlenika zahtijeva povrat dijela već isplaćenog dijela varijabilne naknade (dijela već isplaćenog dijela varijabilne naknade) koji se isplaćuje u finansijskim instrumentima, iznosi tih instrumenata, s kojima je isplaćen navedeni dio varijabilnog dijela naknade (odnosno iznosi iz člana 2 ovog ugovora u vezi sa tim instrumentima) se trajno otpisuju, a obaveze Banke iz navedenih instrumenata (odnosno obaveze Banke iz člana 2 ovog Ugovora u vezi sa ovim instrumentima) prestaju, bez da bi

za navedeno bilo potrebno bilo kakvo postupanje Zaposlenika; također, sa ovim se ti instrumenti smatraju kao vraćeni.

4. Informacije o obuhvatu primjene regulatornih zahtjeva

U skladu sa članom 6. Odluke, Banka je u obavezi objaviti podatke i informacije koje se odnose na obuhvat primjene regulatornih zahtjeva, na pojedinačnoj ili na konsolidovanoj osnovi. U tom smislu Banka je dužna da objavljuje informacije koje se odnose na bankarsku grupu i odnos između matičnog društva pravnog lica i podređenih društava pravnog lica, odnosno sažet prikaz razlika u konsolidaciji za računovodstvene i supervizorske potrebe.

Banka nije matično društvo unutar grupe i nema podređenih društava, te objavu podataka i informacija vrši na pojedinačnoj osnovi.

5. Strategija, ciljevi i politika upravljanja rizicima Banke

U skladu sa članom 7. Odluke, Banka je obavezna da objavi podatke i informacije koje se odnose na strategiju, ciljeve i politike za upravljanje rizicima Banke, kako slijedi:

5.1. Strategija i politike za upravljanje pojedinačnim rizicima

NLB Banka d.d., Sarajevo je banka univerzalnog tipa i uglavnom je fokusirana na kreditiranje srednjih i malih preduzeća, kao i kreditiranje stanovništva. Cilj je da se klijentima osiguraju sveobuhvatne usluge, ali uzimajući pri tome u obzir princip razboritog upravljanja rizicima.

Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima u NLB

Banci d.d., Sarajevo predstavlja dio ukupnog sistema upravljanja rizicima kojima je Banka izložena u svom poslovanju i usklađena je sa Strategijom Banke, Planom poslovanja, te Risk Appetite-om Banke, kao krovnim dokumentom.

U Strategiju su uključene smjernice Strategije upravljanja rizicima NLB Grupe. Osnovna svrha Strategije je definisanje ključnih rizika uz istovremeno postizanje definisanih srednjoročnih strateških ciljeva Banke kao i ispunjavanje svih zahtjeva, kako, lokalnog regulatora Agencije za bankarstvo FBiH, tako i usmjerenja NLB d.d. Ljubljana, uključujući i zahtjeve Banke Slovenije i ECB na nivou NLB Grupe.

Banka stavlja značajan naglasak na razumijevanje i kompetencije upravljanja rizikom unutar cijele organizacije. Veliki naglasak se također stavlja na kontinuirano poboljšavanje kulture rizika i svijesti o njemu unutar cijele organizacije. Ključni cilj upravljanja rizikom u Banci je sveobuhvatno procijeniti i pratiti rizike unutar cijele Banke. Sveobuhvatan pristup upravljanju rizicima zasniva se na razboritim i razumnim konzervativnim orijentacijama preuzimanja rizika, uzimajući u obzir i relevantne stručne kriterije. Istovremeno, Banka obavlja razvojne aktivnosti u ovom području i to preko razvijanja metoda i modela za procjenu, praćenja i određivanja kriterija za ublažavanje svih relevantnih vrsta rizika.

NLB Grupa daje veliki značaj kulturi rizika i svijesti o svim relevantnim rizicima unutar cijele Grupe. Održavanje svijesti o rizicima je ugrađeno u poslovnu strategiju Grupe.

Glavni principi rizika integrisani su u Strategiju upravljanja rizicima NLB Grupe, osmišljenu u skladu sa poslovnom strategijom, Risk Appetite limitima i ciljnim vrijednostima. Poseban fokus je stavljen na integraciju procjene rizika u proces donošenja odluka na strateškom i operativnom nivou, diverzifikaciju kako bi se izbjegla velika koncentracija, promoviranje održivosti, osiguravanje optimalnog korištenja kapitala i njegove alokacije, odgovarajuće cijene prilagođene riziku, redovne edukacije/obuke u sve nivoe upravljanja i osiguranje opšte usklađenosti sa internim politikama/pravilima i relevantnim propisima.

Strategija definiše koje vrste rizika je Banka spremna preuzeti, koji nisu prihvatljivi za Banku kao i strateške smjernice pri preuzimanju rizika određene u okviru upravljanja rizicima Banke (kao što je Risk Appetite, Risk profil, ICAAP, ILAAP, Plan oporavka, Izrada budžeta i proces planiranja kapitala). Strategija je dokument koji određuje materijalne

principe i smjernice preuzimanja rizika u sljedećim segmentima poslovanja:

- kreditiranje pravnih i fizičkih lica,
- osiguravanje odgovarajućeg obima likvidnosti i upravljanje rezervama likvidnosti,
- osiguravanje odgovarajuće strukture izvora finansiranja, uključujući smjernice za poslovanje sa stanovništvom u dijelu koji se odnosi na proizvode štednje,
- upravljanje tržišnim rizikom, odnosno deviznim i kamatnim rizikom, s ciljem upravljanja vlastitim pozicijama Banke,
- zaključenje drugih finansijskih transakcija u trezorskom poslovanju,
- upravljanje operativnim rizikom,
- upravljanje ekološkim i društvenim (ESG) rizicima kao sastavnim dijelom gore navedenih kategorija rizika.

Detaljnija pravila, limiti, smjernice i kompetencije koje se odnose na upravljanje rizicima definisani su pojedinačnim internim aktima, politikama i procedurama na nivou NLB Grupe (kreditni rizik, rizik likvidnosti, kamatni, devizni, operativni rizik i td.). Standardima upravljanja rizicima NLB Grupe, Politikom kreditiranja nefinansijskih društava u NLB Banci d.d., Sarajevo, Okvirnom metodologijom kategorizacije transakcija sa ekološkog i socijalnog aspekta i drugim aktima i politikama specifičnim za Banku.

Strategija se bazira na jedinstvenim principima Strategije preuzimanja i upravljanja rizicima na nivou NLB Grupe. Banka kao članica NLB Grupe mora slijediti jedinstvene ključne principe upravljanja rizicima na nivou NLB Grupe. Izuzeci su mogući, uz adekvatnu dokumentovanost i saglasnost nadležnog Competence line Risk management i odobreni od strane Nadzornog odbora Banke.

5.1.1. Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik gubitka zbog neispunjavanja dužnikove novčane obaveze prema Banci. Kreditni rizik je najzastupljeniji rizik u bankarskoj industriji i sastoji se od rizika neispunjenja obaveza (rizik defaulta), rizika migracije, rizika koncentracije i rizika vrijednosti kolaterala. Na njegovu važnost utječu unutrašnji i vanjski pokretači rizika.

Interni pokretači rizika:

- izloženost kreditnom riziku povezana je s Risk

Appetite i politikama za finansiranje i odobravanje plasmana, metodologijama, procedurama kao i budžetom;

- izloženost i kompleksnost proizvoda i transakcija
- nivo rizika koncentracije kredita koji se odnosi na koncentraciju industrije i pojedinačne velike izloženosti;
- nivo restrukturiranih i nekvalitetnih izloženosti
- pokrivenost izloženosti ispravkama vrijednosti i rezervacijama
- pokrivenost i kvaliteta garancija i kolaterala,
- restrukturiranje i efikasnost naplate
- kvalitet modela interne bonitetne klasifikacije i procjene parametara rizika

Spoljni pokretači rizika:

- makroekonomska situacija u regiji jugoistočne Europe važan je pokretač rizika, posebno makroekonomske aktivnosti (kretanje BDP-a, pouzdanost finansija iz kompanija, nivo duga domaćinstava, nezaposlenost i vrijednost imovine (nekretnina) koji utiču na otplate)
- konkurencija na bankarskom tržištu
- kretanje referentnih tržišnih kamatnih stopa
- inflatorna kretanja
- politički rizik i nestabilnost u regiji jugoistočne Europe uvijek imaju potencijalni utjecaj na makroekonomske aktivnosti

Upravljanje kreditnim rizikom, kao najvažnijim rizikom, je usmjereno na prihvatanje najviše do umjerenih rizika i osiguranje optimalnog povrata s obzirom na preuzete rizike. S ciljem da se zadrži srednjoročna i dugoročna održivost poslovanja, Banka nastoji postepeno povećati kvalitet kreditnog portfolija i povećati profitabilnost, na osnovu boljeg omjera između povrata i preuzetih rizika.

Banka stavlja veliki naglasak na održavanje profila rizičnosti sa umjerenom izloženosti riziku sektorske koncentracije, najviše prihvatljivom nivou rizika individualne koncentracije (koncentracija najvećih klijenata, grupe povezanih lica) i trošku rizika (CoR) jer ne želi da se izlaže visokom riziku. Detaljnije smjernice u vezi kvaliteta kreditnog portfolija i njegove koncentracije, kao što je na primjer maksimalna dozvoljena izloženost prema grupi povezanih lica, ili maksimalna izloženost prema pojedinoj djelatnosti ili ciljnoj grupi klijenata, segmentu klijenata u odnosu na bonitet, su definisani u Strategiji preuzimanja i upravljanja rizicima. Dodatno pokazatelji sa ciljanim nivoima kreditnog rizika, segmentacijom i diverzifikacijom portfolija opisani su u kvantitativnom dijelu Risk Appetite, pri čemu su ciljane vrijednosti i limiti predmet redovne provjere.

Upravljanje kreditnim rizikom je regulisano internim aktima koji su obavezujući po lokalnoj regulativi i usklađeni sa Standardima za upravljanje rizicima na nivou NLB Grupe. Banka raspolaže značajnim brojem politika, procedura i metodologija iz oblasti upravljanja kreditnim rizicima, a koje se odnose na kreditiranje/odobravanje plasmana pravnim i fizičkim licima, obezbjeđenje plasmana, procjenu nekretnina i pokretne imovine, izračun očekivanih kreditnih gubitaka, upravljanje rizikom koncentracije i velikim izloženostima, poslovanje sa licima u posebnom odnosu sa Bankom, te druga specifična područja upravljanja kreditnim rizicima.

Ključni principi upravljanja rizicima koji se odnose na kreditiranje klijenata, pravnih (nefinansijska društva) i fizičkih lica, segmentirani su na sljedeći način:

- kreditiranje velikih, srednjih, malih preduzeća i mikro
- bankarsko poslovanje sa stanovništvom i
- restrukturiranje i naplata potraživanja.

Ključni materijalni principi i smjernice odnose se na preuzimanje i upravljanje svakim od gore navedenih segmenata.

Akcenat je uglavnom na:

- definisanju glavnih uslova koji se odnose na odobrenje plasmana i kolateral;
- definisanju ciljnih segmenata koje je Banka spremna finansirati, jer vidi potencijal, uzimajući u obzir aspekt preuzetih rizika;
- definisanju segmenata koje Banka ne želi finansirati, bilo zbog previsokog rizika ili previše niske profitabilnosti, uzimajući u obzir pretpostavljene rizike ili druge razloge;
- projekciji očekivanih gubitaka koje je Banka spremna preuzeti po odobrenju plasmana;
- definisanju pristupa kojim Banka proaktivno upravlja rizicima koji proizlaze iz nekvalitetnih izloženosti.

Naglasak u segmentu poslovanja s velikim, srednjim, malim i mikro preduzećima je na umjerenom preuzimanju kreditnih rizika i istovremenom osiguranju optimizirane profitabilnosti s obzirom na preuzete rizike. U tom pogledu uspostavlja se apetit za rizikom u pogledu ograničenih troškova rizika (engl. Cost of Risk – CoR) i ograničene koncentracije izloženosti (pojedinačne, industrijske). Odstupanja od uobičajenih smjernica rizika su u nadležnosti Kreditnog odbora ili Uprave Banke i dostavljaju se Nadzornom odboru u skladu sa internim pravilima.

Kreditna funkcija je usmjerena na domaće tržište. Prekogrančno finansiranje je dozvoljeno samo za NLB d.d., Ljubljana. Svako izuzeće koje se odnosi na prekogrančno finansiranje mora biti odobreno od strane Uprave Banke (uključujući Nadzorni odbor Banke u skladu sa ovlaštenjima), na temelju prethodnog pozitivnog mišljenja Kreditnog odbora NLB d.d. Ljubljana. Takvo kreditiranje moguće je samo za odabrane klijente. Finansiranje klijenata koji spadaju u grupu povezanih lica čije je matično preduzeće osnovano na lokalnom tržištu i stranih klijenata (poslovne banke) kod kojih se efekat finansiranja reflektuje na preduzeća na domaćem tržištu (izvoznici i uvoznici) ne spada pod ograničenja prekogrančnog finansiranja.

U skladu sa Odlukom o velikim izloženostima najveće ukupno dozvoljeno izlaganje Banke kreditnom riziku prema pojedinačnom korisniku ili grupi povezanih lica je moguće samo ako se osigura njegova odgovarajuća struktura i ograničenja. Izloženost banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica smatra se velikom izloženosti ako je njena vrijednost jednaka ili prelazi 10% njenog regulatornog kapitala. Nadzorni odbor NLB Banke d.d., Sarajevo daje saglasnost za zaključivanje pravnog posla koji dovodi do ukupne izloženosti banke od 10% regulatornog kapitala prema jednom licu ili grupi povezanih lica ili do svakog narednog povećanja ove izloženosti. To se odnosi samo na klijente koji su definisani kao ključni strateški klijenti koji imaju dobar poslovni model, pokazali su dugoročno održivu strukturu izvora finansiranja, obezbjeđena su državna jamstva/garancije, te klijente koji imaju dobru dosadašnju saradnju s Bankom. Za ostale klijente smjernica je da se izloženost postepeno smanjuje.

Izloženost Banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica nakon primjene tehnika smanjenja kreditnog rizika ne smije da pređe iznos od 25% regulatornog kapitala Banke i Risk Appetite limit za individualnu koncentraciju, koja je ograničena za 10 najvećih izloženosti u odnosu na kapital.

Najveći dopušteni iznos izloženosti nakon umanjenja za knjigovodstveno evidentirane očekivane kreditne gubitke koji nije osiguran kolateralom (depozit i/ili prihvatljiv kolateral iz člana 28. Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka Agencije za bankarstvo FBiH) prema jednom licu ili grupi povezanih lica iznosi 5% priznatog kapitala Banke. Iznos izloženosti preko 5% priznatog kapitala mora biti osiguran prihvatljivim kolateralom čija je vrijednost najmanje za 50% veća od iznosa izloženosti preko 5% priznatog kapitala.

U skladu sa Zakonom o bankama Banka može u izuzetnom slučaju prekoračiti navedena ograničenja za izloženosti u knjizi trgovanja ako su ispunjeni određeni uslovi.

U svakom od slučajeva prekoračenja ograničenja, banka bez odgađanja obavještava Agenciju o iznosu prekoračenja, nazivu lica na koje se prekoračenje odnosi, odnosno grupi povezanih lica na koje se prekoračenje odnosi. Banka je dužna uz obavijest priložiti opis mjera koje će provesti radi usklađivanja sa zahtjevima za ograničenja iz ovog člana i navesti rok u kojem će te mjere biti provedene. Agencija daje rješenje Banci za usklađivanje sa ograničenjem, odnosno rok za usklađivanje.

Banka je na ovoj osnovi definisala vlastite interne smjernice, usklađene sa usmjerenjima na nivou NLB Grupe. Interne smjernice su generalno strožije od zahtjeva lokalnog regulatora.

Banka vodi računa o koncentraciji pojedinih industrijskih grana unutar portfolija pravnih lica. Na taj način se smanjuje mogućnost potencijalnih gubitaka koji bi se pojavili u slučaju otežanih makroekonomskih uslova u određenoj industriji. Izloženost Banke prema pojedinoj grani industrije ne smije premašiti 20% udjela u portfoliju (uključujući velika, srednje velika i mala preduzeća i obrtnike). Izuzetak su trgovina i proizvodnja, s obzirom da čine veliki udio u strukturi BDP-a, uzimajući u obzir ekonomski razvoj i makroekonomsku situaciju u zemlji. Banka ima uspostavljene dodatne mehanizme koji omogućavaju pažljivo praćenje i upravljanje rizicima po pod-segmentima tih industrijskih grana. Osim toga, proizvodna industrija uključuje heterogene tipove industrije i njena struktura kao takva već sadrži određenu disperziju koncentracije. Zbog toga njena izloženost nije ograničena na 20%.

Pored navedenog, rizik koncentracije na nivou portfolija, koji proizilazi iz grupe povezanih lica ili odabrane djelatnosti, redovno se prati u okviru Risk Appetite-a i dodatnog sistema limita definisanog u Risk profilu. Također u skladu sa lokalnim regulatornim ograničenjima vrši se mjesečni monitoring usklađenosti sa zakonskim limitima i ograničenjima velikih izloženosti i propisanim nivoima izloženosti u odnosu na kapital Banke.

Djelatnosti čije je finansiranje u Banci zabranjeno, kao i druge djelatnosti koje će Banka izbjegavati ili pratiti s posebnim oprezom definisane su u Politici kreditiranja nefinansijskih društava u NLB Banci d.d., Sarajevo.

Segment poslovanja sa stanovništvom značajno doprinosi profitabilnosti poslovanja Banke. Pored toga, rizik prilagođen profitabilnosti ovog segmenta je dugoročno prilično stabilan. Fokus poslovne strategije je pored potrošačkih kredita stavljen i na stambene, odnosno hipotekarne kredite, što će rezultirati većom stabilnosti portfolija vezanjem klijenata za Banku na duži rok.

Glavni princip kreditiranja fizičkih lica zasniva se na bonitetu i kreditnoj sposobnosti klijenta, dok kolateral predstavlja dodatni, a ne osnovni element u donošenju odluke o pojedinom kreditu. Kod donošenja odluke za fizička lica, glavni kriterij predstavljaju iznos i stabilnost prihoda, uzimajući u obzir i pripadajuće obaveze na nivou klijenta.

Banka će finansirati samo kreditno sposobne klijente, a tu je najvažniji faktor odgovarajući iznos raspoloživih mjesečnih prihoda koji će omogućiti plaćanje obaveza prema Banci (DSTI, DTI i sl.). Kod sagledavanja zahtjeva, potrebno je izvršiti sveobuhvatnu analizu uzimajući u obzir i druge relevantne faktore rizika, pored iznosa prihoda. Banka u narednom periodu ima u planu razvoj bonitetnog (PD) modela za fizička lica koji će omogućiti zaključivanje na osnovu historijskih pokazatelja i omogućiti automatsku odluku ili pomoć prilikom donošenja odluke.

Osim sveobuhvatne procjene kreditne sposobnosti, posebna pažnja mora se posvetiti prihvatljivim oblicima primljenih kolaterala (posebno za odgovarajuće kolaterale koji smanjuju upotrebu kapitala i omogućuju brzu otplatu ranije dospjelih potraživanja), kao i potrebnom minimalnom nivou kolateralizacije (LTV). U tom smislu Banka će posebnu pažnju posvetiti fizičkim i tranzicionim rizicima za koje se očekuje da će se vremenom postepeno povećavati i stoga mogu uticati na buduću vrijednost kolaterala. Kao takva Banka će pomno pratiti EPC (Energy Performance Certificate) kolaterala za nekretnine, izloženost riziku od poplava, energetske efikasnosti i druge dostupne informacije koje su važne iz ekološke perspektive. Banka će uzeti u obzir elemente povećanog fizičkog i tranzicionog rizika (npr. loša ocjena energetske efikasnosti, rizik od poplava...) u vrednovanju kolaterala.

Izuzeća moraju biti odobrena od strane viših nivoa odlučivanja, odnosno u skladu sa Odlukom o ovlaštenjima u kreditnom poslovanju. Za neosigurano kreditiranje od suštinske je važnosti procjena troška rizika na duži rok i njegovo redovno praćenje.

Prihvatljivo je samo poslovanje s klijentima koji posluju legalno i transparentno, u smislu utvrđenih postupaka koji se odnose na sprječavanje pranja novca i finansiranje nelegalnog poslovanja.

U cilju rane identifikacije klijenata sa poteškoćama u poslovanju Banka koristi sistem za rano upozorenje (EWS) za identifikiranje povećanog kreditnog rizika, a time, na sistematičan način, identifikira u ranoj fazi klijente s visokim kreditnim rizikom za uključivanje na WL (engl. Watch List) i ICL (engl. Intensive Care List) ili za uključivanje u proces restrukturiranja. Klijenti se redovno prate i o usvojenim mjerama na naplati redovno izvještava WLC (engl. Watch Loan Committee), a sve u cilju poboljšanja monitoringa finansijskog stanja klijenta.

Sve aktivnosti naplate potraživanja za fizička lica se poduzimaju isključivo od strane Odjela za naplatu fizičkih lica i počinju od prvog dana kašnjenja klijenta kroz ranu naplatu i nastavljaju kroz aktivnosti kasne naplate i pokretanje sudske postupka sve dok se ne zatvore potraživanja ili se klijent ne oporavi u skladu sa Uputstvom za naplatu potraživanja od fizičkih i građansko-pravnih lica. Pored klijenata koji su u kašnjenju, Odjel za naplatu fizičkih lica poduzima aktivnosti i na klijentima na EWS i WL. Svi klijenti fizička lica D i E boniteta se organizaciono vode na Odjelu naplate za fizička lica.

Vrste kolaterala prihvatljivih za Banku, kao i drugi uslovi detaljnije su definisani internim aktima Politika osiguranja plasmana u NLB Banci d.d., Sarajevo i Poslovna pravila za obezbjeđenje plasmana fizičkih i pravnih lica u NLB Banci d.d., Sarajevo. Politika predstavlja osnovne smjernice koje zaposlenici Banke moraju uzeti u obzir prilikom potpisivanja, procjene, praćenja i izvještavanja o kolateralima, s ciljem smanjenja kreditnog rizika.

Detaljniji principi i pravila s obzirom na procjenu vrijednosti kolaterala definisani su u Metodologiji za procjenu nekretnina i pokretne imovine u NLB Banci d.d., Sarajevo.

Proces ublažavanja kreditnog rizika obuhvata sljedeće mjere (tehnike):

- Preuzimanje kreditnog rizika – Banka ima umjeren apetit za rizik, pri preuzimanju rizika osnovni izvor otplate je kreditna sposobnost dužnika i raspoloživi gotovinski tok, dok se obezbjeđenje plasmana smatra sekundarnim izvorom otplate;
- Smanjenje kreditnog rizika – kroz obezbjeđenje kvalitetnih sredstava obezbjeđenja u skladu sa internim aktima Banke;

- Diverzifikacija portfolija po segmentima i djelatnostima poslovanja, a posebno vodeći računa o izloženostima prema jednom licu ili grupi povezanih lica;
- Izbjegavanje rizika kroz politiku kreditiranja Banke koja uključuje restriktivna finansiranja odnosno finansiranja sa posebnom pažnjom.

5.1.2. Rizik likvidnosti

Upravljanje likvidnošću je utvrđeno na način koji omogućava pouzdan postupak za utvrđivanje, mjerenje, praćenje i kontrolu rizika likvidnosti kratkoročno i dugoročno. Osiguravanje odgovarajućeg volumena likvidnosti i upravljanje rezervama likvidnosti u Banci provodi se centralizirano, u skladu sa zahtjevima lokalnih propisa o likvidnosti i važećim internim smjernicama i politikama unutar Banke. Banka provodi različite alate za mjerenje rizika likvidnosti u obliku struktura dospjeća, testova otpornosti na stres, projekcija likvidnosti budućih novčanih tokova, modela ocjenjivanja i drugih relevantnih pokazatelja. Interni metodološki pristupi omogućavaju praćenje likvidnosti na operativnom (uključujući unutardnevnu likvidnost) kao i strukturnom nivou, uključujući i definisanje kriznog plana i upravljanje likvidnošću u izuzetnim okolnostima. Upravljanje rizikom likvidnosti je definisano Politikom upravljanja rizikom likvidnosti (sa popratnim prilogima). Ista se kontinuirano revidira i stanje likvidnosti se redovno procjenjuje.

Strateške smjernice Banke za upravljanje rizikom likvidnosti usklađene su sa Risk Appetite i Strategijom, dok su operativni detalji razrađeni u Politici upravljanja rizikom likvidnosti.

Veliki značaj u praćenju i upravljanju rizikom likvidnosti imaju koeficijenti LCR (engl. Liquidity Coverage Ratio) i NSFR (engl. Net Stable Funding Ratio) koji se, u skladu sa smjernicama Odluke o upravljanju rizikom likvidnosti banke, ECB i Basel III, Odlukom Agencije o upravljanju rizikom likvidnosti Banke propisani su minimalni zahtjevi za upravljanje rizikom likvidnosti u bankama. U prelaznom periodu do uspostavljanja lokalnog NSFR izvještaja Banka je u obavezi ispunjavanja zakonske obaveze za ročnu usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza.

Također, omjer neto kredita i depozita (net LTD) je jedan od pokazatelja za koji je Banka uspostavila limit u Risk Appetite. U Risk Appetite sada su uključeni svi normativni pokazatelji, odnosno na postojeće dodatno

su uključeni pokazatelji Ročna usklađenost finansijske aktive i pasive i kao i stres testovi likvidnosti. Obezbjedenje adekvatnog obima likvidnih sredstava provodi se u skladu sa lokalnom regulativom i važećim internim smjernicama i politikama na nivou NLB Grupe. U svrhu efikasnog upravljanja rizikom likvidnosti, a s ciljem smanjenja izloženosti ovom riziku, neophodno je da Banka raspolaže dovoljnim iznosom visokolikvidnih rezervi kao što su gotovina i ostale nezaložene rezerve koje su dostupne u relativno kratkom vremenu. Likvidne rezerve omogućavaju izmirenje dospjelih obaveza u stresnoj situaciji u kratkom roku.

Likvidnosni buffer - (LB) predstavlja najlikvidniju imovinu koja je dostupna odmah i može se upotrijebiti u stresnoj situaciji u okviru kratkoročnog perioda opstanka Sastoji se od visokolikvidne imovine (EHQLA i HQLA) kako je definisano za LCR, Odlukom o upravljanju rizikom likvidnosti banke Agencije za bankarstvo FBiH. Sastoji se od gotovine, sredstava kod centralne banke (bez obavezne rezerve) i državnih i drugih dužničkih vrijednosnih papira koji ispunjavaju uslove za LCR. Imovina mora biti neoterećena i lako pretvoriva u gotovinu. Ne postoje zakonske, regulatorne ili operativne prepreke za upotrebu ovih sredstava za dobijanje finansijskih sredstava. Likvidnosni buffer predstavlja ustvari Zaštitni sloj likvidnosti kako je definisano Odlukom o upravljanju rizikom likvidnosti banke, to je iznos likvidne imovine koju banka drži, koja se priznaje kao takva ukoliko ispunjava propisane opće zahtjeve, operativne zahtjeve i kriterije prihvatljivosti za klasifikaciju imovine prvog i drugog nivoa u skladu sa odredbama iz Odluke.

CBC (Counter-balancing capacity) je širi pojam jer predstavlja svu likvidnu imovinu Banke. Sastoji se od LB-a i druge visoko likvidne imovine, poput tržišnih dužničkih vrijednosnih papira koji nisu prihvatljivi za LCR, a kupljeni su za vlastito ime i račun Banke.

CBC = LB + druga visoko likvidna imovina

Granica preživljavanja predstavlja rezultat **kombinovanog adverse stres scenarija u tromjesečnom periodu**. Za preživljavanje u tromjesečnom periodu stresa u kombinovanom adverse scenariju Banka mora biti u mogućnosti pokriti odlive pomoću CBC-a i priliva.

Nivo upozorenja je postavljen na 4 mjeseca.

Banka održava dovoljan nivo rezervi likvidnosti i dobru diverzifikaciju izvora finansiranja. Banka, gdje u skladu sa svojom strategijom i strategijom NLB Grupe, mora raspolagati odgovarajućim

nivoom rezervi likvidnosti za pokrivanje dospjelih i potencijalnih obaveza i one moraju biti dostupne u vrlo kratkom vremenskom razdoblju. U skladu sa Metodologijom stres testova likvidnosti optimalan iznos CBC-a predstavlja iznos neophodan za preživljavanje adverse stres scenarija u tromjesečnom periodu, dok minimalan iznos CBC-a predstavlja iznos neophodan za preživljavanje adverse stres scenarija u jednomjesečnom periodu.

Značajan udio u CBC strukturi čine dužnički vrijednosni papiri.

U strukturi rezervi likvidnosti, gdje je naglasak posebno na upravljanju portfolijom, moraju se poštovati sljedeći principi:

- odgovarajuća diverzifikacija rezervi likvidnosti kako bi se izbjegla koncentracija prema pojedinim klijentima, riziku države ili drugim izdavateljima vrijednosnih papira, industrije ili različite vrste vrijednosnih papira, što je definisano u Politici poslovanja sa finansijskim instrumentima;
- minimiziranje tržišnog rizika (kao što je ograničenje trajanja u smislu BPV, smanjenje efekata vrednovanja iz kreditne marže, preuzimanje deviznog rizika nije dozvoljeno, itd);
- ograničenje kreditnog rizika, koje se odnosi na izdavatelja/klijente, u skladu s Metodologijom bonitetne klasifikacije i sistemom ranog upozoravanja (EWS);
- usklađenost rezervi likvidnosti s odredbama novih propisa o likvidnosti
- regulatorni propisi koji se odnose na maksimalne nivoe izloženosti.

Kada su u pitanju regulatorni propisi koji se odnose na maksimalne nivoe izloženosti, Banka respektuje Odluku Agencije za bankarstvo FBiH o velikim izloženostima, prema kojoj ukupno izlaganje kreditnom riziku Banke prema pojedinačnom korisniku ili grupi povezanih lica ne smije preći 25% regulatornog kapitala Banke.

Izuzetak su vrijednosni papiri emitovani od strane domicilne države. Zbir izloženosti prema Vladi BiH, Vladi FBiH, Vladi RS-a i Vladi Brčko Distrikta ne smije prelaziti 300% regulatornog kapitala Banke.

Pored toga, ulaganja se realiziraju poštujući zahtjeve Odluke o privremenim mjerama za ograničavanje izloženosti banke, prema kojoj maksimalna zbirna izloženost prema svim centralnim vladama ili centralnim bankama izvan BiH ili izloženosti prema istim kao izdavaocima kolateralu ili pružaocima nematerijalne kreditne zaštite, a kojima se u skladu sa članom 50. Odluke o izračunavanju kapitala

banke dodjeljuje ponder rizika 0% ne smije prelaziti iznos od 100% priznatog kapitala Banke. U okviru redovnih procesa praćenja i upravljanja likvidnošću, moguće mjere za obezbjeđivanje operativne likvidnosti su:

- Naplata potraživanja;
- Kratkoročno zaduživanje na međubankarskom tržištu;
- Upotreba sredstava sekundarne likvidnosti;
- Valutno usklađivanje putem zamjene valuta.

dok su moguće mjere za obezbjeđivanje strukturne likvidnosti:

- Upotreba kreditnih linija
- Upotreba sredstava sekundarne likvidnosti
- Promjena politike kamatnih stopa s ciljem ostvarivanja odgovarajuće strukturne likvidnosti
- Promjena u politici plasmana i pribavljanja izvora finansiranja
- Ograničenja odobravanja plasmana
- Promjena poslovnih usmjerenja Banke.

5.1.3. Tržišni rizici

Banka nema knjigu trgovanja tako da nije značajno izložena tržišnim rizicima. U oblasti izloženosti ovoj vrsti rizika za Banku je značajna izloženost valutnom riziku koja je regulisana Politikom za upravljanje deviznim rizikom Banke.

Valutni rizik za Banku nije materijalno značajan rizik, uzimajući u obzir rezultate identifikacije rizika, postojanjem valutnog odbora gdje je najveća izloženost deviznom riziku upravo u EUR valuti te u skladu s tim nema značajnih gubitaka iz promjena deviznog kursa.

Politika obuhvata sljedeća područja:

- utvrđivanje valutnog rizika i odgovarajućih pozicija za upravljanje i praćenje valutnog rizika;
- utvrđivanje limita;
- način praćenja i izvještavanja;
- odgovornosti za upravljanje deviznim rizikom.

Upravljanje valutnim rizikom povezano je sa upravljanjem vlastitim pozicijama Banke, pri čemu se prate smjernice da rizik ne smije bitno uticati na rezultate poslovanja i korištenje kapitala. U skladu sa odgovarajućim politikama, Banka prati i upravlja valutnim rizikom i izvještava nadležne odbore u Banci, kao i službe u NLB d.d., Ljubljana u obliku standardiziranih izvještaja, dok na toj osnovi

NLB d.d., Ljubljana vrši dodatno upravljanje na nivou Grupe/konsolidiranom nivou. Valutni rizik se javlja kada postoji mogućnost nastajanja gubitaka zbog negativnih kursnih razlika, izazvanih nepovoljnim promjenama deviznih kurseva. Nivo deviznog rizika je uslovljen dužinom trajanja izloženosti Banke mogućim promjenama deviznih kurseva, odnosno zavisi od stepena usklađenosti aktive i pasive Banke (stepena usklađenosti valutnih novčanih tokova). Odluka o upravljanju valutnim rizikom banke reguliše minimalne standarde za donošenje i provođenje programa, politika i procedura za preuzimanje, praćenje, kontrolu i upravljanje deviznim rizikom.

U oblasti valutnog rizika, Banka teži cilju prihvatljivog nivoa rizika. Povećanje otvorene devizne pozicije preko definisanog nivoa rizika Banka posmatra sveobuhvatno, uzimajući u obzir i realizaciju i usklađenost drugih limita, prvenstveno Risk Appetite i ICAAP limita.

U Bosni i Hercegovini je na snazi Currency Board aranžman Centralne Banke, po kojem je valuta BAM fiksno vezana za valutu EUR. Upravljanje valutnim rizicima obavlja se u skladu sa lokalnom regulativom i internim limitima.

Visina zakonskih i internih limita po pojedinim valutama i ukupne otvorene devizne pozicije, u skladu sa lokalnom regulativom i smjernicama na nivou NLB Grupe, regulisana je Programom za upravljanje deviznim rizikom Banke.

Interni limiti utvrđeni su znatno konzervativnije od zakonskih čime se ograničava negativan uticaj na bilans uspjeha zbog potencijalnih negativnih kursnih razlika. Izloženost valutnom riziku u najvećoj mjeri se odnosi na otvorenu deviznu poziciju u EUR valuti koja je fiksno vezana za domicilnu valutu.

U skladu sa odgovarajućim politikama, Banka prati i upravlja valutnim rizikom i izvještava o njima nadležne odbore u Banci, kao i službe u NLB d.d., Ljubljana u obliku standardiziranih izvještaja, dok na toj osnovi NLB d.d., Ljubljana vrši dodatno upravljanje na nivou Grupe/konsolidiranom nivou.

Visina zakonskih i internih limita po pojedinim valutama i ukupne otvorene devizne pozicije, u skladu sa smjernicama na nivou NLB Grupe, regulisana je Politikom za upravljanje deviznim rizikom Banke. Praćenje usklađenosti otvorenih deviznih pozicija sa utvrđenim limitima obavlja se svakodnevno. Dinamika izvještavanja različitih organa odlučivanja definisana je Politikom za upravljanje deviznim rizikom Banke.

Mjere za ublažavanje izloženosti deviznom riziku podrazumijevaju smanjenje otvorene devizne pozicije kroz:

- Transakcije kupoprodaje deviza sa klijentima (pravna i fizička lica) i bankama;
- Pribavljanje depozita sa valutnom klauzulom/ plasiranje kredita sa valutnom klauzulom (zavisno od zauzete pozicije);
- Transakcije kupoprodaje efektive.

5.1.4. Kamatni rizik u bankarskoj knjizi

Osnovne smjernice Banke u upravljanju kamatnim rizikom je sprečavanje negativnih efekata na prihode koji bi nastali usljed promijenjenih tržišnih kamatnih stopa i zbog toga je određena prihvatljiva tolerancija za ovaj rizik. Struktura pozicije kamatne stope Banke je pod značajnim uticajem njene politike cijena (vrsta i količina kamatnih stopa koje Banka koristi u svojim kreditnim i depozitnim poslovima) i strukturi rezervi likvidnosti (aspekt trajanja).

Kao posljedica toga, Banka nastoji upravljati svojim pozicijama kamatnih stopa umanjujući potencijalni negativni uticaj koji proizilazi iz potencijalne promjene kamatnih stopa, iznosa neto kamatnog prihoda i smanjivanja negativnih efekata vrednovanja finansijskih instrumenata na njenom računu dobiti i gubitka, kao i kapital.

Kamatni rizik u bankarskoj knjizi (IRRBB) mjeri se i prati u skladu sa Standardima upravljanja rizicima NLB Grupe i Politikom i procedurama praćenja izloženosti riziku kamatnih stopa koja uspostavlja konzistentne metodologije, modele, sisteme limita i kontrole. Upravljanje izloženosti kamatnim stopama Banke je centralizovano. Banka je odgovorna za vlastitu Politiku i procedure praćenja izloženosti riziku kamatnih stopa, koja uključuje sistem limita koji je usklađen sa Standardima upravljanja rizikom Grupe i lokalnim regulatornim zahtjevima. Banka računa pokazatelje izloženosti riziku kamatnih stopa na mjesečnoj osnovi.

Banka upravlja izloženosti kamatnim rizikom kroz dvije glavne mjere:

- Osjetljivost ekonomske vrijednosti kapitala (EVE) – primjenom BPV metode (engl. Basis Point Value) koja mjeri stepen promjene u kojoj bi se vrijednost portfolija promijenila ako bi se kamatne stope promijenile prema scenarijima;
- Osjetljivost neto kamatnog prihoda (NII) –

primjenom metode EaR (engl. Earnings at Risk), koja mjeri utjecaj promjene kamatnih stopa na budući neto prihod od kamata tokom jednogodišnjeg razdoblja, pretpostavljajući stalni obim i strukturu bilansa.

NLB Grupa upravlja pozicijama kamatnih stopa i stabilizuje svoju kamatnu maržu kroz odgovarajuću politiku cijena i politiku transfernih cijena sredstava. Važan dio upravljanja kamatnim rizikom je i portfolijo vrijednosnih papira bankarske knjige, čija je primarna namjena održavanje adekvatnih rezervi likvidnosti, a doprinosi i stabilnosti kamatne marže, zbog čega je uključen i rizik vrednovanja. u modelu upravljanja kamatnim rizikom NLB Grupe. Shodno tome, Banka nastoji da upravljaju svojim pozicijama kamatnih stopa ograničavanjem potencijalnog negativnog uticaja koji proizilazi iz potencijalne promjene budućih kamatnih stopa na neto prihod od kamata i ograničavanjem negativnih efekata vrednovanja finansijskih instrumenata na bilans uspeha ili kapital.

Osnovne smjernice Banke u upravljanju kamatnim rizikom je sprečavanje negativnih efekata na prihode koji bi nastali usljed promijenjenih tržišnih kamatnih stopa i zbog toga je određena prihvatljiva tolerancija za ovaj rizik. Svako povećanje nivoa rizika unutar izloženosti kamatnom riziku treba posmatrati sveobuhvatno sa obaveznom analizom utjecaja na kapital i profit Banke. Shodno tome, Banka nastoji da upravlja svojim pozicijama kamatne stope upravljajući potencijalnim negativnim efektima koji proizlaze iz promjena kamatnih stopa.

Rizik kreditnog spread-a proizilazi iz izloženosti prema državi i bankama u obliku dužničkih vrijednosnih papira koji su dio rezervi likvidnosti. Da bi održale snažne pozicije likvidnosti, dužničke hartije od vrednosti moraju biti visokog kreditnog kvaliteta i dobro diversifikovane.

Upravljanje IRRBB-om je usko povezano sa rizikom kreditnog spread-a (CSRBB) u bankarskoj knjizi. Prethodno se odnosi na bilo koju promjenu na tržištu, likvidnosti ili kreditnog spread-a. CSRBB je vođen promjenama očekivanih nivoa default-a ili promjenama u tržišnoj likvidnosti, zbog čega je potrebno rezervisati dodatni kapital i za rizik kreditnog spread-a.

Limite za pokazatelje izloženosti kamatnom riziku i riziku kreditnog spread-a Banka je postavila u Risk Appetite NLB Banke d.d., Sarajevo.

Mjere za ublažavanje kamatnog rizika u bankarskoj knjizi mogu biti:

- Promjena aktivnih ili pasivnih kamatnih stopa (u dijelu visine ili varijabilnosti);
- Smanjenje cijene izvora;
- Produženje/smanjenje ročnosti pojedinih proizvoda;
- Aktiviranje marketinške kampanje;
- Promena strategije finansiranja ili plasiranja.

5.1.5. Operativni rizik

Upravljanje operativnim rizikom odnosi se na sva područja i procese unutar Banke i rezimira ključne smjernice koje se odnose na upravljanje operativnim rizikom. Cilj upravljanja operativnim rizikom je ograničiti obim potencijalnih gubitaka i vjerovatnoću njihove pojave na nivo koji je prihvatljiv za Banku s aspekta finansijske štete i posredno s aspekta održavanja ugleda Banke. Nije moguće niti je racionalno u potpunosti ukloniti operativni rizik. Banka prihvata one vrste operativnih rizika koji ne bi imali značajnog utjecaja na poslovne rezultate i ne bi ugrozili nastavak poslovanja ako se oni pojave. Pored toga, granica neto gubitka iz operativnog rizika definirana je u Risk Appetite Banke. Upravljanje operativnim rizikom Banke vrši se u skladu sa Standardima za upravljanje rizicima u NLB Grupi.

Porezni i pravni rizici su također tretirani u okviru operativnog rizika. Banka njima upravlja kroz interno utvrđena pravila i procedure i teži ka minimiziranju istih.

Za postizanje tih ciljeva Banka ima uspostavljen sistem upravljanja operativnim rizicima, što uključuje ovlaštenja i odgovornosti. Vlasnici operativnih rizika su organizacijske jedinice u kojima se javljaju rizici. Postojeći i potencijalni rizici moraju se identificirati i njima se mora upravljati (pomoću utvrđenih mjera). Praćenje gubitaka i identifikovanih rizika na nivou Banke je centralizirano u okviru Sektora za upravljanje rizicima (Odjela za upravljanje nekreditnim rizicima) i omogućeno od strane Global risk-a na nivou Grupe. Upravljanje operativnim rizikom (OR) je u nadležnosti svakog rukovodioca organizacione jedinice (OJ) za njegovu OJ, odnosno za procese koji se izvode u toj OJ, u svojstvu vlasnika operativnih rizika. Izvjestilac o operativnim rizicima je rukovodilac OJ (odjel, podružnica) ili lice koje on imenuje za izvjestioca OJ. O imenovanju izvjestioca o štetnim događajima rukovodilac OJ je dužan donijeti odluku u pisanom obliku koju dostavlja Sektoru upravljanja rizicima, Odjelu za upravljanje nekreditnim rizicima (Odjel).

Nadzorni odbor je odgovoran za adekvatnost Politike upravljanja operativnim rizikom u NLB Banci d.d., Sarajevo (formalno je odobrava i redovno se informiše o svim bitnim elementima sistema upravljanja operativnim rizicima). Uprava Banke je odgovorna i za uspostavljanje adekvatne organizacione strukture koja obezbjeđuje efikasno upravljanje operativnim rizikom.

Odbor za upravljanje operativnim rizicima kao organ Uprave Banke nadzire implementaciju metodologije upravljanja operativnim rizikom, ima uvid u štetne događaje i pregled bitnih identificiranih rizika. Također, nadzire upravljanje identificiranim rizicima, izdaje smjernice za smanjenje rizika i vrši nadzor nad potrebnim obimom regulatornog kapitala. Odbor za upravljanje operativnim rizicima je obavezan najmanje jedanput godišnje raspravljati o implementaciji usvojenih mjera za upravljanje bitnim gubicima i, ako je potrebno, delegira dodatne mjere za savladavanje operativnih rizika na odgovarajuće organizacione jedinice u Banci. Zadaci Odbora za upravljanje operativnim rizicima uključuju pripremu prijedloga za Upravu Banke.

Banka je uspostavila sistem prikupljanja štetnih događaja i identifikacije, procjene i upravljanja operativnim rizicima, a sve s ciljem osiguranja kvalitetnog upravljanja operativnim rizicima. Posebna pažnja se posvećuje aktuelnim ostvarenim štetnim događajima, kao i izvještavanju o potencijalnim štetnim događajima kako bi se oni, ne samo evidentirali, već prije svega spriječili. I ostvareni i potencijalni štetni događaji služe kao osnova za poboljšanje internih kontrola. Procjena identificiranih operativnih rizika služi kao osnova za utvrđivanje potencijalnih budućih gubitaka. Na temelju tih procjena jednom godišnje se izrađuje profil operativnih rizika Banke. Glavnim rizicima se aktivno upravlja s mjerama poduzetim za smanjenje rizika.

Kroz sveobuhvatnu identifikaciju operativnih rizika, mogući buduć gubici se identificiraju, procjenjuju i njima se upravlja na odgovarajući način. Glavnim operativnim rizicima se aktivno upravlja s mjerama poduzetim za njihovo smanjenje. Poseban naglasak je stavljen na najaktuelnije rizike, među kojima posebno na one s niskom vjerojatnošću pojavljivanja i vrlo visokim mogućim finansijskim uticajem. Osim toga, Banka razvija sveobuhvatan sistem ključnih pokazatelja rizika (engl. Key Risk Indicators - KRI) s ciljem uspostave sistema ranog upozoravanja (EWS) kako bi se omogućile detaljnije informacije za efektivnije planiranje mjera i upravljanja operativnim rizikom. Za procjenu potencijalnih efekata budućih događaja,

Banka provodi okvir ispitivanja otpornosti na stres, uključujući analize osjetljivosti. Banka konstantno poboljšava sistem upravljanja rizicima u području sprečavanja pranja novca, posebno s obzirom na rizik od zloupotrebe finansijskih instrumenata na tržištu, provjere usklađenosti poslovnih procesa s propisima i upravljanja promjenama u pravnom okruženju.

Banka je odredila nultu toleranciju za određene aktivnosti: unutrašnji kriminal, događaji čija posljedica je curenje informacija, pružanje informacija neovlaštenim licima, pranje novca i finansiranje terorizma, zloupotreba trgovine finansijskim instrumentima, te druge štetne aktivnosti koje uključuju i grube povrede kreditne procedure.

Mjere za ublažavanje Operativnog rizika rizika mogu biti:

- Prihvatanje
- Smanjivanje
- Praćenje rizika
- Osiguranje rizika
- Izbjegavanje rizika

U Banci upravljanje kontinuitetom poslovanja (BCM) provodi se radi zaštite života, robe i ugleda. Planovi kontinuiteta poslovanja pripremljeni su za korištenje u slučaju prirodnih katastrofa, IT katastrofa, epidemije/pandemije i neželjenih efekata okoline za ublažavanje njihovih posljedica. Koncept akcionog plana koji se priprema svake godine je takav da aktivnosti doprinose nadograđnji ili poboljšanju kontinuiteta poslovanje.

Interni akti kojima je regulisana oblast upravljanja operativnim rizicima su sljedeći:

- Politika upravljanja operativnim rizikom u NLB Banci d.d., Sarajevo;
- Metodologija za upravljanje operativnim rizicima u NLB Banci d.d., Sarajevo;
- Uputstvo za praćenje štetnih događaja iz oblasti operativnih rizika u NLB Banci d.d., Sarajevo;
- Metodologija za testiranje otpornosti na stres na području upravljanja operativnim rizicima u NLB Banci d.d., Sarajevo
- Uputstvo za praćenje ključnih indikatora rizika (KIR) u NLB Banci d.d., Sarajevo
- Uputstvo za kontrole izvještaja i kvalitete podataka u upravljanju operativnim rizikom u NLB banci d.d
- Poslovnik o radu Odbora za operative rizike

Ostali rizici

Banka obavlja redovnu identifikaciju i procjenu materijalne značajnosti rizika u okviru ICAAP-a i ILAAP-a. Na bazi identifikacije rizika za 2023. godinu Banka je iz grupe Ostalih rizika **reputacijski rizik i rizik kapitala** procijenila materijalno značajnim.

Ocjena materijalnosti u području reputacijskog rizika se temelji na:

- Broju pozitivnih, negativnih i neutralnih objava u kojima je NLB Banka indirektno ili direktno spomenuta
- Drugi materijalno značajni događaji koji bi posljedično doveli do ugrožavanja reputacije Banke.

U proteklom periodu nisu registrovana negativna dešavanja koje bi ugrozile reputaciju Banke.

Reputacijski rizik procijenjen je materijalno značajnim za Banku.

Za procjenu reputacijskog rizika definisani su sljedeći parametri:

- Konkretni događaji koji su direktno povezani sa Bankom u negativnom kontekstu
- Provjera, kontrola i nadzor na objavama koje planski Banka plasira u javnost
- Provjera i kontrola pravnih i fizičkih lica koji su povezani s Bankom kroz sponzorisanje i donacije.

Definisani su i pragovi procjene reputacijskog rizika su na osnovu broja negativnih spominjanja banke:

- nizak ukoliko je broj negativnih informacija = 1
- srednji ukoliko je broj negativnih informacija >4
- visok ukoliko je broj negativnih informacija <4

Reputacijski rizik kao takav može značajno utjecati na cjelokupan bankarski sistem, a na povećanje reputacijskog rizika Banke svakako mogu utjecati i aktuelna dešavanja na finansijskom tržištu, od izmjene u kreditnim proizvodima koje mogu prouzrokovati porast nepovjerenja i negodovanja klijenata, ili situacije sa pojedinim bankama na tržištu, pa sve do globalnih dešavanja.

Vjerovatnoća nastanka negativnih događaja koji mogu imati utjecaja na reputaciju Banke se prati na dnevnom nivou i nije je moguće isključiti, a uzimajući u obzir iznad navedeno ista se procijenjuje na visokom nivou.

Reputacijski rizik je materijalno značajan rizik za Banku i isti se razmatra u okviru ICAAP-a i Banka izdvaja interni kapitalni zahtjev za reputacijski rizik. Banka ima uspostavljen kvalitativni okvir za

upravljanje navedenim rizikom. Upravljanje reputacijskim rizikom osigurano je kroz:

- Redovno praćenje medijskih objava kroz press clipping te praćenje i nadzor PR agencije objava na društvenim mrežama;
- Usklađivanje i eventualne izmjene planiranih medijskih aktivnosti u skladu sa dešavanjem na tržištu;
- Redovno istraživanje zadovoljstva klijenata i javnosti

Rizik kapitala odnosi se na neodgovarajuću strukturu kapitala da podrži obim i prirodu poslovnih aktivnosti Banke ili na poteškoće sa kojima se suočava banka prilikom pribavljanja novih izvora kapitala, posebno u slučajevima kada postoje hitne potrebe za povećanjem kapitala ili u nepovoljnim uslovima.

Da bi Uprava mogla kontinuirano pratiti stanje i strukturu kapitala Banke, obezbjeđenje zadovoljenja minimalnih standarda iz Zakona i odluka Agencije za bankarstvo F BiH, te realizaciju planskih veličina i postavljenih ciljeva, utvrđen je način praćenja tekućih potreba za kapitalom, koji je definisan u okviru Plana i programa za održavanje adekvatnog kapitala NLB Banke d.d., Sarajevo za period 2023 – 2027. godine. Buduće potrebe za kapitalom u direktnoj su vezi sa strateškim ciljevima i poslovnim planovima koje donosi Skupština Banke. Analiza stanja i stopa kapitala, te procjena istih za naredni mjesec se redovno priprema i prezentuje Odboru za upravljanje finansijskom aktivom i pasivom (ALCO eng. Assets and Liabilities Management Committee) i kvartalno se priprema procjena za Grupu i Nadzorni Odbor za naredna tri kvartala. Rizik je procijenjen kao srednji zbog visokih cijena izvora kapitala koji negativno utiču na profitabilnost, a koji su Banci potrebni za održavanje ciljanih stopa kapitala. Dodatno, predviđene su promjene regulative iz oblasti kapitala od 30.6.2024. kroz dvije nove Odluke Agencije za bankarstvo FBiH (FBA) i to Odluke o izračunavanju kapitala Banke i Odluke o utvrđivanju dodatnih kapitalnih zahtjeva i mjera za ograničavanje sistemskih rizika.

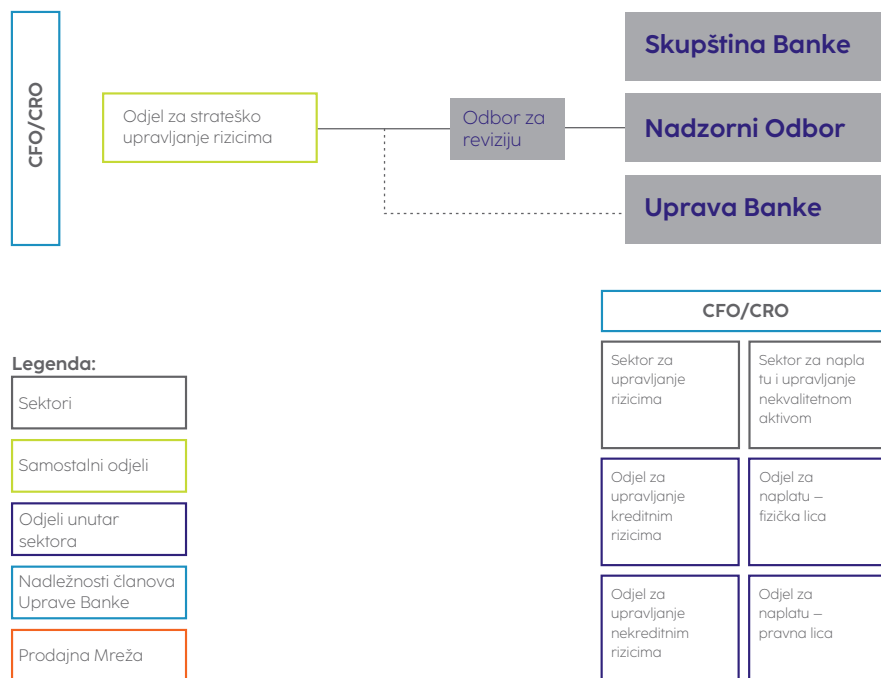
Rizik kapitala je materijalno značajan rizik za Banku i u okviru ICAAP-a razmatra kroz okvir za upravljanje i kontrolu, monitoringom. Utvrđeni su i uspostavljeni limiti koji se redovno prate. Između ostalih, Banka na mjesečnom nivou prati vrijednost pokazatelja iCAR, koji predstavlja omjer regulatornog kapitala i internih kapitalnih zahtjeva. Risk Appetite limit za navedeni pokazatelj iznosi 110%, dok je trenutno nivo upozorenja prije Risk Appetite-a na nivou 110,50%. Obzirom na rezultate identifikacije i procjene materijalne značajnosti rizika na bazi 31.12.2023.

godine kojim je rizik kapitala materijalno značajan rizik za Banku, Banka će limit za nivo upozorenja prije Risk Appetite-a povećati za dodatnih 1%, te će navedeni limit iznositi 111.5% (usvajanje ažuriranog Risk Appetite-a planirano na sjednici Nadzornog odbora u maju 2024. godine). Na taj način će Banka imati uspostavljen dodatni buffer od 11.5% do potpune iskorištenosti kapitala

Ostali rizici iz kategorije Ostalih rizika procijenjeni su na niskom nivou.

Opis upotrebe testiranja otpornosti za naprijed navedene rizika, uključujući i opis portfolija koji podliježe testiranju otpornosti na stres, kao i scenarije i korištene metodologije, naveden je u tački 5.5. ove informacije.

5.2. Struktura i organizacija funkcije upravljanja rizicima

Kao važan element pristupa upravljanju rizicima, Banka koristi okvir "tri linije odbrane". U tom okviru, poslovna linija predstavlja prvu liniju odbrane u procesu upravljanja rizicima u Banci, funkcija upravljanja rizicima i funkcija praćenja usklađenosti drugu, dok su aktivnosti interne revizije u nadležnosti treće linije odbrane. Poslovna linija ugovara rizične transakcije kojima izlaže Banku rizicima. Poslovna linija predstavlja prvu liniju odbrane tako što odbija ili ne prihvata transakcije i poslove koji nisu u skladu sa poslovnim modelom i rizičnim profilom Banke. Funkcija upravljanja rizicima i funkcija praćenja usklađenosti predstavljaju drugu liniju odbrane, dok je treća linija odbrane u nadležnosti interne revizije.

Funkcija upravljanja rizicima je organizaciono podijeljena u tri segmenta koji su u nadležnosti Sektora za upravljanje rizicima (Global Risk), Sektora za upravljanje kreditnim rizicima stanovništva i Sektora za upravljanje kreditnim rizicima privrede.

Funkcija preuzimanja i upravljanja rizicima koja čini drugu liniju definiše pravila i okvir za profil rizičnosti Banke i Risk Appetite sa jedne strane te analizira i suodlučuje o rizicima koje predlaže poslovna linija, a time i preuzima odgovornosti za analizu i preuzete rizike. Direktor sektora za upravljanje kreditnim rizicima stanovništva, Direktor sektora za upravljanje kreditnim rizicima privrede, kao i kreditni analitičari vrše svakodnevnu operativnu analizu rizika na pojedinačnim plasmanima i preuzimaju rizike u skladu sa Odlukom o ovlaštenjima o kreditnom poslovanju.

Unutar aktivnosti Sektora za upravljanje rizicima (Global Risk) se vrši obračun ispravi vrijednosti i rezervacija na individualnoj i grupnoj osnovi. Aktivnosti kreditnih analiza i donošenja odluka se vrše unutar Sektora za upravljanje kreditnim rizicima stanovništva i Sektora za upravljanje kreditnim rizicima privrede. Izračun i izvještavanje

o osnovnim pokazateljima nekreditnih rizika je unutar Sektora za upravljanje rizicima (Global Risk) organizovano na Odjelu za upravljanje nekreditnim rizicima. Kontrolna funkcija upravljanja rizicima koja je dodijeljena Sektoru za upravljanje rizicima (Global Risk) je direktno odgovorna Upravi Banke i ima direktan pristup i liniju izvještavanja prema Nadzornom odboru i Odboru za rizike, pod-odboru Nadzornog odbora. Ista prisustvuje i izvještava na sjednicama Odbora za rizike o svim temama vezanim za proces upravljanja rizicima u Banci. Nosilac kontrolne funkcije također izvještava i na sjednicama Nadzornog odbora na temama vezanim za upravljanje rizicima.

Sektor za upravljanje rizicima (Global Risk) u skladu sa Odlukom o sistemu internog upravljanja u Banci vrši sveobuhvatnu analizu rizika na integrisanom nivou, kontinuirano prati izloženost svim značajnim rizicima i o njima izvještava Odbor za rizike u sveobuhvatnom izvještaju iz segmenta upravljanja rizicima. Rad Sektora je definisan Metodologijom rada i Godišnjim planom rada te pokriva sva područja upravljanja rizicima, uključujući i validacije modela, testiranje otpornosti na stres, izradi i preispitivanju strategija i politika upravljanja rizicima, metoda i postupaka korištenih u procesu upravljanja rizicima. Sektor vrši provjeru adekvatnosti i efikasnosti unutrašnjih kontrola u procesu upravljanja rizicima, kao i sprovođenju ICAAP-a i ILAAP-a, te pripremi Izvještaja o primjeni ICAAP-a i ILAAP-a u Banci, kao i koordinaciju u pripremi Plana oporavka Banke. U skladu sa Pravilnikom za uvođenje novih i značajnih izmjena postojećih proizvoda i usluga u saradnji sa drugim odjelima vrši analizu i provjeru uticaja uvođenja novog proizvoda ili usluge na kreditni rizik, kamatni rizik, tržišni rizik, rizik likvidnosti, operativni rizik, rizik uticaja na prihod i kapital Banke, ICAAP i ILAAP, profil rizičnosti Banke, računovodstvene, poreske, pravne, supervizorske i druge regulatorne zahtjeve.

Pored redovnog kvartalnog izvještavanja Nadzornog odbora u vidu Izvještaja o radu Sektora upravljanja rizicima (lokalna regulativa) i Izvještaj iz segmenta upravljanja rizicima (Risk report) direktor Sektora za upravljanje rizicima ima direktnu komunikaciju sa članovima Nadzornog odbora. Prethodno se podrazumijeva i definisano je internim aktima kojima je regulisan rad kontrolne funkcije upravljanja rizicima. Metodologijom rada je definisano ukoliko kontrolna funkcija tokom obavljanja svojih poslova utvrdi nezakonitost u poslovanju ili kršenje pravila i propisa o upravljanju rizicima, zbog čega je ugrožena likvidnost, solventnost ili sigurnost poslovanja Banke, obavezno će o tome odmah obavijestiti Upravu Banke,

Odbor za rizike, Nadzorni odbor, Odbor za reviziju Banke i Agenciju za bankarstvo BiH.

Sektor ima direktan pristup i komunikaciju sa članovima Nadzornog odbora naročito u stresnim okolnostima. Isto je regulisano detaljnije i internim aktom Playbook - Plan oporavka NLB banke d.d., Sarajevo gdje su vidljivi dijagrami i načini komunikacije u stresnim okolnostima. "Playbook" služi kao praktični vodič za efikasno upravljanje kriznim situacijama uzimajući u obzir definisane aktivnosti u Planu oporavka NLB Banke d.d., Sarajevo. Jasno je iskazana nadležnost Sektora za upravljanje rizicima (Global Risk) za obavještanje članova Nadzornog odbora, CL Risk kao i Group steering-a u slučaju narušenih pokazatelja poslovanja kao i odabranim mjerama.

Funkcija praćenja usklađenosti kao kontrolna funkcija organizovana je unutar Sektora za usklađenost poslovanja, sprečavanje pranja novca i sigurnost. U toku 2022. godine je donesena odluka da od 01.01.2023. godine Odjel za usklađenost djeluje kao Sektor za usklađenost poslovanja, sprečavanje pranja novca i sigurnost (Dalje: Sektor za usklađenost) unutar koga će biti oformljena dva Odjela. Odjel za sprečavanje pranja novca i fin. terorističkih aktivnosti i Odjel za informacionu, tehničku i fizičku sigurnost.

Sektor za usklađenost djeluje kao samostalan Sektor na nivou NLB Banke d.d. Sarajevo i ima osiguranu liniju komunikacije i izvještavanja prema Odboru za reviziju i Nadzornom Odboru Banke. Pored praćenja regulatorne usklađenosti koje uključuje praćenje promjena u pravnom okruženju, praćenje mjera za prilagođavanje na izmjene zakona i drugih propisa, izvještavanje o promjenama u pravnom okruženju, promjenama standarda i aktuelnosti (za druge org. jedinice, Upravu Banke i Nadzorni Odbor), aktivnosti Sektora obuhvataju i dio poslova koji se odnosi na promovisanje vrijednosti etike i integriteta, informacijsku i druge vidove sigurnosti, koordinaciju vezano za sisteme internih kontrola i poduzimanje aktivnosti iz domena prevencije štetnih postupanja. Svoju ulogu funkcija praćenja usklađenosti ostvaruje kroz redovne, najavljene ili nenajavljene kontrole postupanja i procesa ili određenog područja, redovne edukacije zaposlenika i poduzimanje mjera prevencije (izdavanje preporuka i mjera koje su usmjerene na smanjenje rizika i unapređenje sistema internih kontrola).

Sektor jednom godišnje vrši godišnju procjenu rizika usklađenosti u skladu sa »Planom o postupku izvedbe opće procjene rizika cjelovitosti i usklađenosti poslovanja (ECRA)« o čemu se

sačinjava izvještaj o procjeni rizika usklađenosti koji usvaja Uprava Banke, a na znanje prima Nadzorni Odbor Banke. Izvještaj ECRA za 2023. godinu primljen je na znanje od strane Nadzornog odbora Banke na sjednici održanoj dana 18.12.2023. godine.

Kroz ECRA izvještaj radi se sveobuhvatna procjena slijedećih područja rizika:

- Rizik regulatorne usklađenosti, uključivo obvezujuća pravila, standarde i smjernice bankarskog poslovanja;
- Rizik od povrede internih propisa;
- Rizik od sukoba interesa i korupcije;
- Rizik od nepoštenih poslovne prakse i prevare (interna i vanjska);
- Rizik od povrede radno-pravnog odnosa;
- Rizik opšteg pogoršanja integriteta;

Sve navedene aktivnosti se u pravilu planiraju kroz Plan rada koji se donosi najkasnije početkom godine i usvaja ga Nadzorni Odbor Banke. Ključan uticaj na Plan rada ima ECRA sveobuhvatna procjena rizika usklađenosti.

Izvršavanje aktivnosti iz Plana rada kao i izvršavanje drugih aktivnosti je predmet izvještavanja Sektora prema Upravi Banke i Nadzornom Odboru Banke na kvartalnom, polugodišnjem i godišnjem nivou. Uprava Banke, u skladu sa Odlukom o sistemu internog upravljanja u Banci, jednom godišnje preispituje efikasnost funkcije za praćenje usklađenosti kao kontrolne funkcije i o tome obavještava Nadzorni Odbor.

Rad Sektora je definisan kroz više internih akata. Banka ima Kodeks ponašanja, a za kontrolu primjene istog nadležan je upravo Sektor. Program praćenja usklađenosti poslovanja NLB Banke d.d., Sarajevo je krovni akt kojim su definisani poslovi Sektora iz područja usklađenosti poslovanja, uključivo način i metodologiju vršenja kontrole usklađenosti poslovanja.

Prilikom kontrola usklađenosti poslovanja, Sektor vrši i potrebna testiranja.

Prilikom kontrola usklađenosti poslovanja, Sektor vrši i potrebna testiranja. Standardi oblasti usklađenosti poslovanja i jačanja integriteta u NLB Grupi predstavljaju još jedan krovni akt kojim su definisane nadležnosti Sektora iz područja usklađenosti, etike i integriteta, zaštite podataka, sprečavanja korupcije i sukoba interesa i sl.

Na osnovu navedenih, krovnih, internih akata doneseni su brojni provedbeni/operativni akti za

područje usklađenosti poslovanja, etike i integriteta, zaštite povlašćenih informacija i povjerljivih informacija, uključivo metodologiju mjerenja i praćenja rizika.

Organizacija kontrole funkcije Interne revizije (ovlaštenja, status u organizacionoj strukturi, nezavisnost, pristup do nadzornog odbora), kao i glavni zadaci koje obavlja funkcija Interne revizije su prezentovani u okviru Poglavlja 2. Vlasnička struktura i organi Banke- stana 9. ovog izvještaja, u skladu sa zahtjevima definisanim članom 4, tačka g) Odluke. Interna revizija u okviru oblasti djelovanja također uključuje provjere sistema upravljanje rizicima u Banci, ocjenu adekvatnosti, efikasnosti funkcije praćenja usklađenosti i funkcije upravljanja rizika, kao i uspostavljenog sistema internih kontrola u svim područjima poslovanja Banke.

Pored Sektora za upravljanje rizicima i Odjela za strateško upravljanje rizicima samostalna organizaciona jedinica, u nadležnosti CRO/CFO, Sektor za naplatu i upravljanje nekvalitetnom aktivom je nadležan za cijeli proces naplate potraživanja klijenata pravnih i fizičkih lica, počev od prvog dana kašnjenja kroz aktivnosti rane naplate, proces restruktuiranja, proces workout i kasne naplate, procesa naplate putem suda do konačnog zatvaranja potraživanja ili oporavka klijenta i povrat u Performing portfolio, kao i upravljanje kompletnim portfolijom klasifikovanim u status neizmirenja obaveza dužnika (default), kao i upravljanje SMA – stečenom materijalnom aktivom.

Proces naplate potraživanja u okviru Sektora za naplatu i upravljanje nekvalitetnom aktivom je organizovan u dva segmenta/odjela: Odjel za naplatu-fizička lica i Odjel za naplatu-pravna lica. Odjel za naplatu-fizička lica je nadležan za sve aktivnosti koji se poduzimaju za klijente koji su ušli u kašnjenje počev od prvog dana kašnjenja, kao i klijente koji su klasifikovani u status neizmirenja obaveza dužnika (default), nekvalitetnu aktivu i Non-performing izloženosti (NPE).

Pored aktivnosti na redovnom monitoringu portfolija i pripremi i dostavljanju izvještaja, Odjel za naplatu-fizička lica je nadležan za definisanje i sprovođenje strategija Rane i Kasne naplate, provođenje postupka naplate potraživanja u sudskom postupku, vansudske i sudske nagodbe, provođenje postupka restruktuiranja za fizička lica, preklasifikacija klijenata iz NPE/defaulta/nekvalitetne aktive u PE/ Non default/kvalitetnu aktivu.

U cilju ostvarivanja veće naplate potraživanja od fizičkih lica i smanjenja portfolija klasifikovanog

u status neizmirenja obaveza dužnika (default), Banka je uspostavila i potpisala ugovore o poslovnoj saradnji sa dvije eksterne agencije koje preduzimaju radnje na posredovanju u naplati potraživanja u ime i za račun Banke.

Odjel za naplatu-pravna lica je nadležan za EWS (early warning signals), klijente na WL (watch list) i ICL (Intensive care list), proces Rane naplate potraživanja za pravna lica kroz praćenje kašnjenja preko WL i ICL, proces restruktuiranja, proces kasne naplate i workout, vođenje sudskih postupaka, vanskudske i sudske nagodbe, oporavak i povratak klijenata u Performing portfolio kao i za nakretne stečene u sudskom postupku naplate potraživanja.

Pored navedenih organizacionih dijelova, u upravljanju rizicima, direktno ili indirektno učestvuju i sljedeća radna tijela Banke:

- a. Kreditni odbor Banke;
- b. RiCO (engl. Risk Committee – Odbor za praćenje rizika);
- c. ALCO (engl. Assets and Liabilities Committee – Odbor za upravljanje aktivom i pasivom);
- d. Odbor za upravljanje operativnim rizicima;
- e. WLC (engl. Watch Loan Committee);
- f. Odbor za informacione tehnologije i korporativnu sigurnost,
- g. Odbor za upravljanje rizicima eksternalizacije.

5.3. Obuhvatnost i karakteristike sistema izvještavanja o rizicima, kao i načina mjerenja rizika

Sistem izvještavanja o rizicima na svim nivoima u Banci obezbjeđuje blagovremene, tačne i dovoljno detaljne informacije koje su neophodne za donošenje poslovnih odluka i efikasno upravljanje rizicima, odnosno za sigurno i stabilno poslovanje Banke. U Banci je uspostavljen sistem izvještavanja prema regulatoru, Upravi Banke, Nadzornom odboru, Odboru za reviziju i ostalim relevantnim odborima, koji je zasnovan na principima blagovremenosti, tačnosti i informativnosti.

Sektor za upravljanje rizicima, u saradnji sa Sektorom za upravljanje kreditnim rizicima privrede i Sektorom za upravljanje kreditnim rizicima stanovništva, mjesečno priprema izvještaje o izloženosti Banke pojedinačnim vrstama rizika koji se razmatraju i usvajaju na redovnim sjednicama RiCO i ALCO. Također, na kvartalnoj osnovi pripremaju sveobuhvatan Izvještaj o upravljanju rizicima (engl. Risk report) koji se razmatra i usvaja na

redovnim sjednicama Odbora za rizike i Nadzornog odbora Banke. Sektor za upravljanje rizicima, kao kontrolna funkcija upravljanja rizicima, kvartalno priprema Izvještaj o radu. Izvještaj o radu Sektora za upravljanje rizicima na prijedlog Uprave Banke i prijedlog/mišljenje Odbora za reviziju i Odbora za rizike usvaja Nadzorni odbor Banke, te se isti u skladu sa članom 40. Odluke o sistemu internog upravljanja kojim je navedeno da je Banka obavezna izvještaje o radu funkcije upravljanja rizicima i funkcije praćenja usklađenosti, uz odluku o usvajanju istih od strane nadzornog odbora banke, dostaviti Agenciji najkasnije u roku od 60 dana nakon isteka izvještajnog kvartala, odnosno polugodišta, dok je godišnji izvještaj o radu obavezna dostaviti najkasnije do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu, dostavlja Agenciji za bankarstvo FBiH.

Banka posjeduje Kodeks ponašanja koji je dostupan svim zaposlenicima i uručuje im se u momentu zasnivanja radnog odnosa. Kodeks ponašanja sadrži osnovne standarde etike i integriteta svakog pojedinca i Banke kao cjeline. Banka ima kanale putem kojih zaposlenici mogu prijaviti sumnju na štetno i nepoželjno ponašanje ili postupanje. Potpuno anonimna prijava je moguća putem mail adrese i posebne aplikacije (Whistler). Sumnja na štetno postupanje se može prijaviti i lično Sektoru za usklađenost poslovanja i SPNFT-a.

Banka stavlja značajan naglasak na razumijevanje i kompetencije upravljanja rizicima unutar cijele organizacije. Veliki naglasak se također stavlja na kontinuirano poboljšavanje kulture rizika i svijesti o njemu unutar cijele organizacije. Ključni cilj upravljanja rizicima u Banci je sveobuhvatno procijeniti i pratiti rizike unutar cijele Banke. Sveobuhvatan pristup upravljanju rizicima zasniva se na razboritim i razumnim konzervativnim orijentacijama preuzimanja rizika, uzimajući u obzir i relevantne stručne kriterije. Istovremeno, Banka obavlja razvojne aktivnosti u ovom području i to preko razvijanja metoda i modela za procjenu, praćenja i određivanja kriterija za ublažavanje svih relevantnih vrsta rizika.

Sveobuhvatnost i pouzdanost sistema upravljanja rizicima i način mjerenja rizika zasniva se i na radu pojedinačnih odbora posebno kreiranih za upravljanje određenim vrstama rizika:

a) Kreditni odbor Banke

Banka je formirala Kreditni odbor kao tijelo koje donosi odluke u vezi sa preuzimanjem i upravljanjem kreditnim rizikom. Kreditni odbor i niži nivoi odlučivanja donose odluke

o odobravanju ili reviziji boniteta i/ili pojedinačnom zaduženju pravnih lica i sa njima povezanih pravnih i fizičkih lica u skladu sa svojim ovlaštenjima.

Ostale nadležnosti Kreditnog odbora Banke su:

- davanje prijedloga Nadzornom odboru za donošenje odluka iz njegove nadležnosti;
- donošenje odluka o zaduženju Banke do iznosa od 10% priznatog kapitala Banke;
- donošenje odluka o odobravanju ili reviziji boniteta pravnih lica i sa njima povezanih pravnih i fizičkih lica kod kojih ukupna zaduženost prelazi iznos od 2.000.000 KM,
- donošenje odluka o odobravanju pojedinačnog zaduženja pravnih lica i sa njima povezanih pravnih i fizičkih lica kod kojih ukupna zaduženost prelazi iznos od 800.000 KM;
- (uključujući i iznos limita za kratkoročne kredite i garancije i/ili neobavezujuće garancijske linije), a do maksimalnog iznosa od 10% priznatog kapitala Banke;
- donošenje odluka o pojedinačnom zaduženju fizičkih lica i sa njima povezanih pravnih i fizičkih lica kod kojih ukupna zaduženost prelazi iznos od 300.000 KM, osim u slučajevima kada se radi o novom pojedinačnom zaduženju koje ne prelazi iznos od 30.000 KM;
- donošenje odluka o odobravanju limita u kartičnom poslovanju preko 10.000 KM po pojedinačnoj partiji, bez obzira na ukupnu zaduženost;
- donošenje pojedinačnih odluka o pravnim poslovima o preuzimanju kreditnog rizika;
- donošenje odluka o regulisanju potraživanja u procesu oporavka;
- donošenje odluka o izmjeni ugovorenih uslova po poslovima iz svoje nadležnosti;
- donošenje odluka o novim kreditnim proizvodima/programima za tržište;
- donošenje odluka o zaduženjima zaposlenika Banke, ukoliko novo zaduženje ima evidentirana odstupanja od pravila propisanih Uputstvom o načinu odobravanja i praćenja kredita fizičkih lica ili ukoliko po odobrenju novog plasmana u otplati ostaju vlastita kreditna zaduženja kod drugih finansijskih institucija (kreditni, kreditne kartice i prekoračenja), odnosno ista nisu predmet refinansiranja a do maksimalnog iznosa ukupnog zaduženja od 250.000 KM.
- davanje saglasnosti za potpisivanje administrativnih zabrana za zaduživanje zaposlenika Banke u drugim finansijskim institucijama;
- analizu, ocjenu kvaliteta, te predlaganje aktivnosti radi održavanja i unapređenja kreditno-garancijskog portfolija;

- donošenje odluka na predložena izuzeća u nadležnosti Kreditnog odbora, propisana Uputstvom o načinu odobravanja i praćenja kredita fizičkih lica;
- donošenje odluka o odobrenju plasmana klijentima Banke, bez obzira na zaduženost, ukoliko postoje odstupanja od internih akata iz segmenta kreditnog rizika;
- donošenje odluka o odobrenju plasmana klijentima Banke, bez obzira na zaduženost, u slučajevima kada postoji neusaglašenost oko odobrenja tj. kada prijedlozi lica zaduženog za ugovaranje transakcije i lica zaduženog za procjenu kreditnog rizika u Banci nisu usaglašeni oko odobrenja;
- donošenje odluke o odobravanju boniteta fizičkih lica kod kojih ukupna zaduženost prelazi iznos od 300.000 KM (uključujući i iznos limita za kratkoročne kredite i garancije i /ili neobavezujuće garancijske linije).
- donošenje odluka o odobravanju ili reviziji boniteta klijentima Banke, bez obzira na zaduženost, u slučajevima kada nije prihvaćen prijedlog boniteta koji je predložen od strane lica zaduženog za procjenu kreditnog rizika.
- U nadležnosti Kreditnog odbora Banke je i odobrenje plasmana materijalno važnim klijentima čiji je centralni skrbnik u članicama NLB Grupe van Republike Slovenije.
- Plasmani koje može odobriti Kreditni odbor Banke (Corporate klijentima bez obzira na status materijalno važnog klijenta) su: limiti po kreditnim karticama, overdraft krediti sa rokom dospijeca do 12 mjeseci, garancije i akreditivi bazirani na pravilima Politike kreditiranja i sve vrste derivata ukoliko su isti obezbijeđeni 100% depozitom. Pri tome suma svih odobrenih plasmana na nivou grupe povezanih lica obezbijeđenih depozitom treba biti manja od KM protivvrijednosti 5.000.000,00 EUR.

Broj članova Kreditnog odbora određuje se Odlukom o imenovanju članova Kreditnog odbora koju donosi Uprava Banke.

b) Odbor za praćenje rizika (RiCO)

Odbor za praćenje rizika (RiCO) u NLB Banci d.d., Sarajevo je poseban stalni organ, koji je osnovala Uprava Banke radi cjelovitog praćenja i kontrole različitih vrsta i oblika rizika koji nastaju u poslovanju Banke.

RiCO se organizuje i radi u skladu sa odredbama internih akata Banke kojima je regulisano upravljanje rizicima i kreditno poslovanje, Odluke o osnivanju Odbora za praćenje rizika (RiCO), kao i odredbama

Pravilnika o radu Odbora za praćenje rizika.

Osnovne nadležnosti RiCO-a su:

- praćenje i kontrola različitih oblika rizika, te savjetovanje o cjelokupnoj trenutnoj i budućoj sklonosti preuzimanja rizika u poslovanju Banke, uključujući strategiju savladavanja različitih oblika rizika;
- razmatranje redovnih izvještaja u upravljanju rizicima u Banci za materijalno značajne rizike, uključujući testiranje otpornosti na stres
- razmatranje potencijalnih rizika pri ulasku u nova područja poslovanja, ukoliko su od strateške važnosti za rizični profil Banke.
- razmatranje validacijskih izvještaja, prijedloga za eksterne saradnike iz oblasti upravljanja rizicima i sl.

Glavni zadaci RiCO-a su da definiše i upravlja pitanjima vezanim za:

- Strategiju preuzimanja i upravljanja rizicima
- Risk Appetite i Risk profil Banke
- modele i metodologije za upravljanje rizicima
- regulative i politike iz oblasti upravljanja rizicima
- izvještavanje, upravljanje i kontrolu usklađenosti sa uspostavljenim limitima i ciljnim vrijednostima
- uticaj na kapital i likvidnost

U okviru svojih nadležnosti RiCO prethodno navedene zadatke grupiše u dva odvojena segmenta:

- strateško upravljanje rizicima;
- upravljanje kreditnim rizicima;
- upravljanje nekreditnim rizicima (rizik likvidnosti, devizni, kamatni i operativni rizik).

Članovi RiCO-a odbora su:

- predsjednik Uprave Banke,
- članovi Uprave Banke,
- direktor Sektora za upravljanje kreditnim rizicima privrede,
- direktor Sektora za upravljanje kreditnim rizicima stanovništva,
- direktor Sektora za naplatu i upravljanje nekvalitetnom aktivom,
- direktor Sektora za poslovanje sa privredom,
- direktor Sektora za poslovanje sa stanovništvom i poduzetnicima
- voditelj Odjela za praćenje i zastupanje u osiguranju
- direktor Sektora za upravljanje rizicima

Predsjednik RiCO-a odbora je član Uprave Banke u čijoj nadležnosti je funkcija upravljanje upravljanja rizicima u Banci.

a) Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO)

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (dalje u tekstu ALCO) je odgovoran za holističko upravljanje bilansom stanja i glavno je tijelo za donošenje odluka za tekuće i buduće kretanje kamatnih stopa i deviznih rizika u bankarskoj knjizi, rizika likvidnosti, finansiranja i upravljanja regulatornim kapitalom u cilju optimiziranja profila rizika / povrata.

ALCO prati odnose na finansijskim tržištima i analizira stanja, promjene i trendove u bilansu Banke, te donosi Odluke koje omogućavaju normalno poslovanje Banke u cilju dostizanja postavljenih planova i strukture bilansa Banke, koja je u skladu s poslovnom politikom.

ALCO sprovodi monitoring, upravlja i ima funkciju donosioca Odluka na nivou NLB Banka d.d., Sarajevo za sljedeće:

- Odobrava odluke koje se odnose na upravljanje aktivom i pasivom donesene sa ciljem stabilizacije i maksimiziranja profita sa optimalnim nivoom likvidnosti i ostalih rizika a u skladu sa zakonskim i internim ograničenjima;
- Odobrava odluke koje se odnose na upravljanje likvidnošću i tržišnim rizicima, i ostalim rizicima sa izuzetkom za kreditni i operativni rizik, rizik trgovanja, i pravni rizik koji su u nadležnosti drugih kolegijalnih tijela Banke. ALCO nadgleda izloženost Banke u odnosu na gore navedene vrste rizika, potvrđuje ograničenja i daje preporuke vezane za apetiti za rizik prije odluke Uprave Banke; Dodatno, ALCO Odbor prati rezultate neovisnog verificiranja cijena i analiza tržišne usklađenosti;
- Odobrava odluke upravljanja adekvatnošću kapitala i strukture kapitala ciljajući na optimalnu kapitalizaciju, te potvrđuje odluke o promjeni kapitalne strukture prije odluke Uprave;
- Odobrava ITC (FTP) metodologiju;
- Predlaže preporuke za odluke o cijenama proizvoda uključujući:
 - Kamatne stope
 - Cijene i naknade izvora sredstava i operacija posuđivanja, uključujući i naknade na kredite i garancije (naknade na odobrena neiskorištena sredstva)
 - Naknade za prijevremeni otkup, administrativne naknade i ostala plaćanja dospjela po ugovorima

- Sve druge proizvode za koje kompetenciju određivanja cijena ima Uprava Banke (npr. različiti proizvodi plaćanja i na strani aktive i na strani pasive)
- f. Odobrava internu regulativu Banke u nivou svoje kompetencije;
- g. Donosi odluke na ostale stavke u skladu sa namjenom ALCO-a.

ALCO donosi odluke vezane za sljedeće kategorije:

- a. Upravljanje bilansom stanja
- b. Upravljanje likvidnošću i izvorima sredstava
- c. Upravljanje tržišnim rizicima
- d. Određivanje cijene za prenos sredstava, kamatne stope i naknade
- e. Rizik kamatne stope i mjerenje deviznog rizika
- f. Upravljanje kapitalom i adekvatnošću kapitala
- g. Usvaja prijedloge za unapređenje ICAAP/ILAAP okvira, iz perspektive rizika likvidnosti, tržišnog i kamatnog rizika.

Članovi ALCO-a su članovi Uprave Banke, pri čemu na sjednici moraju biti prisutna najmanje dva člana Uprave, direktor Sektora za upravljanje sredstvima, direktor Sektora za finansijsko upravljanje i kontroling, direktor Sektora za upravljanje rizicima, direktor Sektora za poslovanje sa privredom, direktor Sektora za poslovanje sa stanovništvom, direktor Sektora za digitalno bankarstvo, razvoj proizvoda i izvještavanje, direktor Sektora za marketing, CRM i kontakt centar. i član ispred NLB d.d., Ljubljana, Vodja Zakladništva in Trgovanja NLB d.d., Ljubljana.

b) Odbor za upravljanje operativnim rizicima

Odbor je odgovoran za provođenje i nadzor upravljanja operativnim rizikom u NLB Banci d.d., Sarajevo.

Nadležnosti Odbora su:

- kreiranje prijedloga za Upravu iz područja operativnih rizika,
- provođenje Politike upravljanja operativnim rizikom u NLB Banci d.d., Sarajevo
- nadzor nad portfoliom operativnih rizika u NLB Banci d.d. Sarajevo,
- potvrđivanje prijedloga organizovanja i izvođenja aktivnosti iz područja operativnih rizika unutar pojedinih Sektora,
- potvrđivanje postojećeg profila izloženosti operativnom riziku,
- razmatranje liste kritičnih procesa i mogućih HSLF događaja,

- potvrđivanje prijedloga stres scenarija i analize rezultata,
- razmatranje izvještaja o provedenim analizama KIR i potencijalnim mjerama,
- upoznavanje sa izvještajima o usporedbi realizovanog neto gubitka štetnih događaja sa gornjom granicom tolerancije operativnih rizika,
- upoznavanje sa izvještajima o štetnim događajima i praćenje štetnih događaja,
- upoznavanje sa velikim štetnim događajima i prijedlozima korektivnih mjera,
- upoznavanje sa identificiranim operativnim rizicima A i B prioriteta i davanje smjernica i prijedloga za njihovo ovlađavanje,
- upoznavanje sa izvještajem o izvršenim kontrolama operativnih rizika i štetnih događaja
- provođenje metodologije upravljanja operativnim rizicima u NLB Banci d.d. Sarajevo,
- razmatranje preporuka interne revizije iz domena operativnih rizika,
- razmatranje obima potrebnog regulatornog kapitala za operativne rizike,
- razmatranje informacija iz područja Plana kontinuiteta poslovanja,
- razmatranje i analiziranje bezbjednosnih prijetnji i incidenata sa područja zaštite lica, imovine, informacija i informacionog sistema,
- razmatranje prijedloga organizacionih dijelova Banke na području zaštite lica, imovine, informacija i informacionog sistema,
- razmatranje i procjenjivanje efikasnosti postojećih i prijedloga za uvođenje specifičnih bezbjednosnih kontrola za nove sisteme,
- iniciranje uvođenja novih mjera za poboljšanje bezbjednosti informacija,
- donošenje odluka u vezi adekvatnosti mjera i koordinacije specifičnih informacionih kontrola.

Članovi Odbora su:

- član Uprave Banke - CRO – predsjednik,
- član Uprave Banke – COO – zamjenik predsjednika,
- direktor Sektora za upravljanje rizicima,
- direktor Sektora za upravljanje kreditnim rizicima privrede,
- direktor Sektora za upravljanje kreditnim rizicima stanovništva,
- direktor Sektora za naplatu i upravljanje nekvalitetnom aktivom,
- direktor Sektora za poslovanje sa stanovništvom i poduzetnicima,
- direktor Sektora za poslovanje sa privredom,
- direktor Sektora za upravljanje sredstvima,
- direktor Sektora za finansijsko upravljanje i kontroling,
- direktor Sektora za upravljanje informacionim tehnologijama,

- direktor Sektora platne sisteme i podršku poslovanju,
- direktor Sektora za digitalno bankarstvo, razvoj proizvoda i prodaje
- direktor Sektora za investicije, nabavku, i opšte poslove
- voditelj Odjela za pravne poslove,
- direktor Sektora za usklađenost poslovanja, sprečavanje pranja novca i sigurnost
- voditelj Odjela za praćenje prodaje i zastupanje u osiguranju

Voditelj Odjela za pravne poslove zadužen je da pored Odjela kojim rukovodi, na Odboru zastupa Odjel za upravljanje ljudskim resursima i organizaciju.

Predstavnik Odjela za internu reviziju redovno učestvuje na sjednicama Odbora za upravljanje operativnim rizicima Banke. Na sjednice se redovno poziva predstavnik Odjela za upravljanje nekreditnim rizicima zadužen za oblast operativnih rizika.

Predsjednik Odbora može na pojedine sjednice pozvati i druge učesnike, odnosno pojedine izvjestioce po tačkama dnevnog reda.

c) WLC (engl. Watch Loan Committee)

WLC podrazumijeva definisanje svih aktivnosti i određivanje strategije koju Banka poduzima za naplatu potraživanja od Performing klijenata kod kojih je prepoznat jedan ili više signala ranog upozorenja na povećan kreditni rizik koji se prema kriterijima nalaze ili se trebaju nalaziti na WL1/WL2, odnosno ICL, a odnosi se na kašnjenje od 8 do 90 MMAX DPD, (klijenti A, B i C boniteta) kao i ICL klijenti, kojima je odobreno restrukturiranje/reprogram obaveza ili vansudska nagodba, a sve do pokretanja sudskog postupka.

Klijenti kojima je urađeno restrukturiranje a koji su Performing klijenti ili su na WL1/WL2 ostaju u nadležnosti Sektora za poslovanje sa privredom/ Sektora za poslovanje sa stanovništvom i poduzetnicima na daljnje praćenja provođenja cjelokupnog plana restrukturiranja i novčanih tokova dužnika.

Pored klijenata pravnih lica WLC je nadležan za praćenje i klijenata fizička lica kod kojih je prepoznat jedan od kriterija EWS ili koji su već nalaze na WL1/WL2 listi (proces za fizička lica je definisan dokumentom Uputstvo za naplatu potraživanja od fizičkih i građansko-pravnih lica)

Aktivnosti koje proizilaze iz rada WLC su:

- prijedlozi za uvrštavanje i isključivanje klijenata na WL1/WL2 i ICL,
- odlučivanje o potrebnim aktivnostima u cilju smanjenja rizika Banke prema klijentu,
- definisanje strategije za klijente na WL1/WL2 i ICL, te
- izvještavanje o statusu i poduzetim mjerama na smanjenju rizika.

Odgovornost WLC-a je analiza dostavljenih materijala i definisanje mjera koje je potrebno preduzeti prema klijentima na WL1/WL2 i ICL, u cilju zaustavljanja negativnih trendova, a koje se sastoje od:

- smanjenja broja klijenata u kašnjenju po broju i ukupnoj izloženosti u Banci;
- određivanja strategije poslovnog odnosa prema klijentu,
- određivanja daljih aktivnosti sa nosiocima aktivnosti,
- prijedlog za restrukturu klijenta usklađen sa stvarnim potrebama budućih novčanih tokova,
- definisanje dodatnih mjera i rokova za klijenta koje je potrebno ispuniti kako bi se smanjio rizik,
- praćenje statusa definisanih aktivnosti za klijente,
- uvrštavanje i skidanje klijenta sa WL1/WL2 i ICL,
- sprječavanje prelaska u više nivoe kreditnog rizika (stage 2 i 3),
- optimalno korištenje alata naplate,
- smanjenje potencijalnog NPL-a i defaulta,
- povećanje produktivnosti i efikasnosti zaposlenika,
- prijedlog promjene iznosa rezervisanja i ispravki vrijednosti (minimalnih stopa očekivanih kreditnih gubitaka),
- zahtjev za novim kolateralima,
- mjere prinudne naplate,
- drugo.

Glavni zadaci WLC-a su:

- monitoring portfolija,
- pokretanje inicijative za najavljenju/nenajavljenju posjetu klijentu,
- praćenje i kontrola definisanog akcionog plana,
- definisanje strategija za pojedinačne klijente,
- praćenje definisanih strategija zajedno od strane Sektora za poslovanje sa privredom/Sektora za poslovanje sa stanovništvom i Sektora za naplatu i upravljanje nekvalitetnom aktivom,
- pregled kolateralnog obezbjeđenja,
- praćenje i kontrola sprovedbe dogovorenog plana akcija,
- donošenje odluke o prijenosu klijenta u NPL, a prije kašnjenja 90 dana,

- sprečavanje prelaska klijenta u NPL,
- određivanja ostalih aktivnosti naplate sa ciljem sprječavanja daljnjeg kašnjenja klijenata.

Članovi WLC-a su:

- član Uprave Banke (CRO) - predsjednik WLC sa pravom glasa i veta,
- direktor Sektora za naplatu i upravljanje nekvalitetnom aktivom – član sa pravom glasa i zamjenik predsjednika Odbora u njegovom odsustvu,
- direktor Sektora za upravljanje kreditnim rizicima privrede - redovan član sa pravom glasa,
- direktor Sektora za upravljanje kreditnim rizicima stanovništva - redovan član sa pravom glasa,
- direktor Sektora za poslovanje sa privredom – redovan član sa pravom glasa,
- direktor Sektora za poslovanje sa stanovništvom i poduzetnicima – redovan član sa pravom glasa,
- direktor Sektora za upravljanje rizicima (Global Risk) - redovan član sa pravom glasa
- predstavnik Sektora za upravljanje rizicima (Global Risk) - član po pozivu
- predstavnik Odjela za naplatu pravnih lica – član po pozivu
- predstavnik Odjela za naplatu fizičkih lica – član po pozivu
- predstavnici komercijale (skrbnici ili njihovi predstavnici) – članovi po pozivu

d) Odbor za informacione tehnologije i korporativnu sigurnost (Odbor za IT&Sec)

Uloga Odbora za IT&Sec je koordinacija inicijativa i praćenje razvojnih aktivnosti informacionog sistema, kao i usklađenosti ciljeva informacionog sistema sa poslovnim ciljevima i strategijom NLB Banke d.d., Sarajevo (u daljem tekstu: Banka), te raspravljanje o temama u vezi sa prijavljenim sigurnosnim incidentima i provođenje korektivnih i preventivnih mjera i ostalih radnji za smanjenje sigurnosnog rizika.

Nadležnosti i odgovornosti Odbora za IT&Sec su:

- daje ključne smjernice, učestvuje u izradi i predlaže strategiju IS i operativne planove;
- vodi računa da je IT strategija usklađena sa ukupnom strategijom Banke;
- koordinira i nadzire implementaciju strategije IS i operativnih planova;
- predlaže IT budžet i prati njegovu realizaciju;
- razmatra, prioritzira i prati realizaciju svih razvojnih inicijativa vezanih za IS;
- nadzire ključne pokazatelje performansi IS;

- analizira incidente informacijske i fizičke sigurnosti i nadzire implementaciju korektivnih i preventivnih mjera za te incidente;
- analizira rezultate procjene rizika informacijske i fizičke sigurnosti;
- analizira rezultate testiranja sigurnosnih kontrola IS;
- donosi mjere i plan za adekvatno upravljanje rizicima informacijske i fizičke sigurnosti, kontinuiteta poslovanja i kriznom situacijom i nadzire realizaciju tog plana;
- nadzire aktivnosti Centra za sigurnost u Banci (SOC);
- djeluje kao "Information Security Steering Committee" sa fokusom na saradnju na razini
- Banke u području upravljanja informacionim rizicima i aktivnostima odgovora na rizike
- podnosi izvještaj Upravi Banke o svom radu.

Članovi Odbora za IT&Sec su:

- Član Uprave nadležan za IT
- Direktor Sektora za upravljanje IT,
- Direktor Sektora za usklađenost poslovanja, SPNFT-a i sigurnost
- Voditelj Odjela za informacijsku, tehničku i fizičku sigurnost – CISO
- Voditelj Odjela za upravljanje projektima i procesima
- Voditelj Odjela IT infrastrukture
- Voditelj Odjela aplikativnog razvoja
- Voditelj Odjela za upravljanje nekreditnim rizicima
- Voditelj Odjela za praćenje prodaje i zastupanje u osiguranju
- Voditelj Odjela za PR & Marketing
- Inženjer za IT sigurnost.

e) Odbor za upravljanje rizicima eksternalizacije

Odbor za upravljanje rizicima eksternalizacije ima sljedeće nadležnosti:

- da na osnovu zahtjeva Poslovnog skrbnika eksternalizacije razmatra prethodnu procjenu da li se aktivnost smatra eksternalizacijom i procjenu značajnosti eksternalizovanih aktivnosti uz dostavu potrebne dokumentacije;
- da na osnovu zahtjeva Poslovnog skrbnika eksternalizacije razmatra prijedloge Odluke o eksternalizaciji prije njihovog dostavljanja nadležnim tijelima Banke (Upravi Banke i Nadzornom odboru Banke);
- da koordinira aktivnosti vezane za izvještavanje eksternog i internog revizora i regulatora i u vezi sa tim daje obavezujuće upute;
- koordinira i izvještava Upravu Banke i Nadzorni odbor Banke o aktivnostima Odbora kroz izvještaje u upravljanju rizicima eksternalizacije;

- daje obavezujuće upute Poslovnom skrbniku, nadležnim organizacijama i jedinicama Banke za postupanje vezano za upravljanje rizicima eksternalizacije;
- u svakom konkretnom slučaju odlučuje o dodatnim članovima Odbora;
- razmatra da li konačni ugovor sadrži sve potrebne elemente propisane Odlukom prije njegovog zaključenja;
- inicira postupak donošenja i izmjena internih akata kojima se definišu kriteriji, načini i postupci upravljanja rizicima eksternalizacije;
- inicira izmjene i dopune ovog Programa;
- Upravi Banke predlaže izmjene i dopune drugih internih akata koji se odnose na upravljanje rizicima eksternalizacije.

Odbor za upravljanje rizicima eksternalizacije čine rukovodioci B-1 nivoa koje u sastav Odbora imenuje Uprava Banke posebnom odlukom. Izuzetno, sjednicama Odbora umjesto rukovodioca B-1 nivoa mogu prisustvovati lica koja rukovodilac imenuje kao zamjenu za konkretnu sjednicu, isključivo u slučaju kada je rukovodilac objektivno spriječen da prisustvuje sjednici Odbora. Odbor mora da sadrži minimalno tri člana.

5.4. Adekvatnost uspostavljenog sistema upravljanja rizicima Banke u odnosu na rizični profil i poslovnu politiku i strategiju

Materijalno značajne promjene u ključnim pretpostavkama preuzimanja rizika ili poslovnoj strategiji analiziraju se sa svih relevantnih aspekata rizika, s težištem na Risk Appetite-u, Risk Profilu, adekvatnosti kapitala i ispunjavanju likvidnosnih zahtjeva.

Dodatne procjene rizika (kao što su operativni, rizici vezani za informacione sisteme, pravni, porezni rizik, rizik proizašao iz novih procesa, proizvoda, sistema itd.) mogu biti neophodne, ovisno o vrsti predloženih materijalno značajnih promjena u postojećim aktivnostima Banke.

Banka je izvršila procjenu rizika koji proizilaze iz strateškog fokusa i poslovnog modela. Uspostavila je formalni proces identifikacije i procjene rizika koji ocrtava svoj pristup za identifikaciju rizika i procjenu njihove materijalnosti. Glavna svrha ovog procesa je da obezbijedi adekvatnu transparentnost i razumijevanje rizika kojima je Banka izložena

ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju.

Banka ima holistički pogled na svoju održivost. Redovnom procjenom svoje strategije i poslovnog modela, robustnim korporativnim upravljanjem i upravljanjem rizicima te analizom provedenom u sklopu ICAAP-a, ILAAP-a i Plana oporavka, Banka procjenjuje tekuću održivost i održivost svog poslovnog modela.

Održivost se procjenjuje analizom profitabilnosti, adekvatnosti kapitala i likvidnosti tijekom višegodišnjeg horizonta planiranja. Održivost se procjenjuje i kroz analizu profitabilnosti, testiranje pod stresnim okolnostima u razdoblju planiranja od 3 godine.

Na osnovu realizacije pokazatelja definisanim u Risk Appetite kao i dodatnom sistemu limita u Risk profilu može se reći da Banka ima adekvatan sistem upravljanja rizicima. Banka ima uspostavljenu dokumentovanost (više od 60 internih akata) upravljanja pojedinačnim rizicima u smislu relevantnih strategija, politika, metodologija i drugih internih akata. U skladu sa Standardima za upravljanje rizicima te u skladu sa specifičnostima lokalne regulative, Banka ima uspostavljene adekvatne interne akte usaglašene na nivou NLB Grupe koji podliježu i ograničenjima regulatora u EU. U skladu sa Odlukom o upravljanju rizicima redovno se vrši revizija i usklađivanje internih akata iz oblasti upravljanja rizicima. Interna revizija kao i Sektor za usklađenost vrše redovne kontrole iz svojih nadležnosti.

Sektor za usklađenost poslovanja je u 2023. godini izvršio godišnju procjenu rizika usklađenosti u skladu sa „Planom o postupku izvedbe opće procjene rizika cjelovitosti i usklađenosti poslovanja (ECRA)“, te sačinio izvještaj o procjeni rizika usklađenosti koji je od strane Nadzornog odbora Banke usvojen na sjednici održanoj dana 18.12.2023.godine.

Procjena i izvještaj su rađeni temeljem prikupljenih podataka i evidencija, uključujući naloge i preporuke eksternih i internih kontrolnih tijela.

Na temelju predmetne procjene kroz ECRA izvještaj date odgovarajuće preporuke i predložene su mjere za otklanjanje rizika integriteta i usklađenosti.

Priručnikom za izvođenje internih kontrola u Banci predviđena obaveza definisanja kontrolnih postupaka u svakom procesu, te da navedene aktivnosti prate odgovarajući obrasci SIK – sistema internih kontrola, sa definisanim kontrolnim tačkama i informacijom o njihovom provođenju, a što se

redovno kontroliše od strane Sektora za usklađenost poslovanja, sprečavanja pranja novca i sigurnost.

Kroz ECRA izvještaj, redovne kontrole Sektora za usklađenost poslovanja, sprečavanje pranja novca i sigurnost i kroz kontrole SIK-a nisu evidentirani sistemski nedostaci niti činjenice koje bi ukazale da je sistem upravljanja analiziranim rizicima neadekvatan.

Interna revizija, kao sastavni dio revizijskih pregleda, uključuje provjeru adekvatnosti politika upravljanja pojedinačnim rizicima koji su uključeni u Plan rada, provjere primijenjene metodologije procjene/ mjerenja i odgovarajućih procedura sistema interne kontrole, te konstatovane nalaze objavljuje u revizijskih izvještajima.

Generalno, na osnovu „Sveobuhvatnog mišljenja o upravljanju organizacijom, ključnim rizicima i efikasnosti kontrolnih postupaka u 2023. godini u NLB d.d., Sarajevo“ izdatog od strane Interne revizije, procijenjeno je da:

- Upravljanje organizacijom, ključnim rizicima i povezanim internim kontrolama Banke u 20232. godini adekvatno (2).
- Unapređenja su postignuta u oblasti kreditnog procesa, smanjenju operativnog rizika jačanjem RPA uloge na brojnim područjima, te su izvršene značajne optimizacije i centralizacije procesa kao i infrastrukture unaprijeđenja. Intenzivirane su aktivnosti na implementaciji strateških inicijativa Banke. Jačanje kadrova Banke je izvršeno na brojnim područjima, posebno u segmentu IT-a, operativnih rizika.
- Određeni nedostaci su identifikovani u području upravljanja gotovinom, platnog prometa, kreditnog rizika (monitoringa kovenanti, izračun i kreditne sposobnosti fizičkih lica, monitoringa EWS kriterija), upravljanja POS-ovima, monitoringa nad eksternalizovanim aktivnostima, kao i određene slabosti u dijelu pristupa izvještajima u core sistemu i rezultatima Qualys skeniranja. Područja se kontinuirano poboljšavaju i putem realizacije preporuka Interne revizije.

5.5. Politike zaštite od rizika i politike (informacije o primijenjenim tehnikama smanjenja kreditnog rizika) smanjenja rizika, kao i načine koje Banka koristi za osiguravanje i praćenje efikasnosti u smanjenju rizika

Politike zaštite od rizika i politike smanjenja rizika su navedene u tački 5.1. ove informacije za svaki rizik pojedinačno.

Načini koje banka koristi za osiguravanje i praćenje efikasnosti u smanjenju rizika navedeni su u tački 5.3. ove informacije.

Dodatno, testiranje otpornosti na stres predstavlja integrisanu strategiju upotrebe tehnika testiranja otpornosti na stres i doprinosi unaprjeđenju procesa upravljanja rizicima, poboljšanju procesa upravljanja kapitalom i likvidnošću Banke, te omogućavanju boljeg razumijevanja rizika Banke od strane nadzornih tijela, organa Banke i višeg rukovodstva. Banka ima uspostavljen Program testiranja otpornosti na stres.

Svrha Programa testiranja otpornosti na stres je da opiše proces testiranja otpornosti na stres unutar Banke, jasno definiše organizacijski dio koji je odgovoran za provođenje testiranja otpornosti na stres, sa zaduženjima za saradnju, komunikaciju i aktivan stručni dijalog s drugim nadležnim organizacijskim dijelovima Banke i organima Banke.

Testiranje otpornosti na stres je sastavni dio procesa upravljanja rizicima, te predstavlja važan instrument u internom procesu procjene adekvatnosti kapitala i likvidnosti Banke, sposobnosti podnošenja rizika, te sklonosti ka preuzimanju rizika i limitima izloženosti riziku. Banka je uspostavila sveobuhvatni okvir internog testiranja otpornosti na stres i druge sisteme ranog upozorenja u različitim rizičnim oblastima s namjerom da dodatno ojača postojeće interne kontrole i pravovremeno reaguje kada je to potrebno. Okvir za testiranje otpornosti na stres uključuje materijalno značajne vrste rizika.

Ovakav okvir testiranja otpornosti na stres uzima u obzir pretpostavke o promjenama eksternih i internih faktora koji mogu imati značajan uticaj na rizike u poslovanju Banke, omogućava stabilnost

okvira za upravljanje rizicima, fokusirajući se na proaktivno upravljanje rizicima i upravljanje u stresnim okolnostima. Testiranje otpornosti na stres je integrisano u Risk Appetite, ICAAP, ILAAP i Plan oporavka kako bi podržalo adekvatno upravljanje cjelokupnim rizičnim profilom Banke, odnosno pozicijama kapitala i likvidnosti u budućnosti. Pored toga, druge parcijalne procjene rizika obuhvaćene su analizom osjetljivosti i sistemom limita.

Izvršavanje testova otpornosti na stres vrši se u skladu sa relevantnim internim politikama upravljanja pojedinačnim rizicima. Testovi otpornosti na stres uključuju najznačajnija područja poslovanja Banke, te događaje koji su posebno štetni za Banku, uključujući ne samo događaje koji mogu prouzrokovati gubitke Banci, već i one koji posljedično mogu nanijeti štetu reputaciji Banke.

Testiranje otpornosti na stres je tehnika upravljanja rizicima koja se koristi za procjenu potencijalnih efekata specifičnih događaja i/ili promjene više faktora rizika na finansijsko stanje banke (»forward looking« tehnika). Testiranje otpornosti na stres je alat koji nadopunjuje druge pristupe i mjere upravljanja rizicima. Testiranje otpornosti na stres uključuje analizu scenarija i analizu osjetljivosti.

Analiza scenarija je procjena utjecaja istovremene promjene više faktora rizika na finansijsko stanje Banke u jasno definisanim stresnim okolnostima. **Analiza osjetljivosti** je procjena utjecaja jednog određenog faktora rizika na finansijsko stanje Banke, pri čemu uzorak stresa nije identifikovan.

Testiranje otpornosti na stres Banka provodi primjenom analize osjetljivosti i analize scenarija. U zavisnosti od vrste rizika primjenjuje se jedna dvije navedene analize.

Analizom scenarija Banka nastoji da obuhvati unaprijed orijentisane scenarije iz spektra mogućih događaja i mogućih nivoa ozbiljnosti događaja, radi boljeg prepoznavanja skrivenih ranjivosti Banke. Prilikom primjene analize scenarija Banka je orijentisana na budućnost u smislu potencijalnih promjena u portfoliju iste. Analiza scenarija u procesu testiranja otpornosti na stres primijenjena je u sljedećim kategorijama rizika: **kreditni rizik, operativni rizik, devizni rizik i rizik likvidnosti.**

Analizom osjetljivosti Banka vrši procjenu potencijalnog uticaja jednog određenog ili više jednostavnih faktora rizika na svoje finansijsko stanje, uključujući uticaj na kapital. Prilikom primjene analize osjetljivosti Banka nastoji uključiti sve značajne faktore rizika specifične za njene izloženosti, portfolio

izloženosti, te poslovno okruženje. Analiza osjetljivosti u procesu testiranja otpornosti na stres korištena je u kategoriji **kamatni rizik.**

Scenariji su dizajnirani na način da prepoznaju najvažnije faktore rizika i ranjivosti specifične za Banku. Banka primjenjuje niz scenarija od historijskih, hipotetičkih do stres testova usmjerenih na budućnost

Okvir za testiranje otpornosti na stres uključuje barem materijalno značajne vrste rizika. Ovakav okvir testiranja otpornosti na stres uzima u obzir pretpostavke o promjenama eksternih i internih faktora koji mogu imati značajan uticaj na rizike u poslovanju Banke, omogućava stabilnost okvira za upravljanje rizicima, fokusirajući se na proaktivno upravljanje rizicima i upravljanje u stresnim okolnostima. Testiranje otpornosti na stres je integrisano u Risk Appetite, ICAAP, ILAAP i Plan oporavka kako bi podržalo adekvatno upravljanje cjelokupnim rizičnim profilom Banke, odnosno pozicijama kapitala i likvidnosti u budućnosti. Pored toga, druge parcijalne procjene rizika obuhvaćene su analizom osjetljivosti i sistemom limita.

Sa ciljem pružanja pravovremenog i adekvatnog odgovora na stresne uslove poslovanja Banka je definisala i sljedeće:

- sklonost ka preuzimanju rizika, definisano kroz Risk Appetite NLB Banke d.d., Sarajevo, Risk profil NLB Banke d.d, Sarajevo, te Strategiju preuzimanja i upravljanja rizicima u NLB Banci d.d, Sarajevo
- tehnike smanjenja rizika, kako sastavni dio internih akata iz oblasti upravljanja rizicima
- sačinjavanje planova za vanredne situacije i planova oporavka
- najmanje jednom godišnje revidiranje sklonosti ka preuzimanju rizika, kroz redovno ažuriranje akata Risk Appetite NLB Banke d.d., Sarajevo, Risk profil NLB Banke d.d, Sarajevo, te Strategiju preuzimanja i upravljanja rizicima u NLB Banci d.d, Sarajevo u skladu sa Odlukom o sistemu internog upravljanja, kao i rezultatima ICAAP-a i ILAAP-a
- godišnje revidiranje planova kapitala i likvidnosti a u skladu sa revidiranim planom poslovanja Banke, u kojima su, također, uključena i ograničenja isplate dividendi dioničarima, prikupljanje kapitala, te obezbjeđenje dodatnih izvora finansiranja
- pravovremeno revidiranje strategije Banke

Banka je kroz proces identifikacije rizika, identificirala 5 grupa materijalno značajnih rizika i za njih utvrdila kvantitativne metode mjerenja, a to su:

- Kreditni rizik
- Tržišni rizik
- Kamatni rizik
- Operativni rizik
- grupa Ostalih rizika

Testiranje otpornosti na stres – Kreditni rizik

Banka za potrebe stres testiranja za kreditni rizik koristi analizu scenarija. Za potrebe stres testa Banka računa koeficijente korelacije (Pearson) kako bi utvrdila korelaciju između makroekonomskih podataka i pokazatelja Banke.

Koeficijent korelacije, pokazuje koliko su promjene vrijednosti jedne statističke varijable povezane s promjenama vrijednosti druge statističke varijable. Koeficijent linearne korelacije pokazuje linearnu povezanost varijabli, koeficijent nelinearne korelacije pokazuje nelinearnu povezanost varijabli, koeficijent redoslijedne korelacije pokazuje povezanost između redoslijednih varijabli.

U statistici, opis zavisnosti između dvije ili više statističkih varijabli, koji često nije potpuno precizan i obuhvaća iznimke, ali daje mogućnost predviđanja vrijednosti jedne varijable na temelju poznavanja vrijednosti druge varijable.

Linearna korelacija opisuje linearni porast (pozitivna korelacija) ili linearno smanjenje (negativna korelacija) jedne statističke varijable pri linearnom porastu druge statističke varijable. Jakost linearne korelacije izražava se Pearsonovim koeficijentom korelacije r (po Karlu Pearsonu), koji može imati vrijednosti između $+1$ i -1 .

Potpuna korelacija postignuta je kada je Pearsonov koeficijent korelacije jednak jedan ili minus jedan (za $r = +1$ korelacija je pozitivna, a za $r = -1$ korelacija je negativna) tj. kada je vjerojatnost da određenoj vrijednosti jedne varijable odgovara određena vrijednost druge varijable jednaka 1.

Nema korelacije kada je Pearsonov koeficijent korelacije jednak nuli ($r = 0$), tj. kada je navedena vjerojatnost jednaka 0.

Ukoliko je vrijednost Pearsonovog koeficijenta $|r| < 0,20$, onda smatramo da ne postoji statistički značajna korelacija.

Za potrebe provođenja stres testa Banka koristi i linearnu regresiju kako bi izračunala stresirane rezultate zavisne varijable. Prilikom računanja Banka koristi p vrijednost za kvantificiranje statističke značajnosti. Stupanj statističke značajnosti općenito varira ovisno o razini značajnosti. Na primjer, p-vrijednost veća od 0,05 smatra se statistički značajnom, dok se vrijednost manja od 0,01 smatra visoko statistički značajnom.

Po utvrđivanju statističke značajnosti Banka formira matematičku jednačinu koja definiše vezu između zavisne i nezavisne varijable.

Stres test za rizik individualne i sektorske koncentracije

Na osnovu indeksa koncentracije HHI (engl. Herfindahl-Hirschman Index) Banka računa kapitalni zahtjevi za rizik koncentracije.

Banka za potrebe stres testa za rizik sektorske koncentracije koristi HHI indeks koji primjenjuje na kapitalni zahtjev za kreditni rizik koji je također rezultat stres testa.

Stres test za kamatno inducirani kreditni rizik

Banka provodi stres test za kamatno inducirani kreditni rizik. Banka analizira strukturu svog portfolia po vrstama kamatnih stopa, zajedno sa makroekonomskim okruženjem kao i forward looking perspektivom. Prilikom provođenja stres testa za kamatno inducirani rizik Banka uzima u obzir kreditnu sposobnost klijenata, strategiju Banke za naredni period, način otplate kredita, ewa signale i druge karakteristike koje mogu imati uticaj na kamatno inducirani kreditni rizik.

Stres test za valutno inducirani kreditni rizik

Banka je dužna provesti testiranje otpornosti na stres za valutno inducirani kreditni rizik što je zasnovano na pretpostavci o indirektnom kreditnom riziku koji proizlazi iz kredita ugovorenih s valutnom klauzulom, uzimajući u obzir njihovu materijalnost, odnosno udio u kreditnom portfoliju.

Banka ugovora plasmane isključivo u lokalnoj valuti ili sa valutnom klauzulom u EUR valuti koja je fiksno vezana za domaću valutu, te za vrijeme trajanja currency boarda nije izložena valutno induciranom riziku.

Banka ne provodi testiranje otpornosti na stres za valutno inducirani kreditni rizik, uzimajući u obzir currency board koji je na snazi za EUR valutu i mali udio ostalih valuta u kreditnom portfoliju.

Stres test za rezidualni rizik

Rezidualni rizik je rizik gubitka koji nastaje ako su priznate tehnike smanjenja kreditnog rizika kojima se koristi banka manje efikasne nego što se prvobitno očekivalo ili njihova primjena nedovoljno utječe na smanjenje rizika kojima je Banka izložena.

Banka provodi testiranje otpornosti na stres za rezidualni rizik na način da posmatra kakav bi uticaj pad vrijednosti nekretnina mogao imati na P&L Banke, kao i na RWA.

Obzirom da Banka prilikom izračuna očekivanih kreditnih gubitaka koristi poprilično konzervativan pristup u smislu primijenjivanja haircut-a na nekretninu od 63%(poslovne nekretnine), 56%(stambene nekretnine), stres test za rezidualni rizik se provodi kroz uticaj na RWA. U skladu sa makroekonomskim okruženjem se izračuna potencijalni uticaj na RWA, i posljedično uticaj na CAR.

Stres test za valutni rizik

Valutni rizik Banke, predstavlja izloženost Banke mogućem uticaju promjena deviznih kursa i opasnost da nepovoljne promjene rezultiraju gubicima Banke u domaćoj valuti. Nivo deviznog rizika predstavlja funkciju visine i dužine trajanja izloženosti Banke mogućim promjenama deviznih kursa i volatilnosti valuta. Nivo deviznog rizika zavisi od:

- visine i dužine trajanja izloženosti Banke mogućim promjenama deviznih kursa,
- visine zaduženja Banke u inostranstvu,
- stepena valutne usklađenosti aktive i pasive bilansa i vanbilansa, odnosno stepena usklađenosti valutnih novčanih tokova Banke i volatilnosti valuta

U skladu sa Programom testiranja otpornosti testiranje otpornosti na stres u oblasti deviznog rizika Banka provodi koristeći analizu scenarija. U oblasti deviznog rizika provode se dvije vrste scenarija:

- historijski i
- hipotetički.

Historijski scenarij predstavlja šokove koji su se stvarno dogodili u određenom vremenskom periodu. Hipotetički scenariji predstavljaju potencijalne šokove koji predstavljaju teorijski moguće, mada relativno malo vjerovatne događaje u određenom budućem vremenskom periodu.

Stres testovi u oblasti valutnog rizika se provode jednom godišnje i njihov rezultat je dio Izvještaja o primjeni ICAAP-a i ILAAP-a u NLB Banci d.d.,

Sarajevo. Efekat se koristi u normativnom pristupu za sve godine stresa i direktno utječe na pogoršanje bilansa uspjeha usljed negativnih kursnih razlika.

Stres test za rizik kreditne marže

Rizik kreditne marže u bankarskoj knjizi definiše se kao rizik spread-a instrumenata osjetljivih na kamatne stope koji nije rizik kamatne stope u bankarskoj knjizi ili kreditni rizik (očekivani kreditni/ rizik defaulta). Banka procjenjuje i prati rizik kreditne marže u bankarskoj knjizi, što se odnosi na rizik marže na strani aktive, koji nastaje zbog promjena tržišne procjene vrijednosti finansijskih instrumenata. Promjena tržišne vrijednosti nastaje kao posljedica percepcije tržišta o kreditnoj kvaliteti, zbog promjena u očekivanom nivou default-a, ili zbog promjena u likvidnosti tržišta.

Zbog značajnog obima državnih dužničkih vrijednosnih papira u bankarskoj knjizi, koji predstavljaju sastavni dio zaštitnog sloja likvidnosti, Banka provodi stres test kreditne marže, s obzirom da promjene u percepciji kreditne kvalitete pojedinih instrumenata mogu rezultirati fluktuacijama kreditne marže.

U skladu sa Programom promjena vrijednosti državnih dužničkih vrijednosnih papira se procjenjuje upotrebom analize osjetljivosti kao rezultat paralelnog pomjeranja krive prinosa za 100 bp.

Tokom cijele 2023. godine, realizacija pokazatelja izloženosti riziku kreditnog spread-a bila je u okviru limita od <2% postavljenog kroz Risk Appetite Banke. U toku 2023. godine, strateška Odluka Banke je da se investira u dugoročne vrijednosne papire, zaključno sa 31.12.2023. godine, prekoračen je limit od <2% (realizacija na dan 31.12.2023 iznosi 2,07%). U januaru, 2023. godine, obzirom na promjenu strateškog plana za ulaganje u dugoročne vrijednosne papire, kroz Risk Appetite Banke je postavljen limit od <3,75%.

Izračun izloženosti riziku kreditne marže provodi se mjesečno, i rezultat se koristi kao interni kapitalni zahtjev u ekonomskom pristupu. Isti se koristi u normativnom pristupu i predstavlja odbitnu stavku od kapitala u prvoj godini.

U okviru Risk procjene ICAAP/ILAAP 2023. godine Banka rizik kreditne maržedefinira se kao rizik gubitka prouzrokovanog kretanjem cijena dužničkih vrijednosnica i kredita na tržištu, prouzrokovanim neočekivanim promjenama u kreditnom rasponu.

Stres test za kamatni rizik u bankarskoj knjizi

Kamatni rizik je rizik od mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usljed promjene kamatnih stopa. Sa ciljem učinkovitog praćenja i upravljanja kamatnim rizikom, Banka je definisala pozicije koje su osjetljive na promjene kamatnih stopa. S obzirom da Banka nema knjigu trgovanja, Banka praćenje i upravljanje kamatnim rizikom vrši za pozicije bankarske knjige. Neusklađenost između razdoblja određivanja kamatnih stopa kamatno osjetljive aktive i pasive i različitih automatskih opcija ugrađenih u proizvode Banke rezultira izloženošću Banke riziku promjene krive prinosa. Osjetljivost na kamatne stope kao posljedica promjene paralelnog pomjeranja i promjene oblika krive prinosa značajno utječe na dvije kategorije:

- Ekonomsku vrijednosti pojedinačnih kamatno osjetljivih finansijskih instrumenata (kamatno osjetljive pozicije aktive i pasive) koji kroz proces vrednovanja imaju uticaj na ekonomsku vrijednost kapitala Banke.
- Profitabilnost – visinu neto kamatnog prihoda

Ekonomska vrijednost kapitala (EVE)

Kako je i navedeno u Programu Banka prati izloženost kamatnom riziku na osnovu utvrđene metodologije i definisanih limita određenih internim aktom Politika i procedure praćenja izloženosti riziku kamatnih stopa. Ekonomska vrijednost kapitala (EVE) izračunava efekat promjene kamatnih stopa na ekonomsku vrijednost aktive, pasive i vanbilansnih stavki bankarske knjige. EVE predstavlja sadašnju vrijednost neto budućih novčanih tokova i pruža sveobuhvatan pregled mogućih dugoročnih efekata promjene kamatnih stopa.

Banka vrši izračun izloženosti kamatnom riziku na osnovu metodologije kamatnih razmaka, koja se zasniva na novčanim tokovima u određenom vremenskom intervalu u skladu sa Programom testiranja otpornosti na stres.

Osjetljivost neto kamatnog prihoda

Metodom simulacije neto kamatnog prihoda (u nastavku: NII) analizira se kamatni rizik u bankarskoj knjizi sa aspekta neto kamatnog prihoda i dobiti. NII mjeri gubitak neto kamatnog prihoda u toku određenog vremenskog perioda (1 godina) kao rezultat projiciranih promjena u rokovima dospijeća i/ili povezanosti u datumima naredne promjene kamatne

stope i/ili vrijednosti pozicija u bankarskoj knjizi.

Sa aspekta dobiti Banke naglašava se uticaj promjena kamatnih stopa na kratkoročne prihode Banke (do jedne godine), dok na duži rok Banka može reagovati prilagođavanjem Politika i procedure praćenja izloženosti riziku kamatnih stopa, što znači da na duži rok moguće upravljati sa učinkom prihoda uz pomoć različitih izvedenih kamatnih finansijskih instrumenata.

Sa aspekta promjene kamatnog prihoda definisan je sljedeći limit: Promjena NII (50bp) $\leq$ 3.5% osnovnog kapitala.

Obzirom da je stres test u slučaju smanjenja referentnih kamatnih stopa za 100bp, Banka je u normativnoj perspektivi koristila efekat stresa u iznosu 3.482 h/KM u 2025 i 2026 godini, a uzimajući u obzir trenutna dešavanja i kretanje referentnih kamatnih stopa koje imaju tendenciju rasta.

Stres testovi likvidnosti

Rizik likvidnosti je rizik gubitka koji proizlazi iz postojeće ili očekivane nemogućnosti banke da podmiri svoje dospjele novčane obaveze. Rizik likvidnosti povezan je sa rizikom finansiranja likvidnosti (likvidnost na strani pasive) i tržišnog rizika likvidnosti (zaštitni sloj likvidnosti (CBC) na strani aktive).

Na strani pasive, rizik likvidnosti može dovesti do gubitka ako Banka nije u stanju da izmiri sve svoje obaveze ili ako Banka, uslijed nemogućnosti da obezbijedi dovoljno sredstva za izmirjenje sopstvenih obaveza, bude primorana da obezbijedi dodatna sredstva po cijeni koja u značajnoj mjeri premašuje uobičajene troškove. Na strani aktive, rizik likvidnosti povezan je sa tržišnom vrijednošću CBC-a i nastaje u slučaju značajnog umanjenja tržišne vrijednosti određenog finansijskog instrumenta i može dovesti do nedovoljne vrijednosti CBC-a neophodnog za pokrivanje potreba za likvidnošću Banke.

Za potrebe rada na godišnjem ICAAP/ILAAP procesu Banka je uspostavila i internu metodologiju izračuna stres testa u kategoriji rizika likvidnosti, koji uobziruje komponente Koeficijenta pokrića likvidnosti (LCR), kao i Koeficijenta neto stabilnog finansiranja (NSFR). Pretpostavke Integralnog stres testa za potrebe godišnje procjene adekvatnosti likvidnosti materijalizuju se kroz komponente izračuna odnosnih pokazatelja s ciljem dobijanja informacija o potencijalnim ranjivostima kroz narušavanje indikatora, te se na osnovu rezultata preispituju i/ili uspostavljaju potencijalne mjere koje bi se mogle poduzeti.

U svrhu ispitivanja održivosti poslovnog modela, te njegove važne komponente, optimalnog nivoa internih likvidnosnih zahtjeva, Banka pristupa

redovnom godišnjem procesu testiranja otpornosti likvidnosti na stres. Dobijeni rezultati imaju za cilj identifikovati najranjivija područja poslovanja, te utvrditi mjere jačanja, te mitigiranje uočenih slabosti, kako bi se osigurao nesmetani nastavak poslovnih aktivnosti. Nepovoljni scenariji obuhvataju smanjenje, odnosno pad, privrednih aktivnosti, ozbiljne poremećaje na tržištu i finansijske šokove, slabosti karakteristične za instituciju, te oslanjanje na glavne pružatelje finansiranja i moguće kombinacije tih elemenata. Pri definiranju nepovoljnih scenarija Banka se oslanja na svoje ključne slabosti.

- Stres test rizika likvidnosti blaži intenzitet
- Stres test rizika likvidnosti jači intenzitet

Stres test rizika likvidnosti blaži intenzitet

- Odliv depozita pravnih i fizičkih lica u strukturi a vista, oročeni;
- Prijevremeno povlačenje 10% od top 5 najvećih koncentracija depozita;

Stres test Operativni rizik

Osnova za stresne scenarije su štetni događaji vrlo visokog rizika i niske frekvencije. Štetni događaji u procesima Krediti i Faktoring, za koje su formirane 100% rezervacije za kreditni rizik, ne uzimaju se u obzir prilikom provođenja testiranja otpornosti na stres na bazi modeliranja podataka. Pored iskustva iz prethodnog perioda, prilikom izrade analize scenarija, uzimaju se u obzir ključni indikatori rizika (Key risk indicators – KRI), kvaliteta i adekvatnost internih kontrola, podaci o prošlim i potencijalnim štetnim događajima i vanjski podaci o štetama u oblasti bankarstva.

Kako je navedeno u Programu testiranja otpornosti na stres pomoću fitdistrplus paketa u R softveru procjenjujemo parametre α i β date gamma distribucije. Ti se parametri zatim koriste u procesu generisanja slučajnih podataka. Budući da ne postoje dvije procjene potpuno iste zbog prirode procesa, postupak se ponavlja hiljadu puta. Za svaku od tih iteracija uzima se vrijednost 99,9-tog percentila (ili 0,1-tog percentila u slučaju naknada) i dodaje na popis rezultata. Konačni rezultat je srednja vrijednost ove liste. Ovim se smanjuje čak i mala varijansa između svake pojedinačne procjene ove distribucije (a time i željenog kvantila

Osim opisane i korištene metode, testirane su i mnoge druge moguće i razumne opcije (kao što je AMA pristup korištenjem frekvencije i težine odvojeno u procesu uzrokovanja), ali je gore navedeni pristup dao daleko najkonzervativnije rezultate.

Cilj testiranja otpornosti na stres na bazi scenarija je bio analiza postojećih kontrolnih aktivnosti, mogućih posljedica za Banku u slučaju realizacije scenarija i otkrivanje eventualnih nedostataka u samim procesima.

Vjerovatnoća pojave određenog štetnog događaja zavisi od učestalosti uzroka pojavljivanja događaja, koja zavisi od efikasnosti postojećih kontrola. Nepredvidljivost događaja po osnovu operativnog rizika uzrokuje da se prilikom predviđanja budućih štetnih događaja ne može osloniti samo na štete evidentirane u prethodnom periodu. Pored praćenja nastalih i potencijalnih šteta koji su već uključeni u bazu podataka o štetnim događajima, mogu se desiti i jednokratni, nepredviđeni događaji

Kategorija ostalih rizika

Reputacijski rizik

Reputacijski rizik je rizik gubitka povjerenja u integritet banke do kojeg dolazi zbog nepovoljnog javnog mišljenja o poslovnoj praksi banke, koje proizlazi iz aktivnosti banke, poslovnih veza banke sa pojedinačnim klijentima ili aktivnosti članova organa banke, neovisno o tome postoji li osnova za takvo javno mišljenje.

Sve učestalije geopolitičke promjene i nestabilnost finansijskog tržišta sve više se odražava na ponašanje klijenata, deponenata Banke koji rastom nepovjerenja prema bankarskom sektoru podižu svoja deponovana sredstva direktno ugrožavajući likvidnost finansijske institucije, što u najgorem slučaju može dovesti do njene propasti. Reputacijski rizik inherentan je poslovnom konceptu, jer i najmanja negativna informacija u medijima može izazvati odliv sredstava i dovesti u pitanju izmirivanja obaveza Banke kada one dospijevaju. Godišnja Risk procjena rezultirala je materijalno značajnom izloženosti Banke ovom riziku, što je za posljedicu imalo kvantificiranje internog kapitalnog zahtjeva.

U okviru stres testa rizika likvidnosti koji pretpostavlja poslovnu krizu nastalu kao posljedica nepovoljnih događaja specifičnih za Banku a vezanih za način obavljanja eksternaliziranih aktivnosti, odliv depozita posmatran je kroz preljevanje rizika eksternalizacije na rizik reputacije, koji je u direktnoj korelaciji sa rizikom likvidnosti.

Aktivnosti na utvrđivanju internog kapitalnog zahtjeva za rizik reputacije imale su uporište u posljednjim dešavanjima na globalnom bankarskom tržištu, koje su krenule od propasti američke banke Silicon Valley (SVB), kada se kriza povjerenja brzo prenijela na europsko tržište.

Finansijska tržišta su nervozno reagirala na vijesti o spašavanju banke Credit Suisse. Europske bankovne dionice također su pokazale volatilnost u vrijednosti. Inherentna nestabilnost finansijskog sektora krahom prvo američke, a potom europske banke još uvijek izaziva nepovjerenje i strah deponenata, te ponašanje klijenata u ovakvim situacijama može značajno da promjeni dalji tok dešavanja na finansijskim tržištima.

Porast referentnih kamatnih stopa posljedično će dovesti do rasta kamatnih stopa na kredite sa ugovorenim promjenjivom stopom, a također i depozita kod kojih je ugovorena administrativna kamatna stopa.

Aktivnosti djelovanja na suzbijanju rasta izloženosti banke Reputacijskom riziku predviđaju sljedeće:

- Dodatnu marketinšku kampanju kojom bi se zaustavilo poljuljano povjerenje klijenata prema Banci;
- Povećanje kamatne stope na depozite oročene prema sistemu administrativnih kamatnih stopa.

ESG rizici

U skladu sa Identifikacijom i procjenom materijalnosti rizika na bazi 31.12.2023. godine, ESG rizici nisu materijalno značajni za Banku, međutim Banka je ipak provela testiranje otpornosti na stres za navedene rizike uzimajući u obzir sve veći fokus na ESG i nepredvidivost i prirodu fizičkih rizika.

Banka je testirala uticaj klimatskih tranzicijskih rizika na kreditni rizik pravnih lica. Napravljena je Industry risk assessment klimatskih tranzicijskih rizika kod pravnih lica.

U procesu procjene materijalnosti pokretača fizičkih rizika Banka konsultuje sve dostupne podatke i sve dostupne publikacije od relevantnih i kredibilnih institucija (npr. institucije koje su navedene kao treća strana u dostavljanju podataka). Prema inicijalnoj procjeni materijalnosti za pokretače fizičkih rizika, kao visok stepen izloženosti fizičkim rizicima relevantnim za NLB Banku d.d. Sarajevo, odnosno prema teritoriji Bosne i Hercegovine, procijenjeni su sljedeći tipovi rizika:

- Riječne poplave (eng. „River flood“);
- Gradske poplave (eng. „Urban flood“);
- Požari (eng. „Wildfire“);
- Klizišta (eng. „Landslide“)

Profil klimatskog rizika Bosne i Hercegovine iz 2021. godine koji je izradila Svjetska banka, pokazao je da će projicirane klimatske promjene učiniti Bosnu i Hercegovinu sve ranjivijom na prirodne opasnosti:

toplotne valove, suše, obilne padavine, klizišta i poplave. Više od 20% teritorije Bosne i Hercegovine je sklono poplavama, dok je planinski reljef, zastarjela infrastruktura i visoka stopa urbanizacije pogoršala ranjivost Bosne i Hercegovine na zemljotrese i klizišta.

Kao naredni korak, Banka je pristupila geo-mapiranju kolateralala, te identifikaciji kolateralala Banke koji su locirani u područjima Bosne i Hercegovine koji su visoko izloženi gore navedenim tipovima klimatskih fizičkih rizika. Kao rezultat identifikacije kolateralala, Banka je kreirala „heat-map“ prema lokacijama kolateralala.

U procesu procjene materijalnosti pokretača tranzicijskih rizika Banka konsultuje sve dostupne podatke i sve dostupne publikacije od relevantnih i kredibilnih izvora podataka (npr. izvori koji su navedeni kao treća strana u dostavljanju podataka). Prema inicijalnoj procjeni materijalnosti za pokretače tranzicijskih rizika, Banka je koristila pristup procjene pravnih lica, tj. procjene industrija prema NACE klasifikaciji koje su identifikovane kao industrije sa visokim emisijama CO₂ i negativnim utjecajem na okoliš te su sljedeće industrije u portfoliju Banke identifikovane kao CO₂ visoko-emitirajuće i industrije koje imaju značajan utjecaj na društvenu komponentu:

- NACE 2 – „Forestry“
- NACE 5 – „Coal Mining“
- NACE 8 – „Mining“
- NACE 20 i 22 – „Chemicals, Rubber and Plastic“
- NACE 21 – „Pharmaceuticals and Biotechnology – Manufacturing“
- NACE 35 – „Power generation“
- NACE 92 – „Gambling“

Na osnovu izvršene procjene Banka je koristila pretpostavke za stres test:

1. High risk identifikovani klijenti (red) portfolio iz Stage 1 → Stage 2
2. High risk identifikovani klijenti (red) portfolio iz Stage 2 → Stage 3

5.6. Sažet opis povezanosti rizičnog profila Banke sa njenom poslovnom strategijom, kao i sažeti prikaz ključnih pokazatelja poslovanja Banke u vezi sa upravljanjem rizicima i njihovih vrijednosti, na osnovu kojih zainteresovani učesnici na finansijskom tržištu mogu ocijeniti upravljanje rizicima Banke, kao i način na koji je tolerancija prema rizicima uključena u sistem upravljanja rizicima

Rizični profil (Risk Profil) Banke je mjera, odnosno procjena strukture i nivoa svih značajnih rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju. Risk Profil sa sistemom internih limita NLB Banke d.d., Sarajevo je pripremljen u skladu sa smjernicama i metodologijom NLB Grupe.

Sistem limita zasnovan je na:

- Risk Appetite
- Strategiji preuzimanja i upravljanja rizicima NLB Banke d.d., Sarajevo usklađenoj sa Strategijom upravljanja rizicima u NLB Grupi i Poslovnim planom,
- Strukturi kapitalnog zahtjeva po regulatornom pristupu koji uključuje rizike iz kategorije kreditnih, tržišnih, kamatnih i operativnih rizika i dodatnih ostalih rizika identifikiranih unutar ICAAP-a – internog procesa procjene adekvatnosti kapitala, kao i
- limitima unutar pojedinačnih politika za upravljanje tim vrstama rizika

Prezentirani pokazatelji u tabeli su podijeljeni u dvije podkategorije i to: L=limit i CV=ciljna vrijednost. Kriteriji za definisanje limita i ciljnih vrijednosti se utvrđuju na nivou NLB Grupe za tekuću godinu i srednjoročni period i prilagođavaju u skladu sa profilom rizičnosti Banke.

Risk Profil se sastoji od pokazatelja sklonosti ka preuzimanju rizika (engl. risk appetite) i dodatnih važnih pokazatelja za upravljanje i praćenje profila rizika Banke. Profil rizičnosti Banke obuhvata rizike vezane za kapitalnu adekvatnost, stopu finansijske poluge, rizik likvidnosti, kreditni, rizik kamatnih stopa, devizni rizik i operativni rizik. Nivo rizika za

svaki pokazatelj rizika (nizak, prihvatljiv, umjeren, značajan, visok) je definisan u skladu sa smjernicama NLB Grupe usklađujući nivoe rizika sa limitima i ciljnim vrijednostima definisanim u Risk Appetite (ukoliko postoje), limitima u politikama za upravljanje pojedinačnim rizicima, kao i pragovima upozorenja definisanim u Planu oporavka Banke.

Očekivani i budući trend (povećanje, stabilno, smanjenje) usklađuje se sa Risk Appetite-om, Strategijom preuzimanja i upravljanja rizicima kao i strategijom Banke i petogodišnjim planom poslovanja. Indikatori rizika, uključujući i njihove limite ili ciljne vrijednosti, utvrđuju se na nivou Banke za tekuću godinu i srednjoročni period.

Primarni cilj Banke je da nadmaši regulatorne zahtjeve, to se između ostalog odnosi i na propisane stope adekvatnosti kapitala, finansijske poluge, MREL zahtjev. U tom kontekstu Banka je postavila limite Risk Appetite dovoljno daleko od regulatornih limita. Pored regulatornog, Banka osigurava da su svi rizici adekvatno pokriveni internim kapitalom u ekonomskom pristupu ICAAP-a. U tu svrhu iskazuje višak internog kapitala iznad kapitalnog zahtjeva za rizik u ekonomskom pristupu.

Sažeti prikaz ključnih pokazatelja poslovanja Banke u vezi sa upravljanjem rizicima i njihovih vrijednosti prikazane u tabelama ispod:

Risk Appetite

000 KM	Pokazatelj		Limit/ciljna vrijednost	Ostvarenje 31.12.2023
Adekvatnost kapitala	Stopa regulatornog kapitala	OCR	Limit	17,79%
	Stopa osnovnog kapitala	Tier1	Limit	15,44%
	Stopa redovnog osnovnog kapitala	CET1	Limit	15,44%
	Ukupan SREP kapitalni zahtjev	TSCR	Limit	13,99%
	Adekvatnost internog kapitala (ICAAP)*	ICAR	Limit	117,31%
Finansijska poluga	Stopa finansijske poluge	LR	Limit	8,62%
MREL	MREL pokazatelj do 31.12.2023.	MREL	CV	77,08%
	MREL pokazatelj do 31.05.2024	MREL	CV	77,08%
	MREL pokazatelj od 30.6.2024	MREL	limit MIN	77,08%
Likvidnost	Liquidity coverage ratio - NLB met.	LCR	Limit	248,70%
	Liquidity coverage ratio - LOK met.	LCR	Limit	234,29%
	Net stable funding ratio - NLB met.	NSFR	Limit	163,58%
	Net stable funding ratio - LOK met.	NSFR	Limit	150,07%
	Ročna usklađenost finansijske aktive i pasive do 30 dana		Limit	60,00%
	Samofinansiranje - NLB met.	Net LTD	Limit	76,80%
	Samofinansiranje - LOK met.	Net LTD	Limit	76,56%
	Stres testovi likvidnosti		Limit	5
Kvalitet portfolija	NPL ratio NLB Int. Met.	% NPL	CV	1,97%
	NPL EBA	% NPL	CV	2,65%
	NPL ratio LOK Reg.	% NPL	CV	2,11%
	NPL koeficijent pokrivenosti (CR2) NLB Met.	CR2	Limit	86,10%
	NPL koeficijent pokrivenosti (CR2) LOK Reg.	CR2	Limit	82,97%
	Udio nivoa kreditnog rizika 2 u kreditnom portfoliju NLB Met.	%S2	CV	1,78%
	Udio nivoa kreditnog rizika 2 u kreditnom portfoliju LOK Reg.	%S2	CV	2,68%
	Volatilnost kreditnog rizika - A bonitet*	Min A portfolio	Limit	15,61%
	Volatilnost kreditnog rizika - C bonitet*	Max C portfolio	Limit	9,75%
	Cost of Risk NLB Met.	CoR	Limit	51,10
	Cost of Risk - LOK Reg.	CoR-lok	Limit	63,24
	Nivo rizika za sektorsku koncentraciju	HHI RWA	Limit	28,49%
	Individualna koncentracija - 10 najvećih u reg. kapitalu*	Top 10 klijenata	Limit	68,77%
Kamatni rizik	Izloženost Pojehtonog finansiranja*	PF	Limit	38
	Neto kamatni prihod NII (50 bp)*	udio NII u kapitalu	Limit	1,13%
	EVE BPV (najlošiji scenarij) NLB Met.	% u osn. kapitalu	Limit	5,97%
	EVE BPV (promjena 200 bp) LOK Reg.**	% u osn. kapitalu	Limit	4,22%
Tržišni rizik	Ukupna apsolutna otvorena devizna pozicija (bez EUR)	% u reg. kapitalu	Limit	0,00%
	Otvorena devizna pozicija (sa EUR)	% u reg. kapitalu	Limit	2,02%
	Rizik kreditnog spread-a (šok 100 bp)	KS (šok 100bp)/kapital	Limit	2,07%
Operativni rizik	Gubici iz operativnog rizika	zbir neto štete	Limit	3.562
ESG rizici	Bez novog finansiranja u eksploataciji uglja	ESG rizik	Limit	-
	Bez novih ulaganja u proizvodnju električne energije na ugalj	ESG rizik	Limit	-

5.7. Način informisanja organa upravljanja Banke o rizicima

Sektor za upravljanje rizicima koordinira u izradi izvještaja o upravljanju rizicima (Risk report) koji kvartalno podnosi Upravi Banke, Odboru za rizike i Nadzornom odboru, u standardizovanoj formi za sve članice NLB Grupe, čiji predmet su izloženost kreditnim rizicima, riziku likvidnosti, deviznom, kamatnom i operativnom riziku. Članovi Nadzornog odbora u svom radu mogu zahtijevati dodatne materijale ili proširenje postojećih.

Sektor podnosi Odboru za praćenje rizika (engl. Risk Committee – RiCO), čiji članovi su i članovi Uprave Banke, mjesečne izvještaje o izloženosti svim aspektima upravljanja ključnim rizicima u Banci. U sastavu mjesečnih izvještaja za RiCO i Risk report koji se kvartalno dostavlja Upravi Banke, Odboru za rizike i Nadzornom odboru Banke, Sektor izvještava o osnovnim pokazateljima strukturne likvidnosti, izloženosti deviznom, kamatnom i operativnom riziku i njihovoj usklađenosti sa zakonskim i internim limitima. Uprava Banke prilikom razmatranja materijala može zahtijevati dodatne materijale ili izmjenu postojećih.

Odjel za upravljanje nekreditnim rizicima administrativno koordinira pripremu materijala za Odbor za upravljanje operativnim rizicima, čije se sjednice u pravilu održavaju na mjesečnoj osnovi. Također priprema i materijale za mjesečne i kvartalne sjednice ALCO, koji sadrže preglede izloženosti svim aspektima nekreditnih rizika, kao i rezultate provedenih testiranja otpornosti na stres iz područja upravljanja rizikom likvidnosti.

Sektor za upravljanje rizicima, kao kontrolna funkcija upravljanja rizicima, kvartalno priprema Izvještaj o radu koji na prijedlog Uprave Banke i prijedlog/mišljenje Odbora za reviziju usvaja Nadzorni odbor Banke. Sadržaj izvještaja o radu usklađen je sa zahtjevima Odluke o sistemu internog upravljanja Banke i prilagođen internom/lokalnom sistemu izvještavanja u oblasti upravljanja rizicima.

Sektor za upravljanje rizicima koordinira aktivnostima prilikom izrade Plana oporavka, ICAAP-a i ILAAP-a koji se godišnje podnose Upravi Banke, Odboru za rizike i Nadzornom odboru na usvajanje.

5.8. Opšti okvir sistema internih kontrola i način organizacije kontrolnih funkcija, uključujući i rukovodioce istih

Kao važan element pristupa upravljanju rizicima, Banka koristi okvir "tri linije obrane". U tom okviru, poslovna linija predstavlja prvu liniju odbrane u procesu upravljanja rizicima u Banci, kontrolna funkcija upravljanja rizicima i kontrolna funkcija praćenja usklađenosti drugu, a interna revizija treću liniju odbrane.

Funkcija praćenja usklađenosti kao kontrolna funkcija organizovana je unutar Sektor za usklađenost poslovanja, sprečavanje pranja novca i sigurnost. Sektor za usklađenost poslovanja, sprečavanje pranja novca i sigurnost djeluje kao samostalna organizaciona jedinica na nivou Banke koji ima osiguranu direktnu liniju komunikacije prema Odboru za reviziju i Nadzornom odboru Banke te Agenciji za bankarstvo F BiH. U nadležnosti Sektora za usklađenost poslovanja, osim regulatorne usklađenosti i sprečavanja pranja novca i fin. terorizma su i: etika i integritet, sprečavanje i istrage štetnih i sumnjivih postupanja, zaštita informacija i podataka i koordinacija uspostavljanja kontrolnih tačaka u sistemu internih kontrola. Naglašavamo da funkcija sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma i sama ima osiguranu direktnu liniju komunikacije prema Upravi Banke, Nadzornom odboru, regulatoru i drugim državnim institucijama sa kojima direktno surađuje. Od 01.01.2023. godine Odjel za usklađenost poslovanja djeluje kao Sektor za usklađenost poslovanja, sprečavanje pranja novca i sigurnost.

Treću liniju u okviru tri linije odbrane u sistemu upravljanja rizicima čini kontrolna funkcija Interne revizije.

Interna revizija sprovodi nepristrasnu, nezavisnu, stalnu i sveobuhvatnu kontrolu nad poslovanjem Banke, te svojim objektivnim uvjerenjem zasnovanim na procjeni rizika doprinosi implementiranju ciljeva Banke i poboljšanju efikasnosti upravljanja rizicima, sistema internih kontrola i upravljanja Bankom. Ocjene kvaliteta i efikasnosti internih kontrola, uključujući procjenu sistema upravljanja rizicima i procesima, dostavljaju se Upravi Banke, Odboru za reviziju i Nadzornom odboru, kao i revidiranim organizacionim dijelovima Banke u vidu revizijskih izvještaja.

Uprava Banke predlaže Odboru za reviziju, Odboru za rizike i Nadzornom odboru godišnje planove rada

i metodologije rada kontrolnih funkcija. Nadzorni odbor usvaja kvartalne, polugodišnje i godišnje izvještaje o radu kontrolnih funkcija. U skladu sa Odlukom o sistemu internog upravljanja u banci, Uprava Banke godišnje preispituje efikasnost kontrolnih funkcija u Banci, uključujući i primjerenost postupaka kontrolnih funkcija, o čemu podnosi izvještaj Nadzornom odboru Banke. Uprava Banke ocijenila je sistem upravljanja i internih kontrola u odnosu na profil rizika Banke kao adekvatan.

Glavni interni revizor je Sanela Pušina. Banka u cilju održavanja efikasnog sistema internih kontrola prati pet preporučenih osnovnih međusobno povezanih elemenata sistema internih kontrola:

- interno kontrolno okruženje,
- identifikacija i procjena rizika koje će Banka kontrolisati u skladu sa postavljenim politikama,
- kontrolne aktivnosti, uključene u pojedinačne postupke i procese,
- informisanje i komunikacija, te
- nadzorne aktivnosti i preduzimanje mjera u cilju poboljšanja, odnosno saniranja posljedica.

Interno kontrolno okruženje predstavljaju svi zaposlenici Banke sa karakternim osobinama, uključujući besprijekornost, etičke vrijednosti i kompetencije, kao i okruženje u kome rade. Kontrolno okruženje se jasno vidi kroz važne smjernice Uprave i rukovodilaca organizacionih jedinica, koji imaju bitan uticaj na način poslovanja, postavljanje ciljeva, procjenu rizika, kontrolne aktivnosti, informacioni i komunikacioni sistem, kao i na nadzorne aktivnosti.

Identifikacija i procjena rizika je prepoznavanje unutrašnjih i spoljnih faktora koji predstavljaju opasnost da se planirani ciljevi ne ostvare, odnosno da se desi nešto što bi moglo da ugrozi ostvarivanje planiranih ciljeva. Rizici se obavezno identifikuju kod svih novih bankarskih usluga, a sa identifikacijom se nastavlja kod postojećih usluga. Naime, rizici se neprestano prate zbog razvoja okruženja, novih zahtjeva klijenata, zahtjeva regulatora i promjena bankarskog poslovanja. Procjena rizika je proučavanje obima uticaja rizika na ostvarivanje ciljeva.

Kontrolne aktivnosti su postupci koji pomažu u obezbjeđivanju da se sve nužne aktivnosti za kontrolu rizika obavljaju na putu do ciljeva.

Informisanje i komunikacija su bitni za dobar rad sistema internih kontrola. Informacije su potrebne svim radnicima na svim nivoima u Banci da bi mogli da obavljaju svoj

posao, da bi mogli da identifikuju, procijene i na odgovarajući način reaguju na rizike, odnosno da ostvare postavljene ciljeve.

Postavljena organizaciona struktura mora da obezbijedi komuniciranje po odgovarajućim komunikacionim kanalima, tako da prave informacije dođu u odgovarajućoj sadržini u pravom obliku do prave osobe u pravo vrijeme.

Nadzor je dio sistema internih kontrola koji stalno ocjenjuje njegovu prisutnost i rad njegovih sastavnih dijelova, a obavlja se na dva načina: kao stalna djelatnost i kao povremeno, odvojeno ocjenjivanje.

Nadzorni odbor je odgovoran da, uspostavi, održavanju i unapređenju efikasnog sistema internih kontrola u banci i osigura da Uprava Banke osigura uslove za njihovo provođenje, odnosno da Uprava Banke i drugi zaposlenici u banci uspostavljaju i provode detaljne procedure i postupke vezane za adekvatnu kontrolu rizika, praćenje efikasnosti idjelotvornosti poslovanja banke, pouzdanosti njenih finansijskih i ostalih informacija i usklađenosti sa propisima, internim aktima, standardima i kodeksima.

Nadzorni odbor je dužan da, na prijedlog Uprave Banke, utvrdi ciljeve te donese i kontinuirano prati provođenje politika vezanih za sisteme internih kontrola Banke.

Uprava Banke odgovorna je za održavanje efikasnosti internih kontrola u Banci, uključujući i osiguranje sigurnosti informacionog sistema.

Interna revizija Banke:

- a) vrši nadzor nad funkcionisanjem sistema interne kontrole Banke;
- b) prezentira Odboru za reviziju i Upravi Banke pravovremene informacije o njegovoj adekvatnosti i efikasnosti.

Odbori Banke (Odbor za upravljanje aktivom i pasivom - ALCO, Odbor za operativne rizike, i sl.) ocjenjuju predložene politike i postupke upravljanja rizicima, ocjenjuju njihovo sprovođenje i odlučuju o važnijim izloženostima rizicima.

Organizaciona jedinica nadležna za upravljanje rizicima priprema politike i postupke upravljanja rizicima, uspostavlja i razvija sistem mjerenja, procjene i izvještavanja o rizicima, nadzire sprovođenje i odlučuje o određenim izloženostima.

Organizaciona jedinica za usklađenost poslovanja, sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i zaposlenik nadležan za zaštitu informacija i zaposlenik nadležan za zaštitu ličnih

podataka, te zaposlenik ovlašten za fizičko – tehničku zaštitu obezbjeđuju usaglašenost internih akata kojima su definisane njihove nadležnosti sa važećim zakonskim propisima i provode interne kontrole, kako po nalogu tako i u skladu sa aktima kojima su regulisane aktivnosti provođenja internih kontrola u pojedinim domenima poslovanja Banke.

Rukovodioci organizacionih dijelova su važni faktori za rad sistema internih kontrola sa sljedećim zadacima:

- sprovode usvojene akte i odluke Uprave Banke,
- učestvuju u razvijanju postupaka za identifikaciju, mjerenje, praćenje i nadzor rizika u oblasti organizacionih jedinica koje vode,
- održavaju organizacionu strukturu koja jasno određuje odgovornosti, ovlaštenja i izvještavanje,
- obezbjeđuju efikasno sprovođenje delegiranih zadataka,
- postavljaju odgovarajuće i cjelovite interne kontrole u organizacionim jedinicama koje vode,
- predstavljaju i naglašavaju značenje razvoja i praćenje internih kontrola svim radnicima,
- osiguravaju da se uspostavljene kontrole redovno provode;
- vrše nadzor efikasnosti i uspješnosti sistema internih kontrola te o tome izvještavaju nadređene.

Svaki radnik Banke je zadužen za odgovarajuće obavljanje internih kontrola u skladu sa svojim zadacima.

6. Podaci i informacije koje se odnose na regulatorni kapital

Podaci odnosno informacije koje se odnose na kapital

Kapital Banci treba da obezbijedi potrebne izvore za redovne aktivnosti, pokriće preuzetog i potencijalnog rizika, upotpunjavanje ukupnog poslovanja, širenje obima poslovanja Banke i finansiranje nekamatonosne aktive, jačanje povjerenja javnosti i klijenata u stanje i položaj Banke, osiguranje kapaciteta za opsluživanje kreditnih potreba komitenata i obezbjeđenje Banke od neočekivanih gubitaka.

Upravljanje kapitalom u Banci definisano je kroz Program i politike za upravljanje kapitalom NLB

Banke d.d., Sarajevo, koji utvrđuje Uprava Banke, a donosi Nadzorni odbor Banke. Postavljene ciljeve u pogledu kapitala, Banka ostvaruje putem Plana i programa za održavanje adekvatnog kapitala koji utvrđuje Nadzorni odbor Banke, a donosi Skupština Banke.

Cilj upravljanja kapitalom je obezbjeđenje i održavanje optimalnog obima, strukture i izvora kapitala tako da je omogućeno:

- ispunjavanje svih zakonskih (regulatornih) zahtjeva;
- pokriće svih rizika preuzetih u poslovanju Banke;
- neometano ostvarivanje strateških ciljeva Banke i
- postizanje optimalnog povrata na kapital prema dioničarima.

Opis osnovnih karakteristika finansijskih instrumenata uključenih u obračun regulatornog kapitala

Minimalni zahtjevi u pogledu visine dioničkog kapitala, zakonskih rezervi, regulatornog kapitala i stopa kapitala Banke definisani su Zakonom o bankama, Zakonom o privrednim društvima, Odlukom o izračunavanju kapitala banke Agencije za bankarstvo Federacije BiH i drugim zakonskim propisima koji regulišu ovu oblast.

Regulatorni kapital predstavlja zbir osnovnog i dopunskog kapitala, nakon regulatornih usklađivanja pri čemu:

- Osnovni kapital Banke (T1) predstavlja zbir stavki redovnog osnovnog kapitala nakon regulatornih usklađivanja i stavki dodatnog osnovnog kapitala nakon regulatornih usklađivanja.
- Dopunski kapital Banke (T2) je zbir instrumenata kapitala, subordinisanih dugova i drugih stavki dopunskog kapitala nakon umanjenja za regulatorna usklađivanja, koji ne može biti veći od jedne trećine osnovnog kapitala.

Regulatorni kapital Banke sastoji se od redovnog osnovnog i dopunskog kapitala:

- Redovni osnovni kapital čine:
- dionički kapital (redovne dionice);
- zadržana dobit;
- akumulirana ostala sveobuhvatna dobit i
- rezerve kapitala.

Odbitnu stavku od redovnog osnovnog kapitala čine nematerijalna imovina i odgođena porezna imovina, koja proizilazi iz privremenih razlika.

- Dopunski kapital čine trajne prioritetne kumulativne dionice i subordinisani dug.

U strukturi kapitala, Banka nema dodatnog osnovnog kapitala.

U skladu sa članom 8. stav (1) tačka a) Odluke, Banka objavljuje iznos regulatornog (priznatog) kapitala banke, kao i iznos redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala i dopunskog kapitala, kako slijedi:

Red.br.	Kapital	Iznos
1.	REGULATORNI KAPITAL	185.763
1.1	OSNOVNI KAPITAL	161.290
1.1.1	REDOVNI OSNOVNI KAPITAL	161.290
1.1.1.1	Instrumenti kapitala koji se priznaju kao redovni osnovni kapital	53.580
1.1.1.2	Zadržana dobit	36.614
1.1.1.3	Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit	-1.527
1.1.1.4	Ostale rezerve	75.106
1.1.1.5	(-) Ostala nematerijalna imovina	-1.755
1.1.1.6	(-) Odgođena porezna imovina koja se može odbiti i koja ovisi o budućoj profitabilnosti i proizilazi iz privremenih razlika	-728
1.1.2	DODATNI OSNOVNI KAPITAL	-
1.2	DOPUNSKI KAPITAL	24.473
1.2.1	Instrumenti kapitala i subordinisani dugovi koji se priznaju kao dopunski kapital	24.473

U skladu sa članom 8. stav (1) tačka b) Odluke,
Banka objavljuje opis osnovnih karakteristika
finansijskih instrumenata koji se uključuju u obračun
regulatornog kapitala kako slijedi:

Opis osnovnih karakteristika finansijskih instrumenata			
Red. br.	Stavka	Instrument redovnog osnovnog kapitala	Instrument dopunskog kapitala
1.	Emitent	NLB Banka d.d., Sarajevo	NLB Banka d.d., Sarajevo
1.1.	Jedinstvena oznaka	BATZLBRK2004	BATZLBPK2006
Tretman u skladu sa regulatornim okvirom			
2.	Priznat na pojedinačnoj / konsolidovanoj osnovi	Pojedinačna osnova	Pojedinačna osnova
3.	Vrsta instrumenta	Redovne dionice	Kumulativne prioritetne dionice
4.	Iznos koji se priznaje za potrebe izračunavanja regulatornog kapitala u hiljadama KM, sa stanjem na dan posljednjeg izvištavanja	53.580 hiljada KM	25 hiljada KM
5.	Nominalni iznos instrumenta	140 KM	140 KM
5.1.	Emisiona cijena	140 KM	140 KM
5.2.	Otkupna cijena	-	-
6.	Računovodstvena klasifikacija	Dionički kapital	Dionički kapital
7.	Datum izdavanja instrumenta	13.07.2001.	04.07.2001.
8.	Instrument sa datumom dospijea ili instrument bez datuma dospijea	Bez dospijea	Bez dospijea
8.1.	Inicijalni datum dospijea	Bez dospijea	Bez dospijea
9.	Opcija kupovine od strane emitenta	Da	Da
9.1.	Prvi datum aktiviranja opcije kupovine, uslovni datum aktiviranja opcije kupovine i otkupna vrijednost	-	-
9.2.	Naknadni datum aktiviranja opcije kupovine (ako je primjenjivo)	-	-
Kuponi/dividende			
10.	Fiksna ili promjenljiva dividenda/kupon	Promjenjiva	Promjenjiva
11.	Kuponska stopa i povezani indeksi	-	-
12.	Postojanje mehanizma obaveznog otkazivanja dividende	-	Da
13.	Puno diskreciono pravo, djelimično diskreciono pravo ili bez diskrecionog prava u vezi sa vremenom isplate dividendi/kupona	Puno diskreciono pravo	Bez diskrecionog prava
13.1.	Puno diskreciono pravo, djelimično diskreciono pravo ili bez diskrecionog prava u vezi sa iznosom dividendi/kupona	Puno diskreciono pravo	Bez diskrecionog prava
14.	Mogućnost povećanja prinosa ili drugih podsticaja za otkup	Ne	Ne
15.	Nekumulativne ili kumulativne dividende/kuponi	Nekumulativne	Kumulativne
16.	Konvertibilan ili nekonvertibilan instrument	Nekonvertibilan	Konvertibilan
17.	Ako je konvertibilan, uslovi pod kojima može doći do konverzije	-	-Odobrenje FBA -Odluka Skupštine Banke u skladu sa zakonskim propisima
18.	Ako je konvertibilan djelimično ili u cijelosti	-	U cijelosti
19.	Ako se može konvertovati, stopa konverzije	-	-
20.	Ako je konvertibilna,obavezna ili dobrovoljna konverzija	-	Opcija emitenta
21.	Ako je konvertibilan, instrument u koji se konvertuje	-	Redovne dionice
22.	Ako je konvertibilan, emitent instrumenta u koji se konvertuje	-	NLB Banka d.d., Sarajevo
23.	Mogućnost smanjenja vrijednosti	Ne	Ne
24.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, uslovi pod kojima može doći do smanjenja vrijednosti	-	-
25.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, djelimično ili u cijelosti	-	-
26.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, trajno ili privremeno	-	-
27.	Ako je smanjenje vrijednosti privremeno, opis mehanizama povećanja vrijednosti	-	-
28.	Vrsta instrumenta koji će se u slučaju likvidacije ili stečaja isplatiti neposredno prije navedenog instrumenta	Kumulativne prioritetne dionice	-
29.	Neusklađene karakteristike konvertovanih instrumenata	Ne	Ne
30.	Ako postoje, navesti neusklađene karakteristike	-	-

Dioničari Banke imaju pravo na isplatu dividende u skladu sa zakonskim propisima i internim aktima, kojima je regulisana isplata dividende.

Banka zadržava puno diskreciono pravo, u vezi sa vremenom i iznosom, u slučaju isplate dividendi na obične dionice i može zadržati pravo otkazivanja dividende u slučajevima kada postoje smjernice Agencije za bankarstvo Federacije BiH ili poslovni interes Banke.

U slučaju prioriteta dionica, Banka nema pravo obustaviti isplatu dividende osim kada postoje smjernice Agencije za bankarstvo Federacije BiH i u slučaju kada je ugrožena njena solventnost. Banka je obavezna isplatiti dividendu na osnovu prioriteta dionica u slučaju kada su rezerve iz dobiti iznad propisanog minimuma, koji je definisan Zakonom o dioničkim društvima. Ukoliko se ne isplati dividenda na prioritetne dionice u toku jedne godine, neisplaćeni dio se prenosi i kumulativno isplaćuje u narednoj godini.

Odluka o isplati dividende se donosi na Skupštini Banke prilikom donošenja Odluke o raspodjeli dobiti za svaku poslovnu godinu.

Politika dividendi je definisana Programom i politikom za upravljanjem kapitalom NLB Banke d.d., Sarajevo.

7. Podaci i informacije koje se odnose na kapitalne zahtjeve i adekvatnost kapitala

U skladu sa članom 9. Odluke, Banka objavljuje podatke koji se odnose na kapitalne zahtjeve za sljedeće vrste rizika, koji su primjenjivi na poslovanje Banke:

- a) Kreditni rizik prema standardizovanom pristupu za svaku kategoriju izloženosti;
- b) Devizni rizik i
- c) Operativni rizik prema jednostavnom pristupu odnosno pristupu osnovnog pokazatelja.

U skladu sa zahtjevima istoga člana, Banka objavljuje i sljedeće stope kapitala:

- a) Stopu redovnog osnovnog kapitala;
- b) Stopu osnovnog kapitala, te
- c) Stopu regulatornog kapitala.

Banka, u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke (Službene novine FBiH, broj: 81/17, 50/19, 37/20, 81/20 i 68/21), te supervizorskim pregledom i procjenom, u svakom trenutku treba ispunjavati sljedeći minimum kapitalnih zahtjeva:

- a) Stopu redovnog osnovnog kapitala od 7,50% (CET1 stopa), kao odnos redovnog osnovnog kapitala i ukupnog iznosa izloženosti riziku,
- b) Stopu osnovnog kapitala od 9,75% (T1 stopa), kao odnos osnovnog kapitala i ukupnog iznosa izloženosti riziku i
- c) Stopu regulatornog kapitala od 12,75%, kao odnos regulatornog kapitala i ukupnog iznosa izloženosti riziku.

U narednoj tabeli su prikazani podaci, koji se odnose na kapitalne zahtjeve, te stope kapitala:

Adekvatnost kapitala			
Red. br.	Stavka	Iznos izloženosti ponderisan rizikom	Kapitalni zahtjevi
1.	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	2	-
2.	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	9.200	1.104
3.	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	32	4
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	-	-
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	-	-
6.	Izloženosti prema institucijama	23.235	2.788
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	262.345	31.481
8.	Izloženosti prema stanovništvu	386.727	46.407
9.	Izloženosti osigurane nekretninama	253.971	30.477
10.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	4.220	507
11.	Visokorizične izloženosti	-	-
12.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	-	-
13.	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	-	-
14.	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima	-	-
15.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	119	14
16.	Ostale izloženosti	35.938	4.313
17.	Ukupni kapitalni zahtjev za kreditni rizik		117.095
18.	Kapitalni zahtjevi za iznos namirenja/ispоруke		-
19.	Kapitalni zahtjevi za tržišne rizike		8.234
19.1	Kapitalni zahtjevi za specifični i opći rizik pozicije po osnovu dužničkih i vlasničkih instrumenata		-
19.2	Kapitalni zahtjevi za velike izloženosti koje proizilaze iz stavki u knjizi trgovanja		-
19.3	Kapitalni zahtjevi za devizni rizik		-
19.4	Kapitalni zahtjevi za robni rizik		-
20.	Kapitalni zahtjev za operativni rizik		8.234
21.	Stopa redovnog osnovnog kapitala	15,44%	
22.	Stopa osnovnog kapitala	15,44%	
23.	Stopa regulatornog kapitala	17,79%	

7.1. Podaci, odnosno informacije koje se odnose na izloženost Banke kreditnom riziku

- a) Primjenjena definicija izloženosti u statusu neizmirenja obaveza

Status neizmirenja obaveza utvrđen je na nivou svih potraživanja prema jednom dužniku, a postoji kada je ispunjen bilo koji od sljedećih uslova:

- 1) dužnik kasni sa otplatom dospjelih obaveza prema Banci duže od 90 dana u materijalno značajnom iznosu, osim u slučaju da Banka dokaže da je kašnjenje nastalo zbog tehničke greške;
- 2) Banka smatra izvjesnim da dužnik neće u potpunosti izmiriti svoje obaveze prema Banci;
- 3) njenom matičnom društvu ili bilo kojem od njenih zavisnih društava pravnog lica ne uzimajući u obzir mogućnost naplate iz kolaterala (engl. Unlikelihood to pay - UTP).

Pod materijalno značajnim iznosom podrazumijevaju se ukupna dospjela potraživanja od:

- fizičkog lica u iznosu većem od 200 KM i 1% ukupne bilansne izloženosti dužnika;
- pravnog lica u iznosu većem od 1.000 KM i 1% ukupne bilansne izloženosti dužnika.

Brojač dana kašnjenja uključuje se na datum kada ukupna dospjela potraživanja od tog dužnika pređu materijalno značajan iznos, a isključuje kada se ukupna potraživanja spuste ispod tog nivoa.

Pri tome, brojanje dana kašnjenja za:

- a) prekoračenja po računu počinje sa danom kada dužnik prekorači odobreni limit, kada izvrši isplatu sredstava sa transakcijskog računa bez pokrića ili kada mu je odobreni limit smanjen i niži je od trenutno iskorištenog iznosa, a njihov je iznos materijalno značajan. Pri tome, odobreni limit je svaki kreditni limit koji je banka odredila i o kojem je obavijestila dužnika;
- b) izloženosti po kreditnim karticama počinje sa danom na koji dospijeva obaveza plaćanja minimalnog dijela.

Status neizmirenja obaveza imaju i:

1. Svi klijenti D i E boniteta (bez obzira na kašnjenja);
 2. Potraživanja od klijenta kod kojih se jedan ili više plasmana otplaćuje iz sekundarnih izvora (povrat vrše jemci).
- b) Opis pristupa i metoda za utvrđivanje očekivanih kreditnih gubitaka za kreditni rizik

Obračun rezervacija za kreditne gubitke se vrši u skladu sa Metodologijom za klasifikaciju i vrednovanje finansijske aktive i formiranje ispravki vrijednosti i rezervisanja za pokriće očekivanih kreditnih gubitaka u NLB Banci d.d., Sarajevo u skladu sa propisima Agencije za bankarstvo Federacije BiH.

Proces vrednovanja stavki finansijske aktive obuhvata:

- a) početno vrednovanje stavki finansijske aktive;
- b) naknadno vrednovanje stavki finansijske aktive po fer vrijednosti;
- c) naknadno vrednovanje stavki finansijske aktive po amortizovanom trošku;
- d) raspoređivanje stavki finansijske aktive u nivoe kreditnog rizika
- e) utvrđivanja očekivanih kreditnih gubitaka.

Banka priznaje očekivani kreditni gubitak za svu rizičnu aktivu i potencijalne obaveze u skladu sa MSFI 9. Ukoliko na datum izvještavanja, kreditni rizik rizične aktive i potencijalnih obaveza u skladu sa politikom nije značajno porastao od početnog priznavanja, Banka priznaje rezervisanja za gubitke u iznosu koji je jednak 12-mjesečnom očekivanom kreditnom gubitku (nivo kreditnog rizika – stage 1). Ukoliko je nakon početnog priznavanja došlo do značajnog povećanja rizika, Banka će izvršiti reklasifikaciju finansijskih sredstava i potencijalnih obaveza, u skladu sa Metodologijom, iz nivoa kreditnog rizika 2 u nivo kreditnog rizika 3, i priznati rezervisanja za gubitke koja su jednaka očekivanim kreditnim gubicima do isteka plasmana. Kada dođe do poboljšanja kreditnog rizika, rizična aktiva i potencijalne obaveze se ovom Metodologijom reklasifikuju ponovo u Stage 1 ili Stage 2.

Za finansijska sredstva u nivoima kreditnog rizika 1 i 2 koja sadrže samo bilansnu komponentu, rezervisanja za gubitke su jednaka procijenjenim očekivanim kreditnim gubicima. Za finansijske instrumente koji sadrže i bilansne i vanbilansne stavke, procijenjeni očekivani kreditni gubitak se raspodjeljuje između rezervisanja za ECL na osnovu EAD-a:

$ECL = (\text{bilansna izloženost} * PD * LGD) + ((\text{vanbilansna izloženost} * CCF) * PD * LGD)$

Faktor kreditne konverzije (CCF) manji od 100% ima za posljedicu relativno visoko pokriće bilansnih stavki ispravkama vrijednosti u odnosu na pokriće vanbilansnih stavki rezervisanjima.

Klasifikacija finansijskih instrumenata i vanbilansnih stavki po nivoima kreditnog rizika zavisi od:

- boniteta klijenta prilikom inicijalnog priznavanja;
- trenutnog boniteta potraživanja/klijenta (na datum izveštavanja);

- ukoliko se finansijski instrument nalazi na Listi za praćenje (engl. Watch List – WL ili Intensive Care List – ICL);
- restrukturiranog statusa finansijskog instrumenta i
- materijalno značajnih kašnjenja > 30 dana.

Bonitet jednoobrazno identifikuje visinu kreditnog rizika koji Banka preuzima. Bonitet implicitno odražava vjerovatnoću da će klijent postati default u roku od godinu dana (PD). Bonitetna klasifikacija zavisi od nekoliko faktora pa je stoga neophodno procjenjivati kako kvalitativne, tako i kvantitativne faktore. Kod kvantitativnih faktora su ključni pokazatelji bilansa stanja koji ukazuju na finansijsku stabilnost klijenta i njegovu sposobnost da otplaćuje obaveze, kao i kašnjenja klijenta u otplati obaveza prema Banci. Kvalitativni kriteriji dalje procjenjuju kreditni rizik klijenata u pogledu djelatnosti kojima se bave, kvalitete menadžmenta, odnosa sa kupcima, dobavljačima i drugo. Stoga, bonitet odražava kombinaciju svih faktora koji utiču na rizik klijenta; posljedično, odražava rizik industrije i promjene u mikro okruženju, itd. Bonitet reflektuje sve kvalitativne i kvantitativne informacije o klijentu i najadekvatniji je pokazatelj stepena rizičnosti koji takav klijent predstavlja ili povećanja stepena rizičnosti nakon inicijalnog priznavanja svakog pojedinačnog instrumenta.

Kada su u pitanju fizička lica, klasifikacija klijenata je prvenstveno bazirana na kriteriju kašnjenja, ali se pogoršavanje uslova u pojedinim segmentima usljed makroekonomske situacije odražava na povećanje PD, što indirektno utiče na nivo ispravki vrijednosti i rezervacija.

Banka za performing i under-performing klijente, te non-performing klijente koji ne prelaze definisani prag materijalnosti vrši grupni obračun ispravki vrijednosti, dok se za non-performing klijente koji prelaze definisani prag materijalnosti vrši individualni obračun ispravki vrijednosti u skladu sa aktima koji regulišu ovu oblast.

U svrhu procjene LGD parametra Banka koristi kolateral HC (engl. haircut) na nivou svake vrste kolaterala i neosiguranu stopu oporavka (engl. Unsecured Recovery Rate – URR) na nivou svakog segmenta klijenta.

Banka uključuje informacije koje se odnose na budućnost kako u procjeni značajnog povećanja kreditnog rizika, tako i kod mjerenja očekivanog kreditnog gubitka (ECL-a). Razmatraju se informacije u budućnosti kao što su makroekonomski faktori i ekonomske prognoze.

Ponovni izračun svih parametara vrši se godišnje ili češće, ako se makro okruženje mijenja više nego što je bilo uključeno u prethodne prognoze, u tom slučaju svi parametri se preračunavaju prema novim prognozama.

Banka utvrđuje očekivani kreditni gubitak za izloženosti na individualnoj osnovi kao pozitivnu razliku između bruto knjigovodstvene vrijednosti izloženosti i procijenjenih budućih novčanih tokova (od operativnih prihoda i/ili realizacije kolaterala) tokom očekivanog vijeka trajanja stavke finansijske aktive diskontovanih efektivnom kamatnom stopom važećom na datum izvještavanja. Banka može koristiti više različitih scenarija (od operativnih prihoda i/ili realizacije kolaterala) prilikom procjenjivanja izvjesnosti budućih novčanih tokova sa procentima vjerovatnoće njihovog ostvarenja.

Procjena izvjesnosti ostvarenja budućih novčanih tokova od operativnih prihoda pri tome se mora zasnivati najmanje na:

- a) historijskim novčanim tokovima u periodu od najmanje šest posljednjih mjeseci;
- b) pouzdanju dokumentovanosti budućih novčanih tokova;
- c) iskustvu Banke u naplati potraživanja od klijenata sa sličnim karakteristikama.

Procijenjeni naplativi iznos općenito odgovara iznosu izračunatom po sljedeće dvije metode:

- sadašnja vrijednost procijenjenih budućih novčanih tokova diskontirana prema efektivnoj kamatnoj stopi finansijske imovine;
- procjena naplativog iznosa kolateralizirane izloženosti odražava novčani tok koji može biti rezultat likvidacije kolaterala.

- c) Ukupan iznos izloženosti banke nakon prilagodbe vrijednosti i rezervisanja, izuzimajući efekte tehnika smanjenja kreditnog rizika (neto izloženosti), kao i prosječni iznos neto izloženosti tokom perioda, po kategorijama izloženosti

Ukupna i prosječna neto vrijednost izloženosti			
Red. br.	Kategorija izloženosti	Neto vrijednost izloženosti na kraju perioda	Prosječne neto izloženosti tokom perioda*
1	Izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama	367,648	353,048
2	Izloženosti prema regionalnim vladama i lokalnim vlastima	118,298	110,375
3	Izloženosti prema tijelima javnog sektora	59	71
4	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	0	0
5	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0	0
6	Izloženosti prema institucijama	122,568	97,305
7	Izloženosti prema privrednim društvima	440,807	427,871
8	Izloženosti prema stanovništvu	614,787	609,235
9	Izloženosti obezbjedene hipotekama na nekretninama	503,999	466,994
10	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	6,672	5,962
11	Visokorizične izloženosti	0	0
12	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	0	0
13	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	0	0
14	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima	0	0
15	Izloženosti po osnovu vlasnickih ulaganja	119	116
16	Ostale izloženosti	86,056	90,293

*prosjeck kvartalnih stanja izloženosti u izvještajnoj godini

d) Geografska podjela izloženosti po značajnijim područjima i kategorijama izloženosti uz detaljniju razradu po potrebi

		Preostali rok do dospijeća svih izloženosti (neto vrijednost izloženosti)																	
		EU Zemlje	USA	Ostale zemlje (van EU)	Kanton Sarajevo	Tuzlanski kanton	Hercegovačko-neretvanski kanton	Zapadnohercegovački kanton	Zeničko-dobojski kanton	Srednjobosanski kanton	Unsko-sanski kanton	Posavski kanton	Bosansko-podrinjski kanton Goražde	Kanton 10	Brčko Distrikt	Republika Srpska	Ostala geografska područja	Ukupno	
1	Izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama	131,424	0	0	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	236,214	367,648	
2	Izloženosti prema regionalnim vladama i lokalnim vlastima	4,878	0	0	87,392	198	1,884	0	1,850	0	0	0	0	0	0	22,096	0	118,298	
3	Izloženosti prema tijelima javnog sektora	0	0	0	0	59	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	59	
4	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
5	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
6	Izloženosti prema institucijama	99,682	6,489	2,109	2,878	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11,209	200	122,568	
7	Izloženosti prema privrednim društvima	0	0	0	99,389	113,579	54,804	60,412	20,519	21,977	12,676	23,153	0	3,602	20,325	8,132	2,238	440,807	
8	Izloženosti prema stanovništvu	47	0	0	123,779	295,649	37,936	35,753	17,960	23,171	23,048	10,408	18,499	992	4,273	10,268	13,004	614,787	
9	Izloženosti obezbjedene hipotekama na nekretninama	0	0	0	152,375	124,430	57,101	56,839	20,392	35,668	17,131	12,394	5,017	2,326	6,574	8,414	5,339	503,999	
10	Izloženost u statusu neizmirenja obaveza	0	0	0	1,387	2,831	322	281	221	250	748	23	12	0	484	19	93	6,672	
11	Visokorizične izloženosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
12	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
13	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
14	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
15	Izloženosti po osnovu vlasnickih ulaganja	91	0	0	14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14	119	
16	Ostale izloženosti	0	0	0	86,055	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	86,056	
Ukupno		236,122	6,489	2,109	553,279	536,746	152,047	153,285	60,943	81,067	53,603	45,977	23,528	6,920	31,656	60,138	257,101	2,261,011	

e) Podjelu izloženosti prema vrsti djelatnosti i kategorijama izloženosti

Preostali rok do dospijeca svih izloženosti (neto vrijednost izloženosti)

	1.1. A Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	1.2. B Vađenje ruda i kamena	1.3. C Prerađivačka industrija	"1.4. D Proizvodnja i opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija "	"1.5. E Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda; gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša "	1.6. F Građevinarstvo	1.7. G Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motokikala	1.8. H Prijevoz i skladištenje	"1.9. I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo) "	1.10. J Informacije i komunikacije	1.11. K Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	1.12. L Poslovanje nekretninama	1.13. M Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	1.14. N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1.15. O Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	1.16. P Obrazovanje	1.17. Q Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	1.18. R Umjetnost, zabava i rekreacija	1.19. S Ostale uslužne djelatnosti	1.21. U Djelatnosti izvanteritorijalnih organizacija i tijela	Ostale djelatnosti	Grand Total	
1	Izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama	0	0	0	0	0	0	0	0	0	236,224	0	0	0	123,601	0	0	0	0	0	7,823	367,648	
2	Izloženosti prema regionalnim vladama i lokalnim vlastima	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	154	1,875	73,120	0	14	0	1,313	0	41,821	118,298	
3	Izloženosti prema tijelima javnog sektora	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	59	0	0	59	
4	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
5	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
6	Izloženosti prema institucijama	0	0	0	0	0	0	0	0	0	72,372	0	0	0	0	0	0	0	0	0	50,196	122,568	
7	Izloženosti prema privrednim društvima	1,964	3,104	74,813	2,663	1,291	77,156	152,620	15,261	391	17,008	16,062	390	8,421	597	25	10	785	1,206	124	0	66,916	440,807
8	Izloženosti prema stanovništvu	653	390	8,946	3,263	459	20,104	20,112	16,179	370	2,850	0	363	1,382	439	0	21	43	2,527	49	0	536,638	614,787
9	Izloženosti obezbjedene hipotekama na nekretninama	0	0	71,003	6,692	0	42,487	116,493	10,522	2,771	232	0	13,574	11,479	1,829	0	2,846	436	693	0	0	222,942	508,999
10	Izloženost u statusu neizmirenja obaveza	0	0	5	0	0	1	1,010	0	8	2	0	0	437	9	0	0	1	0	0	0	5,199	6,672
11	Visokorizične izloženosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
12	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
13	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
14	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
15	Izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja	0	0	0	0	0	0	0	0	91	14	0	0	0	0	0	0	0	14	0	0	119	
16	Ostale izloženosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	48,482	0	0	0	0	0	0	0	0	0	37,574	86,056	
Ukupno	2,617	3,494	154,768	12,618	1,750	139,748	290,234	41,961	3,540	20,183	373,153	14,327	21,873	4,749	196,747	2,876	1,279	4,426	1,559	0	969,109	2,261,011	

f) Preostali rok dospijeca svih izloženosti i po kategorijama izloženosti

Red. br.	Grana Privrede	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Ispravke vrijednosti za izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Iznos dospjelih nenaplaćenih potraživanja	Ispravke vrijednosti za dospjela nenaplaćena potraživanja	Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Ispravke vrijednosti za izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza
1	Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	270	270	276	270	2,444	29
2	Vađenje ruda i kamena	0	0	3	0	3,745	271
3	Prerađivačka industrija	28	23	227	26	144,416	1,965
4	Proizvodnja i opskrba električnom energijom, plinom, parom klimatizacija	-	-	27	0	13,072	459
5	Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	0	0	2	0	1,538	21
6	Građevinarstvo	2	2	210	4	127,992	1,303
7	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	7,958	6,948	8,345	6,904	267,091	3,449
8	Prijevoz i skladištenje	128	128	772	135	33,708	491
9	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hoteljerstvo i ugostiteljstvo)	16	8	19	8	3,656	145
10	Informacije i komunikacije	6	4	11	3	15,574	201
11	Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	-	-	894	369	408,471	797
12	Poslovanje nekretninama	0	0	42	0	14,566	239
13	Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	277	144	1,667	157	20,765	308
14	Administrativne i pomodne uslužne djelatnosti	46	37	54	37	4,641	46
15	Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	14	14	90	17	197,699	952
16	Obrazovanje	-	-	0	0	2,892	29
17	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	7	7	7	7	506	7
18	Umjetnost, zabava i rekreacija	0	0	3	0	3,346	65
19	Ostale uslužne djelatnosti	1	0	4	0	1,575	17
20	Djelatnosti izvanteritorijalnih organizacija i tijela	-	-	0	0	0	0
21	Ostale djelatnosti	18,749	13,244	9,839	7,494	1,013,516	16,080
Total		27,502	20,829	22,493	15,432	2,281,213	26,874

g) Prema značajnoj privrednoj grani, iznos bruto izloženosti u statusu neizmirenja obaveza, bruto iznosu dospjelih nenaplaćenih potraživanja i bruto iznosu ostalih izloženosti sa pripadajućim ispravkama vrijednosti (rezervisanjima za očekivane kreditne gubitke)

Preostali rok do dospeljea svih izloženosti (neto vrijednost izloženosti)						
		<=1 god	>1<=5 god	>5 god	Nije navedeno dospeljeće	Ukupno
1	Izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama	358,306	9,341	0	0	367,648
2	Izloženosti prema regionalnim vladama i lokalnim vlastima	35,028	64,173	19,097	0	118,298
3	Izloženosti prema tijelima javnog sektora	59	0	0	0	59
4	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	0	0	0	0	0
5	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0	0	0	0	0
6	Izloženosti prema institucijama	106,808	2,980	0	12,779	122,568
7	Izloženosti prema privrednim društvima	284,347	121,078	24,274	11,108	440,807
8	Izloženosti prema stanovništvu	144,393	154,990	307,176	8,228	614,787
9	Izloženosti obezbjedene hipotekama na nekretninama	90,013	160,437	253,549	0	503,999
10	Izloženost u statusu neizmirenja obaveza	1,512	1,468	3,692	0	6,672
11	Visokorizične izloženosti	0	0	0	0	0
12	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	0	0	0	0	0
13	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	0	0	0	0	0
14	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima	0	0	0	0	0
15	Izloženosti po osnovu vlasnickih ulaganja	119	0	0	0	119
16	Ostale izloženosti	35,627	0	0	50,428	86,056
Ukupno		1,056,213	514,467	607,789	82,543	2,261,011

h) Prikaz promjena u ispravkama vrijednosti (rezervisanjima za očekivane kreditne gubitke) tokom izvještajnog perioda, koji uključuje početno stanje, promjene u toku izvještajnog perioda i završno stanje

	Ispravke vrijednosti za izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Ispravke vrijednosti za izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza
1	Početno stanje26,024	19,892
2	Nove ispravke vrijednosti tokom perioda1,176	14,536
3	Iznos umanjenja ispravki vrijednosti-6,371	-7,554
4	Završno stanje20,829	26,874

Rizikom ponderisana aktiva (RWA)

Izračunavanje rizikom ponderisane aktive vrši se u skladu sa odredbama Odluke o izračunavanju kapitala.

Internim aktima Banke je regulisan proces upravljanja kolateralima kao i uslovi koji nekretnina mora ispunjavati da bi bila prihvaćena kao kvalitetan kolateral.

Depozit kao tehnika smanjenja kreditnog rizika se koristi pod uslovom da su ispunjeni uslovi predviđeni Odlukom o izračunavanju kapitala Banke prema jednostavnoj metodi finansijskog kolaterala, odnosno ukoliko je ročnost usklađena sa dospijanjem plasmana koji on obezbjeđuje.

Kao instrument nematerijalne kreditne zaštite se koriste garancije Razvojne Banke, i to na način da se za 50% izloženosti koja je obezbjeđena garancijom Razvojne Banke primjenjuje ponder 0%, a za preostalih 50% primjenjuje se pripadajući ponder druge Ugovorne strane.

Za potrebe izračuna rizikom ponderisane aktive Banka koristi kreditne rating-e tri vanjske institucije za procjenu kreditnog rating-a i to Standard&Poor's, FITCH Moody's i to za izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama i izloženosti prema institucijama.

Raspoređivanje izloženosti u odgovarajuće nivoe kreditnog kvaliteta vrši se na bazi rasporeda dodjeljenih ECAI rating-a u nivoe kreditnog kvaliteta kojima se dodeljuju odgovarajući ponderi rizika.

U slučaju da su za jednog klijenta date različite procjene nivoa kreditne kvalitete od strane odabranih ECAI-a, primjenjuje se ona koja ima niži nivo kreditne kvalitete i toj izloženosti se dodjeljuje ponder rizika nižeg nivoa kvalitete, odnosno, posljedično veći ponder rizika.

U odnosu na prethodni period nije bilo promjene u izboru odabranih ECAI ili ECA.

Klasa izloženosti	1 ^[1]	2	3	4	5	6
Izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama	0% ^[2]	20%	50%	100%	100%	150%
Izloženosti prema institucijama - ročnost duža od tri mjeseca	20%	50%	50%	100%	100%	150%
Izloženosti prema institucijama - ročnost kraća od tri mjeseca	20%	20%	20%	50%	50%	150%

Raspoređivanje izloženosti u nivoe kreditnog kvaliteta

[1] Nivo kreditnog kvaliteta

[2] Ponder rizika

Iznos izloženosti prije i poslije korištenja kreditne zaštite za izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza i za izloženosti u statusu neizmirenja obaveza

Prije i poslije korištenja kreditne zaštite					
Red. br.	Kategorija izloženosti	Vrijednost neto izloženosti prije korištenja kreditne zaštite		Vrijednost neto izloženosti poslije korištenja kreditne zaštite	
		Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza
1	Izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama	367,648		367,648	
2	Izloženosti prema regionalnim vladama i lokalnim vlastima	118,298		124,416	
3	Izloženosti prema tijelima javnog sektora	59		59	
4	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	0		0	
5	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0		0	
6	Izloženosti prema institucijama	122,568	13	122,568	13
7	Izloženosti prema privrednim društvima	440,807	3,160	425,526	3,160
8	Izloženosti prema stanovništvu	614,787	3,499	609,380	3,499
9	Izloženosti obezbjeđene hipotekama na nekretninama	503,999		503,999	
11	Visokorizične izloženosti	0		0	
12	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	0		0	
13	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	0		0	
14	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima	0		0	
15	Izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja	119		119	
16	Ostale izloženosti	86,056		100,626	

8. Podaci i informacije koje se odnose na zaštitne slojeve kapitala

Banka je dužna da objavljuje podatke odnosno informacije, koje se odnose na zahtjeve za održavanje zaštitnog sloja za očuvanje kapitala, dok se posebnim zakonskim i podzakonskim propisima ne propiše primjena ostalih zaštitnih slojeva u skladu sa odredbama Odluke o izračunavanju kapitala Banke.

Zaštitni sloj za očuvanje kapitala, Banka mora održavati u obliku redovnog osnovnog kapitala u iznosu od 2,5% ukupnog iznosa izloženosti riziku. Zaštitni sloj za očuvanje kapitala predstavlja dio redovnog osnovnog kapitala iznad propisanog minimuma od 6,75% ukupnog iznosa izloženosti riziku i ne može se koristiti za održavanje stope osnovnog i stope ukupnog kapitala.

Na osnovu obavljenog supervizorskog pregleda i procjene, Banci je utvrđen dodatni kapitalni zahtjev od 0,75%, što znači da bi Banka u svakom trenutku ispunjavala minimalne zahtjeve kapitala, dužna je da održava, odnosno ima zbir stavki koje se priznaju u redovni osnovni kapital najmanje u iznosu od 10,0% (7,5% + 2,5%) ukupnog iznosa izloženosti riziku (redovni osnovni kapital i najmanje zaštitni sloj za očuvanje kapitala) i stopu adekvatnosti kapitala najmanje u iznosu od 15,25% (12,75% + 2,5%) ukupnog iznosa izloženosti riziku. Pri tome u strukturi kapitala stopa adekvatnosti regulatornog kapitala ne može biti manja od 12,75% ukupnog iznosa izloženosti riziku. Navedeni dodatni zahtjevi se primjenjuju od 2022. godine. U toku 2023. godine nije bilo dodatnih kapitalnih zahtjeva.

Banka ispunjava zahtjev za propisani zaštitni sloj za očuvanje kapitala, što je prikazano u sljedećoj tabeli:

Stavka	Iznos
Regulatorni kapital	185.763
Osnovni kapital	161.290
Redovni osnovni kapital	161.290
Dopunski kapital	24.473
Ukupan iznos izloženosti riziku	1.044.378
Zaštitni sloj za očuvanje kapitala (2,5% ukupnog iznosa izloženosti riziku)	26.109
Redovni osnovni i osnovni kapital nakon izdvajanja za zaštitni sloj	135.181
Stopa osnovnog kapitala nakon izdvajanja za zaštitni sloj (min 9,75%)	12,94%
Stopa redovnog osnovnog kapitala nakon izdvajanja za zaštitni sloj (min 7,5%)	12,94%
Regulatorni kapital nakon izdvajanja za zaštitni sloj	159.654
Stopa regulatornog kapitala nakon izdvajanja za zaštitni sloj (min 12,75%)	15,29%

Zahtjev za kombinovani zaštitni sloj predstavlja redovni osnovni kapital (izražen procentualno u odnosu na ukupni iznos izloženosti riziku), koji je namijenjen ispunjavanju zahtjeva za zaštitnim slojem za očuvanje kapitala, uvećan za sljedeće zaštitne slojeve, u zavisnosti od toga šta je primjenjivo:

1. protuciklični zaštitni sloj specifičan za Banku;
2. zaštitni sloj za sistemski važnu Banku i
3. zaštitni sloj za sistemski rizik.

Agencija utvrđuje listu sistemski značajnih banaka u skladu sa Zakonom o bankama, pri čemu za istu može odrediti stopu zaštitnog sloja kapitala u visini od 0% do 2% ukupnog iznosa izloženosti riziku.

9. Podaci i informacije koje se odnose na stopu finansijske poluge

U skladu sa članom 11. Odluke, Banka objavljuje podatke odnosno informacije o stopi finansijske poluge:

Stopa finansijske poluge izračunava se tako da se mjera kapitala Banke podijeli sa mjerom ukupne izloženosti Banke, te se izražava u postotku. Mjera kapitala je osnovni kapital Banke (Tier 1), a mjera ukupne izloženosti Banke je zbir vrijednosti izloženosti bilansnih i vanbilansnih stavki.

Banka je dužna da osigurava i održava stopu finansijske poluge u iznosu od najmanje 6%.

U tabeli ispod je prikazan izračun stope finansijske poluge Banke na 31.12.2023. godine:

Vrijednosti izloženosti	Iznos
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije od 10% u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke	23.141
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije od 20% u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke	38.671
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije od 50% u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke	25.889
Ostala imovina	1.787.729
(-) Iznos odbitnih stavki aktive – osnovni kapital – u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banaka	-2.483
Izloženosti stope finansijske poluge – u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banaka	1.872.947
Kapital	
Osnovni kapital – u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke	161.290
Stopa finansijske poluge	
Stopa finansijske poluge – u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke	8,61%

Stopa finansijske poluge iznosi 8,61% i u odnosu na isti period prethodne godine smanjena je za 0,23% (31.12.2022: 8,84%). Na smanjenje stope finansijske poluge, najvećim dijelom, je uticalo povećanje iznosa izloženosti bilansnih stavki, od kojih su najznačajnije:

- Vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit,
- Vrijednosni papiri po amortizovanom trošku i
- Kreditna potraživanja.

Rizik prekomjerne finansijske poluge je rizik koji proizlazi iz ranjivosti banke zbog finansijske poluge ili potencijalne finansijske poluge koji može dovesti do neželjenih izmjena njenog poslovnog plana, uključujući prisilnu prodaju imovine, što može rezultirati gubicima ili prilagodbom vrednovanja njene preostale imovine.

Upravljanje finansijskom polugom odnosi se na upravljanje kapitalom ili aktivom Banke. Banka ima uspostavljen sistem praćenja i upravljanja kapitalom i aktivom Banke na način da je za ključne pokazatelje adekvatnosti kapitala uspostavila i limite kroz Risk Appetite, uključujući i limit za stopu finansijske poluge.

Na mjesečnoj osnovi se vrši izračun stope finansijske poluge, te se provjerava njena usklađenost sa definisanim limitima. U slučaju narušavanja pokazatelja adekvatnosti kapitala, Banka ima definisane mjere u sklopu Programa i politike za upravljanjem kapitalom, kao i u Planu oporavka Banke.

10. Podaci i informacije koje se odnose na likvidnosne zahtjeve

10.1. Strategije i postupci za upravljanje rizikom likvidnosti

Politikom za upravljanje rizikom likvidnosti detaljno su propisani minimalni kvantitativni i kvalitativni zahtjevi za upravljanje rizikom likvidnosti, polazeći od standarda propisanih Odlukom o upravljanju rizikom likvidnosti banke, kvantitativni zahtjevi u pogledu koeficijentata pokrića rizika likvidnosti i osiguranja stabilnih izvora finansiranja, te korištenje dodatnih mehanizama za praćenje i procjenu rizika likvidnosti. Kvantitativni zahtjevi podrazumijevaju prethodno ispunjenje svih propisanih zahtjeva u pogledu obavezne rezerve u skladu sa važećim propisima i svih drugih propisa i ograničenja koji se odnose na likvidnost banke i obaveze banke u skladu sa propisima za obavljanje platnog prometa u zemlji i inostranstvu.

Polazna tačka za upravljanje rizikom likvidnosti na strateškom nivou je definisanje sklonosti ka preuzimanju rizika. U skladu sa Strategijom preuzimanja i upravljanja rizicima tolerancija na prihvatanje rizika likvidnosti je niska. Zbog toga je bitno da Banka osigura dodatne izvore finansiranja za izmirenje svojih obaveza u svakom trenutku, čak i u slučaju realizacije pojedinog scenarija. Strateški nivo upravljanja rizikom likvidnosti obuhvata:

- izradu stresnih testova i određivanje optimalnog i minimalnog nivoa likvidnosnih rezervi;
- iznosa CBC-a;
- praćenje i upravljanje CBC-om;
- pripremanje i praćenje dinamičnih projekcija likvidnosti.

Banka sprovodi interni proces procjene adekvatnosti likvidnosti (ILAAP) s ciljem da se osigura cjelovito upravljanje rizikom likvidnosti i sveobuhvatna procjena adekvatnosti interne likvidnosti. S obzirom na okruženje s vrlo niskim (negativnim) kamatnim stopama i ograničene mogućnosti ulaganja, Banka se suočava s viškom likvidnosti. U takvom okruženju posvećuje se puno pažnje strukturi i koncentraciji rezervi likvidnosti, imajući u vidu također moguća štetna negativna kretanja na tržištu. Kako bi se promptno pratili i procjenjivali rizici u takvim relevantnim okolnostima, koje se

odnose na državni i finansijski sektor, sistem ranog upozoravanja (EWS) predstavlja važan alat za upravljanje rizicima. Korištenjem scoring modela likvidnosti, relevantni pokazatelji likvidnosti se redovno kontroliraju, uključujući praćenje core depozita, pri čemu se posebna pažnja posvećuje strukturi i stabilnosti različitih segmenata (zbog visokog postotka unutar cijelog udjela depozita).

10.2. Način organizovanja upravljanja rizikom likvidnosti u Banci, uključujući i sistem izvještavanja i mjerenja rizika likvidnosti

U cilju provođenja donesenih politika i procedura iz oblasti upravljanja rizikom likvidnosti utvrđene su nadležnosti različitih organizacionih dijelova koje su detaljno opisane u Politici i procedurama za upravljanje rizikom likvidnosti. Nadzorni odbor odgovoran je za usvajanje primjerene strategije i politike za preuzimanje i upravljanje rizikom likvidnosti i osigurati uslove za njihovo efikasno provođenje u Banci; osiguranje uslova za uspostavljanje organizacione strukture, utvrđivanje poslova i obima odgovornosti Uprave Banke i višeg rukovodstva, funkcija i zaposlenika zaduženih za upravljanje rizikom likvidnosti u Banci; osiguranje uslova za uspostavljanje efikasnog sistema internih kontrola u upravljanju rizikom likvidnosti; odobrenje Plana za upravljanje rizikom likvidnosti u iznimnim okolnostima, odnosno Plana oporavka likvidnosti banke, koje predlaže Uprava Banke; nadzor provođenja obaveza Uprave Banke u upravljanju rizikom likvidnosti.

Uprava Banke nadležna je za predlaganje Nadzornom odboru primjerene strategije, i politike, za preuzimanje i upravljanje rizikom likvidnosti, te usvajanje procedura, postupaka i sistema za upravljanje rizikom likvidnosti; provođenje usvojene strategije, politike, procedura, postupaka i sistema za upravljanje rizikom likvidnosti; provođenje usvojene organizacione strukture, utvrđenih poslova i obima odgovornosti višeg rukovodstva, funkcija i zaposlenika zaduženih za upravljanje rizikom likvidnosti u Banci; ispunjavanje propisanih zahtjeva u upravljanju likvidnošću i dnevnih i unutardnevnih obaveza Banke, kao i izdržavanje stresnih perioda na način da se održavaju odgovarajuće dodatne rezerve likvidnosti u vidu zaštitnih slojeva likvidnosti; pravovremenost, pouzdanost i upotrebljivost

izvještaja o riziku likvidnosti; provođenje adekvatnih i efikasnih internih kontrola ugrađenih u sistem upravljanja likvidnošću i rizikom likvidnosti; postupanje po odobrenom Planu za upravljanje rizikom likvidnosti u vanrednim situacijama i Planu oporavka likvidnosti banke i njihovo revidiranje (minimalno godišnje, a po potrebi i češće), te u skladu s tim prilagođavanje internih politika, procedura i postupaka u upravljanju rizikom likvidnosti u banci; uspostavljanje primjerenog sistema izvještavanja u slučajevima prekoračenja limita likvidnosti i postupaka u slučajevima prekoračenja, utvrđujući precizno odgovornosti višeg rukovodstva, funkcija i zaposlenika u tom sistemu.

ALCO prati odnose na finansijskim tržištima i analizira stanja, promjene i trendove u bilansu Banke, te donosi zaključke koji omogućavaju normalno poslovanje Banke u cilju dostizanja postavljenih planova i strukture bilansa Banke, koji su u skladu sa poslovnim politikom. Šire nadležnosti i način djelovanja ALCO-a su regulisani u Poslovniku o radu Odbora

Sektor za upravljanje sredstvima nadležan je za dnevno upravljanje likvidnošću, planiranje likvidnosti Banke na osnovu plana dospelih poslova i najava budućih poslova, prikupljanje izvora finansiranja i plasmane likvidnosnih viškova na međunarodnim finansijskim tržištima, pripremu projekcija likvidnosti u narednom jednogodišnjem periodu, upravljanje likvidnom imovinom, ispunjavanje limita i ciljnih vrijednosti pokazatelja strukturne likvidnosti, a za eventualna odstupanja podnošenje prijedloga mjera ALCO-u, prepoznavanje i ugradnja troška likvidnosti preko sistema transfernih cijena, godišnje učešće u izradi ILAAP-a u skladu sa nadležnostima Sektora, podnošenje izvještaja ALCO-u, sudjelovanje u razvoju i održavanju informacionog sistema potrebnog za učinkovito upravljanje likvidnošću Banke, provođenje zadataka određenih Plan za likvidnosti za vanredne situacije.

Sektor za upravljanje rizicima nadležan je za praćenje izloženosti riziku likvidnosti kroz poređenje pokazatelja likvidnosti sa zakonski utvrđenim ograničenjima, kao i internim limitima i ciljnim vrijednostima Banke, razvoj, uvođenje i primjenu modela definisanih Politikom, izradu izvještaja iz oblasti likvidnosti (LCR izvještaj, NSFR izvještaj, pokazatelji strukturne likvidnosti, Scoring model, stabilnost depozita po viđenju, itd.), godišnje učešće u izradi ILAAP-a, podnošenje izvještaja na ALCO. kreiranje i ažuriranje internih akata, provođenje stres testova i preispitivanje održivosti glavnih pojedinačnih pretpostavki na kojima se zasnivaju stresni scenariji, ILAAP, , podnošenje izvještaja

različitim organima odlučivanja o usklađenosti pokazatelja sa limitima i ciljnim vrijednostima utvrđenim Risk Appetite i Risk profilom Banke.

Sektor za usklađenost poslovanja, sprečavanje pranja novca i sigurnost obavlja praćenje usklađenosti ILAAP-a sa zakonskim propisima, podzakonskim aktima i drugim propisima i standardima opreznog bankarskog poslovanja i relevantnim internim aktima Banke.

U skladu sa svojim planom rada Interna revizija provodi redovne revizijske preglede, te tako vrši kontrolu nad načinom upravljanja rizikom likvidnosti u Banci i kontrolu područja koja su uključena u proces praćenja i upravljanja rizikom likvidnosti. Planom rada interne revizije potrebno je, najmanje na godišnjoj osnovi, obuhvatiti izračun i održavanje koeficijenta pokriva likvidnosti i koeficijenta neto stabilnih izvora finansiranja u skladu sa odredbama Odluke.

Nadležnosti Sektora za finansijsko upravljanje i kontroling su izvještavanje Agencije za bankarstvo FBiH o najvećim izvorima Banke i ugradnja elemenata upravljanja rizikom likvidnosti u Banci u sistem internih transfernih cijena u saradnji sa Odjelom za upravljanje bilansom banke.

Nadležnosti i odgovornosti Sektora za platne sisteme i podršku poslovanju su izrada regulatornih izvještaja kao što su Izvještaj o ročnoj usklađenosti finansijske aktive i finansijskih obaveza, izvještaj o dnevnoj likvidnosti, Izvještaj za obračun obavezne rezerve, godišnje učešće u izradi ILAAP-a u skladu sa nadležnostima Sektora.

Na godišnjem nivou Banka vrši interni proces adekvatnosti likvidnosti. Također na godišnjem nivou se revidiraju Plan likvidnosti za vanredne situacije i Plan oporavka Banke.

10.3. Politike i postupci za praćenje stalne efikasnosti zaštite od rizika likvidnosti i smanjenja rizika likvidnosti

Područje likvidnosti u Banci je regulisano Politikom i procedurama upravljanja rizikom likvidnosti koja sadrži sljedeće metodologije: Metodologija izračuna likvidnosnih gepova (gep likvidnosti), Metodologija stres testova za likvidnosni rizik, Metodologija Scoring modela za identifikaciju i praćenje rizika

likvidnosti u NLB Banci d.d., Sarajevo, Metodologija određivanja stabilnih depozita po viđenju, Upravljanje rizikom unutardnevne likvidnosti u NLB Banci d.d. Sarajevo (Intraday liquidity), Metodologija izračuna LCR pokazatelja u skladu sa zahtjevom Agencije za bankarstvo, Metodologija stres testova unutardnevne likvidnosti, Procedure rada za dnevno upravljanje likvidnošću NLB Banke d.d., Sarajevo, Plan za likvidnosti za vanredne situacije, Metodologija izračuna NSFR pokazatelja u skladu sa zahtjevom Agencije za bankarstvo. Mjerenje rizika likvidnosti provodi se kroz izvještaj o strukturnoj likvidnosti i gepova likvidnosti koji prikazuju dugoročniji aspekt obezbjeđivanja likvidnosti Banke (na strani ulaganja, obaveza, veze između ulaganja i obaveza i strukture izvora finansiranja).

U skladu sa lokalnom regulativom Banka je u obavezi održavanja minimalnog zahtjeva za likvidnost kroz koeficijent pokriva likvidnosti LCR, NSFR pokazatelj te pokazatelja ročne usklađenosti finansijske aktive i obaveza. Banka redovno provodi stres testove likvidnosti. Mjerenje izloženosti riziku obavlja se i primjenom Scoring modela.

Banka usklađuje svoje poslovanje s obzirom na rizik likvidnosti u skladu sa zakonskim odredbama i internim politikama održavanja rezervi likvidnosti, usklađenosti aktive i pasive, te limitima i ciljnim vrijednostima pokazatelja izloženosti riziku likvidnosti. Odjel za upravljanje bilansom Banke dnevno upravlja rezervama likvidnosti osiguravajući Banci zadovoljenje potreba njenih klijenata.

10.4. Opis izloženosti riziku likvidnosti i usklađenosti sa strategijom

Banka kontinuirano ispunjava sva zakonska ograničenja iz oblasti izloženosti riziku likvidnosti koja se odnose na usklađenost finansijske aktive i finansijske pasive, iznos sredstava na računu obavezne rezerve u Centralnoj banci, dnevnu likvidnost, LCR koeficijent, NSFR koeficijent.

Banka svakodnevno raspolaže znatno većim iznosom likvidnih rezervi na računu Centralne banke i računima lno banaka u odnosu na potreban iznos koji je rezultat provedenih testiranja otpornosti na stres.

Interne kontrole su uspostavljene da osiguraju adekvatno upravljanje likvidnosnim rezervama,

diverzifikaciju (u smislu geografske strukture, valute i izdavaoca) i dovoljan iznos sredstava. Strukturom likvidnosnih rezervi se prati i rukovodi na način da Banka u bilo kojem trenutku ima dobro diverzifikovanu likvidnu aktivu u dovoljnom iznosu da pokrije potencijalne neočekivane izdatke i gubitke u različitim stresnim scenarijima. U cilju diverzifikacije likvidnosnih rezervi, Banka investira u dužničke instrumente izdate od Federacije Bosne i Hercegovine i ili od vlada za koje Banka ima odobren limit, i drugih emitenata za koje Banka procijeni da su odgovarajuće rezerve likvidnosti i da investiranje u njih predstavlja poslovnu, odnosno ekonomsku opravdanost.

Na strateškom nivou Banka planira i projektuje dinamične gepove likvidnosti, kretanje novčanih tokova u različitim vremenskim periodima i pod različitim pretpostavkama mogućih scenarija budućih kretanja novčanih tokova. Na osnovu ovih projekcija, Banka donosi odluke o daljim potrebama finansiranja i finansira prilagodbe transfernih cijena.

Osim zakonskih ograničenja, postoji niz internih limita i ciljnih vrijednosti koji su konzervativnije postavljeni. Banka ispunjava sva interna ograničenja iz oblasti izloženosti riziku likvidnosti.

Koncentracija najvećih nebankarskih deponenata je visoka i to je jedini pokazatelj likvidnosti koji nije na niskom nivou rizika. Uz sve ostale pokazatelje koji su u nivou niskog rizika, kao i rezultat scoring modela, može se zaključiti da je ukupna izloženost riziku likvidnosti u protekloj godini bila na niskom nivou. Uzimajući u obzir dosadašnje pokazatelje, planske veličine i nisku toleranciju na rizik likvidnosti kao i rezultate stres testova likvidnosti, pretpostavka je da će izloženost riziku likvidnosti i dalje ostati na niskom nivou.

U periodu od 01.01.2023. do 31.12.2023. godine NLB Banka d.d., Sarajevo ima jaku poziciju likvidnosti i uspostavljen snažan sistem upravljanja rizikom likvidnosti. Banka održava dovoljan nivo rezervi likvidnosti i diverzifikovanih izvora finansiranja. Zaštitni sloj likvidnosti se sastoji od finansijskih sredstava visokog kvaliteta koja se lako mogu pretvoriti u gotovinu. Upravljanje rizikom likvidnosti je uspostavljeno na način koji omogućava pouzdan proces za identifikaciju, mjerenje, praćenje i kontrolu rizika likvidnosti u kratkoročnom i dugoročnom periodu. Pozicija likvidnosti i razvoj se kontinuirano prati. Banka je implementirala različite alate za mjerenje izloženosti riziku likvidnosti u vidu pokazatelja strukturne likvidnosti, stres testova, projekcija budućih novčanih tokova, Scoring modela itd.

Uspostavljen je trostepeni interni sistem limita za ključne indikatore likvidnosti, u skladu sa apetitom za rizik i poslovnom strategijom. Definisane su aktivnosti i procedure koje treba usvojiti u slučaju da neki od indikatora zadovoljava unaprijed definisane granice. Banka u svakom trenutku mora održavati dovoljan nivo CBC i dobro diverzifikovane izvore finansiranja kako bi podržali svoju poslovnu strategiju i poslovanje.

Svrha Scoring modela je da se bavi rizikom likvidnosti Banke praćenjem različitih indikatora rizika i informiše Upravu o trenutnoj procjeni rizika likvidnosti kojima je Banka izložena. Rezultati Scoring modela pružaju jasnu poruku tijelima za donošenje odluka i koriste se kao ulaz u proces donošenja odluka u različitim tijelima Banke.

U pogledu budućeg upravljanja likvidnošću, sistem praćenja i upravljanja se kontinuirano usklađuje sa Risk Appetite, Strategijom preuzimanja i upravljanja rizicima i Risk profilom. Ciljane vrijednosti navedene u pomenutim dokumentima i njihovo stres testiranje potvrđuju adekvatnost Politike upravljanja rizikom likvidnosti Banke.

10.5. LCR – koeficijent pokrića rizika likvidnosti

S ciljem osiguranja kratkoročne otpornosti na rizik likvidnosti, Banka je dužna osigurati adekvatan nivo zaštitnog sloja likvidnosti, kako bi zadovoljila potrebe za likvidnošću za scenarij stresa likvidnosti od 30 kalendarskih dana. U praćenju i kontroli rizika likvidnosti Banka je dužna kontinuirano održavati LCR, a za potrebe izvještavanja Agencije dužna je dostavljati izvještaje o LCR-u minimalno na mjesečnoj osnovi, pri čemu Agencija može zahtijevati i učestalije izvještavanje, na dekadnoj, sedmičnoj ili dnevnoj osnovi u slučaju potrebe ili kriznih situacija.

Zaštitni sloj likvidnosti se sastoji od:

- a) imovine nivoa 1 (EHQLA), koja čini minimalno 60%, pri čemu najmanje 30% zaštitnog sloja likvidnosti treba činiti imovina nivoa 1, bez pokrivenih obveznica izuzetno visoke kvalitete;
- b) imovine nivoa 2 (HQLA), koja čini maksimalno 40%, koja se dijeli na imovinu nivoa 2a i imovinu nivoa 2b, pri čemu imovina nivoa 2b može biti najviše 15% zaštitnog sloja likvidnosti.

U tabeli ispod prikazani su podaci o koeficijentu pokrića rizika likvidnosti (LCR), uključujući pregled stavki uključenih prilikom izračunavanja koeficijenta na dan 31.12.2023. godine:

C 76.00.a

Vrijednost/
Procenat

010

IZRAČUNI

Brojnik, nazivnik, omjer

010	Zaštitni sloj likvidnosti	368,934
020	Neto likvidnosni odliv	157,471
030	Koeficijent likvidnosne pokrivenosti (%)	234,29%

Izračun brojnika

040	Zaštitni sloj likvidnosti u obliku likvidne imovine nivoa 1, isključujući pokrivene obveznice izuzetno visoke kvalitete u skladu s članom 23. Odluke: neprilagođen	368,934
050	Odlivi po osnovu kolaterala u obliku likvidne imovine nivoa 1, isključujući pokrivene obveznice izuzetno visoke kvalitete koje dospijevaju u roku od 30 dana	0
060	Prilivi po osnovu kolaterala u obliku likvidne imovine nivoa 1, isključujući pokrivene obveznice izuzetno visoke kvalitete koje dospijevaju u roku od 30 dana	0
070	Osigurani odlivi novca	0
080	Osigurani prilivi novca	0
090	Prilagođeni iznos likvidne imovine nivoa 1 isključujući pokrivene obveznice izuzetno visokog kvaliteta "prije primjene gornje granice"	368,934
100	Vrijednost likvidne imovine nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta u skladu s članom 23. Odluke: neprilagođena	0
110	Odlivi po osnovu kolaterala u imovini nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visoke kvalitete koje dospijevaju u roku od 30 dana	0
120	Prilivi po osnovu kolaterala u imovini nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visoke kvalitete koje dospijevaju u roku od 30 dana	0
130	Prilagođeni iznos likvidne imovine nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visoke kvalitete "prije primjene gornje granice"	0
140	Prilagođeni iznos likvidne imovine nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visoke kvalitete "nakon primjene gornje granice"	0
150	"Iznos viška likvidne likvidne imovine" nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visoke kvalitete	0
160	Vrijednost likvidne imovine nivoa 2a u skladu s članom 23. Odluke: neprilagođena	0
170	Odlivi po osnovu kolaterala u likvidnoj imovini nivoa 2a koji dospijevaju u roku od 30 dana	0
180	Prilivi po osnovu kolaterala u likvidnoj imovini nivoa 2a koji dospijevaju u roku od 30 dana	0
190	Prilagođeni iznos likvidne imovine nivoa 2a "prije primjene gornje granice"	0
200	Prilagođeni iznos likvidne imovine nivoa 2a "nakon primjene gornje granice"	0
210	"Iznos viška likvidne imovine" nivoa 2a	0
220	Vrijednost likvidne imovine nivoa 2b u skladu s članom 23. Odluke: neprilagođena	0
230	Odlivi po osnovu kolaterala u imovini nivoa 2b koji dospijevaju u roku od 30 dana	0
240	Prilivi po osnovu kolaterala u imovini nivoa 2b koji dospijevaju u roku od 30 dana	0
250	Prilagođeni iznos likvidne imovine nivoa 2b "prije primjene gornje granice"	0
260	Prilagođeni iznos likvidne imovine nivoa 2b "nakon primjene gornje granice"	0
270	"Iznos viška likvidne imovine" nivoa 2b	0
280	Iznos viška likvidne imovine	0
290	Zaštitni sloj likvidnosti	368,934

Izračun nazivnika

300	Ukupni odlivi	290,785
310	U cijelosti izuzeti prilivi	0
320	Prilivi na koje se primjenjuje gornja granica od 90%	
330	Prilivi na koje se primjenjuje gornja granica od 75%	133,314
340	Smanjenje za "u cijelosti izuzete prilive"	0
350	Smanjenje za prilive na koje se primjenjuje gornja granica od 90%	
360	Smanjenje za prilive na koje se primjenjuje gornja granica od 75%	133,314
370	Neto likvidnosni odliv	157,471

Stub 2

380	Zahtjev iz Stuba 2.	
-----	---------------------	--

11. Podaci i informacije koje se odnose na izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja i drugih značajnih ulaganja Banke

Podaci i informacije Banke koje se odnose na izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja objavljuju se jednom godišnje u okviru Izvještaja vanjskog revizora, koji je dostupan na web stranici Banke i web stranici Sarajevske berze.

U okviru Izvještaja vanjskog revizora objavljuju se sljedeći podaci o vlasničkim ulaganjima Banke: vrsta i iznos izloženosti prema emitentu vrijednosnog papira/uloga, djelatnost, zemlja poslovanja i % vlasništva (napomena 16. Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz OSD), pregled korištenih računovodstvenih politika, uključujući klasifikaciju i način vrednovanja vlasničkih ulaganja Banke (napomena 3.15. Finansijska sredstva i napomena 4.7. Fer vrijednost finansijskih sredstava i obaveza).

Izloženosti Banke po osnovu vlasničkih ulaganja sa 31.12.2023. godine predstavljaju izloženosti koje su nastale po osnovu posjedovanja odobrenja za obavljanje određene djelatnosti Banke, odnosno novčanog uloga.

U toku 2023. godine Banka nije realizirala nove vlasničke uloge, niti prodaju vlasničkih uloga iz portfolija.

Vlasnička ulaganja se vrednuju po fer vrijednosti preko ostale sveobuhvatne dobiti, a u bilansu uspjeha se priznaju prihodi po osnovu dividende.

Vlasničkim ulaganjima koja su bila u posjedu Banke sa 31.12.2023. godine, trenutno se ne trguje na berzi.

12. Podaci i informacije koje se odnose na kamatni rizik u bankarskoj knjizi

12.1. Izvori rizika, metode i učestalost mjerenja

Kamatni rizik u bankarskoj knjizi je rizik od mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke po osnovu pozicija iz bankarske knjige usljed promjene kamatnih stopa. Osnovna smjernica NLB Grupe u upravljanju kamatnim rizicima je spriječiti negativne efekte na prihode koji bi nastali zbog promijenjenih tržišnih kamatnih stopa, te je stoga navedena niska tolerancija za ovaj rizik. Struktura pozicije kamatne stope Banke je pod značajnim uticajem njene politike cijena (vrsta i količina kamatnih stopa koje Banka koristi u svojim kreditnim i depozitnim poslovima) i strukturi rezervi likvidnosti (aspekt trajanja).

Sistem mjerenja kamatnog rizika u bankarskoj knjizi obuhvata sve značajne izvore kamatnog rizika kojima Banka može biti izložena, a to su:

1) kamatni rizik u bankarskoj knjizi

Rizik od mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke po osnovu pozicija iz bankarske knjige usljed promjene kamatnih stopa.

2) rizik krive prinosa (engl. yield curve risk) je rizik kome je banka izložena zbog promjene oblika i nagiba krive prinosa,

3) rizik osnove

Rizik osnove je rizik koji proizlazi iz primjene različitih referentnih kamatnih stopa za instrumente sa sličnim dospijećem ili vremenom do sljedeće promjene kamatne stope, odnosno iz nesavršenosti korelacije referentnih kamatnih stopa za kamatno osjetljive instrumente.

4) rizik opcije

Rizik koji proizlazi iz opcija (ugrađenih i eksplicitnih), gdje institucija ili njezin klijent mogu promijeniti razinu i vrijeme svojih novčanih tokova, naime rizik koji proizlazi iz instrumenata osjetljivih na kamatne stope, gdje će imatelj gotovo sigurno izvršiti opciju ako je u njihovoj finansijski interes za to (ugrađene ili eksplicitne automatske opcije) i rizik koji proizlazi iz fleksibilnosti ugrađene implicitno ili u okvirima instrumenata osjetljivih na kamatne stope, tako da promjene kamatnih stopa

moгу utjecati na promjenu ponašanja klijenta.

5) rizik odstupanja

Rizik koji proizlazi iz ročne strukture kamatno osjetljivih instrumenata, odnosno razlika u periodu do promjene njihove kamatne stope, te obuhvata promjene ročne strukture kamatnih stopa koje se pojavljuju dosljedno na krivoj prinosa ili različito po periodu.

Izloženost kamatnom riziku mjeri se mjesečno.

12.2. Osnovne pretpostavke za mjerenje, odnosno procjenu izloženosti kamatnom riziku

Banka mjeri i procjenjuje negativan uticaj kamatnog rizika na neto kamatni prihod, odnosno dobit, i ekonomsku vrijednost bankarske knjige. Mjerenje izloženosti kamatnom riziku u Banci vrši se s obzirom na uticaj rizika kamatne stope na neto kamatni prihod Banke tzv. gap analizom odnosno analizom kamatnih rastojanja. U skladu sa metodologijom promjene neto kamatnog prihoda, osjetljivost neto prihoda od kamata prikazuje uticaj na bilans uspjeha uzrokovan iznenadnim šokom (porastom) kamatnih stopa na tržištu za 50 i 100 bp. U skladu sa metodom BPV, osjetljivost kapitala prikazuje uticaj na ekonomsku vrijednost kapitala izazvanu iznenadnim šokom tržišnih stopa za 200 bp.

scenariji kamatnog rizika koji se koriste u Banci za izračun paralelnog i neparalelnog rizika gepova su:

- paralelni šok na gore – paralelno povećanje kamatnih stopa od 1 i 200 bp,
- paralelni šok na dole – paralelno smanjenje kamatnih stopa od 1 i 200 bp,
- steepener šok – kratkoročne k.s. se smanjuju dok se dugoročne povećavaju,
- flattener šok – kratkoročne k.s. se povećavaju dok se dugoročne smanjuju,
- Mjerenje i praćenje
- šok povećanja kratkoročnih kamatnih stopa,
- šok smanjenja kratkoročnih kamatnih stopa.

Banka priprema šest gore pomenutih šok scenarija kako bi obuhvatila paralelne i ne-paralelne rizike za EVE za svaku materijalno značajnu valutu. Pozicije bankarske knjige se takođe tretiraju scenarijom neparalelnog pomjeranja krive prinosa, kao ekstremnijim scenarijom (gdje svaka promjena krive ima negativan ekonomski efekat u svim vremenskim gepovima). Scenarij se zasniva na historijskim promjenama krive i standardnim devijacijama. Drugi neparalelni scenario pretpostavlja drugačiji oblik

krive prinosa (normalan, inverzan i sl.).
Praćenje izloženosti kamatnom riziku obavlja se upoređivanjem rezultata osjetljivosti kapitala i osjetljivosti neto prihoda sa utvrđenim limitima.

12.3. Promjene prihoda i ekonomske vrijednosti za mjerenje kamatnog rizika

Praćenje izloženosti kamatnom riziku obavlja se upoređivanjem rezultata osjetljivosti kapitala i osjetljivosti neto prihoda sa utvrđenim limitima.

Limiti ugrađeni u Politiku i procedure praćenja izloženosti riziku kamatnih stopa su:

- Prihodovni aspekt kamatnog rizika (engl. Earnings At Risk – EAR) – izračunava se za stavke s preostalim dospijećem do 1 godinu. Pad neto kamatnog prihoda u slučaju paralelne promjene kamatnih stopa za 100 bp, bez uzimanja u obzir podjele core depozita, ne smije biti veći od 3%.
- Ekonomski aspekt kamatnog rizika (engl. Economic Value of Equity – EVE) - Banka mora ispunjavati kriterij uticaja paralelnog pomjeranja kamatne krivulje za 200 baznih tačaka, koji se primjenjuje na postojeću otvorenu kamatnu poziciju po pojedinim vremenskim intervalima. Efekat simulacije, s uzimanjem u obzir core depozita ne smije premašiti 8% osnovnog kapitala Banke.
- Dozvoljeni limiti odstupanja kamatno osjetljive aktive od kamatno osjetljive pasive po valutama i periodima preostalog dospijeća utvrđeni su Odlukom Uprave.

U skladu s lokalnom regulativom po kojoj se prati izloženost kamatnom riziku od početka 2018. godine, limit u visini 20% je utvrđen kao maksimalni odnos promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige i regulatornog kapitala usljed paralelnog pomjeranja kamatnih stopa za 200 bp. Rezultat izračuna izloženosti kamatnom riziku po metodologiji Agencije za bankarstvo FBiH na dan 31.12.2022. godine je iznosio 5.03% regulatornog kapitala, što označava nisku izloženost kamatnom riziku. U tabeli ispod je dat pregled ukupne ponderisane pozicije po valutama:

BA 04.00		Iznos/ Procenat
		010
010	NETO PONDERISANA POZICIJA PO VALUTI - EVB (BA 01.00+BA 02.00+BA 03.00) - BAM	7,647
020	NETO PONDERISANA POZICIJA PO VALUTI - EVB (BA 01.00+BA 02.00+BA 03.00) - EUR	393
030	NETO PONDERISANA POZICIJA PO VALUTI - EVB (BA 01.00+BA 02.00+BA 03.00) - USD	
040	NETO PONDERISANA POZICIJA PO VALUTI - EVB (BA 01.00+BA 02.00+BA 03.00) - CHF	
050	NETO PONDERISANA POZICIJA PO VALUTI - EVB (BA 01.00+BA 02.00+BA 03.00) - GBP	
060	NETO PONDERISANA POZICIJA PO VALUTI - EVB (BA 01.00+BA 02.00+BA 03.00) - AUD	
070	NETO PONDERISANA POZICIJA PO VALUTI - EVB (BA 01.00+BA 02.00+BA 03.00) - CAD	
080	NETO PONDERISANA POZICIJA PO VALUTI - EVB (BA 01.00+BA 02.00+BA 03.00) - SEK	
090	NETO PONDERISANA POZICIJA PO VALUTI - EVB (BA 01.00+BA 02.00+BA 03.00) - DKK	
100	NETO PONDERISANA POZICIJA PO VALUTI - EVB (BA 01.00+BA 02.00+BA 03.00) - KWD	
110	NETO PONDERISANA POZICIJA PO VALUTI - EVB (BA 01.00+BA 02.00+BA 03.00) - HRK	
120	NETO PONDERISANA POZICIJA PO VALUTI - EVB (BA 01.00+BA 02.00+BA 03.00) - OSTALO	-198
130	PROMJENA EKONOMSKE VRIJEDNOSTI	7,842
140	REGULATORNI KAPITAL	185,763
150	(PROMJENE EKONOMSKE VRIJEDNOSTI/REGULATORNI KAPITAL)*100	4,22%

13. Podaci i informacije koje se odnose na ICAAP i ILAAP

13.1. ICAAP

ICAAP u Banci je baziran na zahtjevima iz Zakona o bankama ("Službene novine Federacije BiH", broj: 27/17), Odlukom o sistemu internog upravljanja u banci („Službene novine Federacije BiH“ broj: 39/21) i Odlukom o internom procesu procjene adekvatnosti kapitala i internom procesu procjene adekvatnosti likvidnosti u banci („Službene novine Federacije BiH“ broj: 16/19), Odlukom o izmjeni Odluke o internom procesu procjene adekvatnosti kapitala i internom procesu procjene adekvatnosti likvidnosti u banci („Službene novine FBiH“, broj 30/20), Smjernicama za izvještavanje Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine o primjeni ICAAP-a i ILAAP-a u banci, april 2019.godine, Izmjenama smjernica za izvještavanje Agencije za bankarstvo FBiH o primjeni ICAAP-a i ILAAP-a u banci, maj 2020. godine, mart 2023, februar 2024 i Standardima za upravljanje rizicima u NLB Grupi.

Osnovna svrha implementacije ICAAP-a u Banci je obezbjeđenje sljedećeg:

- Uspostavljanja odgovarajućeg procesa identifikacije i mjerenja rizika;
- Osiguranje dovoljnog obima kapitala vezanog za profil rizičnosti Banke;
- Uspostavljanje pouzdanog procesa za upravljanje rizikom (organizacijski i metodološki).

Sveukupni ICAAP proces u Banci provodi se na godišnjoj osnovi, sa okvirom za testiranje otpornosti na stres, praćenjem, upravljanjem i izvještavanjem Uprave Banke i Nadzornog odbora na mjesečnoj osnovi. O rezultatima ICAAP-a u Banci obavještava se Agencija za bankarstvo FBiH u skladu sa zahtjevom Odluke o internom procesu procjene adekvatnosti kapitala i internom procesu procjene adekvatnosti likvidnosti u banci.

ICAAP Banke je:

- Integralan - ICAAP je sastavni dio procesa upravljanja Banke, planiranja kapitala i okvira za donošenje odluka. ICAAP je razvijen kako bi bio u potpunosti usklađen s drugim ključnim analizama i dokumentacijom, uključujući proces interne procjene adekvatnosti likvidnosti (ILAAP), pojedinačne politike i metodologije rizika (za sve vrste rizika) i Plan oporavka Banke;
- Sveobuhvatan i utemeljen na rizicima: ICAAP ima ključnu ulogu u upravljanju rizicima u Banci

i obuhvata jasnu procjenu rizika za kapital i zdravo upravljanje i procese eskalacije rizika. ICAAP procjenjuje sve značajne rizike kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena, te artikulira uspostavljene kontrole i ublažavanje rizika. Za svaki identifikovani materijalni rizik provedena je sveobuhvatna procjena, kvalitativna i kvantitativna;

- Pogled unaprijed (engl. forward looking): ICAAP procjenjuje kapitalne zahtjeve u različitim makroekonomskim uslovima tokom perioda planiranja. To Banci daje dodatni uvid u pogledu prikladnosti procesa poslovnog planiranja i zahtjeva za finansijskim resursima tokom horizonta planiranja pod stresnim pretpostavkama;
- Periodično revidiranje: ICAAP podliježe redovnim kvalitativnim i kvantitativnim revizijama najmanje jednom godišnje ili češće ako postoje značajne promjene u poslovnom modelu i strategiji ili profilu rizika i kapitala.

Priprema i redovno godišnje, kao i vanredno, ažuriranje ICAAP-a u Banci je u nadležnosti Sektora za upravljanje rizicima kao kontrolne funkcije upravljanja rizicima, a u skladu sa zahtjevima iz Odluke o internom procesu procjene adekvatnosti kapitala i internom procesu procjene adekvatnosti likvidnosti u banci, uzimajući u obzir sljedeće:

- Identifikaciju i mjerenje rizika u skladu sa rizičnim profilom Banke;
- Određivanje metodologija za procjenu internih kapitalnih zahtjeva;
- Određivanje scenarija testiranja otpornosti na stres;
- Utvrđivanje ICAAP limita za materijalno značajne rizike;
- Opis internih kontrola u ICAAP-u;
- Budžetiranje i planiranje kapitala (ICAAP i Risk Appetite perspektiva);
- Redovno izvještavanje i praćenje ICAAP-a;
- Integracija ICAAP-a u proces donošenja odluka.

Najvažniji cilj ICAAP-a u Banci je osiguranje adekvatnog kapitala i održivosti u svakom trenutku. Svrha ICAAP procesa je da Banka ima uspostavljene čvrste, efikasne i sveobuhvatne strategije i procese za procjenu i održavanje tekućih iznosa, vrsta i raspodjele internog kapitala koji se smatra adekvatnim za pokrivanje prirode i nivoa rizika kojima je ili bi Banka mogla biti izložena. ICAAP igra ključnu ulogu u održavanju kontinuiteta poslovanja Banke osiguravanjem njene adekvatne kapitalizacije.

Banka koristi ekonomsku i normativnu perspektivu u ICAAP procesu. Ekonomska perspektiva daje veoma sveobuhvatan pogled na rizike. U ekonomskoj perspektivi cilj je

interno osigurati potreban kapital za rizike koji mogu uzrokovati ekonomski gubitak, na temelju trenutne kvantifikacije i uz korištenje vrlo visokih razina pouzdanosti za procjenu neočekivanih gubitaka. Neki od tih rizika, ili rizici povezani s njima, mogu se djelimično ili u potpunosti materijalizovati kasnije pod normativnom perspektivom kroz negativan uticaj na bilans uspjeha koji rezultira smanjenjem kapitala. Stoga se od Banke očekuje da u normativnoj perspektivi procijeni u kojoj mjeri bi rizici identifikovani i kvantifikovani u ekonomskoj perspektivi mogli uticati na kapital i ukupan iznos izloženosti riziku u budućnosti.

Normativna perspektiva (Osnovni scenario) je trogodišnja procjena Banke koja pokazuje njenu sposobnost ispunjavanja regulatornih zahtjeva vezanih za kapital i sklonost ka preuzimanja rizika. Unutar tih ograničenja kapitala, Banka definiira svoje rezerve upravljanja i sklonosti prema riziku iznad regulatornih zahtjeva i internih kapitalnih potreba koje joj omogućuju održivo praćenje poslovne strategije. Osnovni scenario se odnosi na planske projekcije Banke za period od 2024. do 2028. godine (cjeloviti dokument Plan 2024 i finansijske projekcije za period 2025-2028 NLB Banke d.d., Sarajevo, usvojen od strane Nadzornog odbora). Projekcije kapitala za navedeni period pokazuju da će planirana stopa adekvatnosti kapitala biti iznad svih poznatih regulatornih zahtjeva i limita definisanih u Risk Appetite-u Banke.

Normativna perspektiva (Nepovoljni (adverse) stres scenario) uključuje rezultate provedenih testiranja otpornosti na stres. U perspektivi koja uključuje stresne scenarije Banka nastoji ispuniti supervizorski regulatorni zahtjev za koeficijent adekvatnosti (12,75%) u svakom trenutku, uključujući i trogodišnje projekcije nepovoljnih kretanja koja podrazumijevaju iscrpljivanje kapitala Banke. Nepovoljni (adverse) stres scenario obuhvata uticaj potencijalnih negativnih efekata koji proizlaze iz procjene kapitalnih zahtjeva na osnovu ekonomske perspektive i povezuju efekte između kapitalnih zahtjeva i dobiti i gubitka (engl. Profit&Loss – P&L) u naredne 3 godine. U ovom scenariju svi identifikirani materijalni gubici materijaliziraju se u isto vrijeme, čak i ako to nije realno, te stoga procjenjujemo da je ovaj scenario vjerovatan i dovoljno jak stres.

ICAAP je stalni proces i rezultati se kvartalno pripremaju Odboru za rizike i Nadzornom odboru u sklopu sveobuhvatnog izvještaja o upravljanju rizicima (Risk report) i dodatno Upravi Banke u materijalima za ALCO i RiCO (mjesečno). U sklopu Izvještaja o radu Sektora za upravljanje rizicima i Odbor za reviziju je upućen u rezultate ICAAP-a.

13.1.1. Pristupi koje Banka koristi za mjerjenje materijalno značajnih rizika

Identifikacija rizika se provodi jednom godišnje, a u slučaju značajnih promjena u profilu rizičnosti Banke i više puta godišnje.

Procesom identifikacije rizika koordinira Sektor za upravljanje rizicima. U mapi rizika su definisane odgovornosti za procjenu i vlasnici za svaki pojedinačni rizik. Odgovorne OJ zadužene za pojedinačni rizik procjenjuju rizik na osnovu kvantitativnih pokazatelja, stručne procjene i sl., kako je opisano u nastavku, te popunjavaju Mapu rizika. Dodatno, sve relevantne organizacione jedinice učestvuju u sačinjavanju Izvještaja o identifikaciji i procjeni materijalnosti rizika u kojem je detaljno opisan način procjene za svaki rizik.

U odnosu na identifikaciju rizika koja je rađena 2023. godine na bazi 31.12.2022. godine, u 2023. godini je promijenjen pristup Identifikaciji i procjeni materijalnosti rizika. Različita područja procjene su zahtijevala analizu portfolija, kvantifikaciju rizika i strukturisanu diskusiju unutar stručnih timova i sa različitim jedinicama za upravljanje rizicima. Sva razmatranja se zasnivaju na analizi niza kvalitativnih i kvantitativnih pokazatelja rizika.

Procjena je strukturisana kako slijedi:

- Relevantnost: rizik bi se mogao smatrati nerelevantnim ako se predmetno poslovanje ne obavlja u NLB Banci (i neće se obavljati u narednoj godini) ili ako poslovanje ne prelazi određeni prag.
- Procjena rizika: ocjena glavnih determinanti rizika; Kao kombinacija procjene relevantnih pokazatelja koja se zasniva na sljedećim dimenzijama:
 - Prethodna godina (kraj 2022 godine)
 - Tekući mjesec (kraj 2023. godine)
 - Budžet 2023. godine
 - Stres test (zadnji dostupni) gubitaka ukoliko isti postoji.
- Metode mjerenja rizika: ocjena nivoa složenosti metoda koje se općenito primjenjuju.
- Okvir za upravljanje i kontrolu: nivo složenosti i sveobuhvatnosti postojećeg okvira
- Ocjenjivanje materijalnosti: završna ocjena se zasniva na procjeni rizika i godišnjoj učestalosti potencijalnih gubitaka. Ocjena materijalnosti može biti niska, srednja, visoka i nije relevantan.
- Razmatranja u okviru Procjena procjene adekvatnosti internog kapitala (u daljem tekstu „ICAAP”)/Procjena procjene adekvatnosti interne likvidnosti (u daljem tekstu „ILAAP”): kako se tip rizika razmatra u okviru ICAAP-a/ILAAP-a Banke.

Obzirom na promjene koje su se desile u pristupu identifikaciji i procjeni materijalnosti rizika, u februaru 2024 godine, je održana ICAAP/ILAAP radionica na nivou Banke u kojoj su učestvovalе sve relevantne organizacione jedinice kako bi se detaljno predstavile pomenute promjene. Dodatno, pripremljeno je i „Uputstvo za popunjavanje mape rizika - Proces identifikacije i procjene materijalnosti rizika” u kojem je detaljno opisan način na koji proces Identifikacije i procjene materijalnosti treba provesti. Navedenim uputstvom su definisana i pravila kojim se dolazi do konačne procjene materijalnosti rizika. Prije svega je u Mapi rizika (excel file) potrebno popuniti preliminarnu procjenu rizika, koja je većinom bazirana na određenim kvantitativnim pokazateljima, za koje je potrebno odrediti nivoe rizika: nizak, srednji i visok, pri čemu nizak predstavlja zeleni semafor, srednji predstavlja žuti semafor i visok je crveni semafor. Posmatra se ostvarenje definisanih pokazatelja za:

- Prethodna godina (kraj 2022 godine)
- Tekući mjesec (kraj 2023. godine)
- Budžet 2023. godine
- Stres test (zadnji dostupni) gubitaka ukoliko isti postoji.

Zatim je potrebno popuniti godišnju vjerovatnoću nastanka negativnih događaja za pojedinačni rizik, baziranu na stručnoj procjeni, budžetiranim veličinama i sl. Kombinacija preliminarne procjene i godišnje vjerovatnoće nastanka negativnih događaja utiče na finalnu procjenu materijalnosti rizika. Pravila su definisana također, iznad navedenim Uputstvom, a prikazana su i u tabeli ispod:

Konačna procjena		
Preliminarna procjena	Godišnja vjerovatnoća nastanka negativnih događaja	Ocjena materijalnosti
●	L	●
●	M	●
●	H	●
●	L	●
●	M	●
●	H	●
●	L	●
●	M	●
●	H	●

Svi rizici kojima je konačna procjena na srednjem i visokom nivou su materijalno značajni rizici za Banku. Dodatno je potrebno popuniti i Metode mjerenja koje Banka koristi za upravljanje navedenim rizikom, Okvir za upravljanje i kontrolu, kao i Razmatranja u okviru ICAAP-a i ILAAP-a.

Na osnovu rezultata identifikacije i mjerenja rizika Banka utvrđuje kapitalne zahtjeve za identifikirane materijalno značajne rizike.

13.2. ILAAP

U skladu sa zahtjevima iz Odluke Agencije za bankarstvo FBiH o internom procesu procjene adekvatnosti kapitala i internom procesu procjene adekvatnosti likvidnosti u banci (“Službene novine FBiH”, broj 16/19), Odlukom o izmjeni Odluke o internom procesu procjene adekvatnosti kapitala i internom procesu procjene adekvatnosti likvidnosti u banci („Službene novine FBiH”, broj 30/20), Smjernicama za izvještavanje Agencije za bankarstvo FBiH o primjeni ICAAP-a i ILAAP-a u banci i Izmjenama smjernica za izvještavanje Agencije za bankarstvo FBiH o primjeni ICAAP-a i ILAAP-a u banci, maj 2020. godine i Smjernica o izmjeni i dopuni smjernica za izvještavanje Agencije za bankarstvo FBiH o primjeni ICAAP -a i ILAAP-a u banci mart 2023, Banka je prilagodila vlastiti ILAAP na promišljen i proporcionalan način kako bi osigurao njegovu primjerenost s obzirom na veličinu, prirodu i složenost poslovanja. Banka svake godine provodi integrirani proces strateškog planiranja kojim se utvrđuje razvoj budućeg strateškog usmjerenja Banke.

Interni proces procjene adekvatnosti likvidnosti (ILAAP) u Banci ima za cilj uspostavljanje snažnog sistema upravljanja likvidnosnim rizicima. Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima i Risk Appetite definišu nizak nivo tolerancije na rizik likvidnosti. ILAAP predstavlja sredstvo za upravljanje rizikom likvidnosti i ključni je ulazni podatak prilikom određivanja strategije te upravljanja sveukupnim bilansom stanja Banke. Proces planiranja likvidnosti, koji uključuje i plan izvora finansiranja, uzima u obzir strateški plan Banke, kao i redovne poslovne planove za period finansiranja, profil rizika i rezultate ILAAP-a za prethodni period. U Planu 2023 i finansijskim projekcijama za period 2024-2027 Banka je uzela u obzir usklađenost pokazatelja izloženosti riziku likvidnosti sa

definiranim limitima u Risk Appetite-u u planskom periodu. Također rezultati stres testova likvidnosti su sastavni dio planiranja likvidnosti, kao normativni pristup u sklopu ILAAP-a.

ILAAP se u Banci izvodi u dvije perspektive, ekonomskoj i normativnoj.

Ekonomska perspektiva obuhvata sve značajne rizike koje je Banka identificirala u godišnjim procesima ICAAP-a i ILAAP-a. To uključuje sve interne modele koji se koriste u postupku procjene likvidnosti: Skoring model, stabilnost depozita po viđenju, planiranje finansiranja, dinamičke projekcije novčanog toka, praćenje omjera kredita/depozita (LTD), sistem ranog upozorenja (EWS), testiranje iznosa CBC-a, stres testiranja unutardnevne likvidnosti, redovna testiranja otpornosti na stres i obrnuta testiranja otpornosti na stres. To daje širu sliku trenutne likvidnosne pozicije Banke na način da može održati čvrst, ažuriran plan likvidnosti i izvore finansiranja usklađene sa Risk Appetite, izvorima finansiranja i strategijom.

Normativna perspektiva temelji se na sposobnosti Banke u ispunjavanju regulatornih i supervizorskih zahtjeva za likvidnost u smislu minimalnih kvantitativnih likvidnosnih zahtjeva za koeficijent pokrivenosti likvidnosti (LCR). LCR je koeficijent koji pokazuje sa koliko visoko kvalitetnih likvidnih sredstava Banka raspolaže za zadovoljenje kratkoročnih obaveza. U skladu s Odlukom o upravljanju rizikom likvidnosti Banke, Banka je obavezna da ima minimalno 100% zaliha visokokvalitetnih sredstava za pokriće neto odliva u narednih 30 dana. LCR se računa na mjesečnoj osnovi i o rezultatima se izvještavaju nadležni odbori u Banci, kao i Agencija za bankarstvo FBiH. U normativnom pogledu, postavljen je limit za LCR na 175% u Risk Appetite Banke konzervativniji od regulatorno postavljenog limita. Normativna perspektiva sa supervizorskog pogleda također uključuje i kreiranje Plana oporavka u slučajevima narušene likvidnosti. Pored LCR-a, Banka izračunava i pokazatelj NSFR u skladu sa metodologijom propisanom na nivou NLB Grupe i EU regulativom, kao i lokalnom regulativom. Pored LCR-a i NSFR-a, Ročna usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza i koncentracija izvora finansiranja, uključeni su u normativnu perspektivu ILAAP-a.

Komponente ILAAP-a:

ILAAP arhitektura čini jedan koherentni skup ugrađen u upravljački okvir institucije. Sve komponente ILAAP-a su međusobno povezane i kroz utvrđene procese osiguravaju adekvatnost likvidnosti

Banke. Komponente ILAAP arhitekture date su u nastavku:

- Okvir za upravljanje rizikom likvidnosti:

Banka je uspostavila čvrst okvir za upravljanje rizikom likvidnosti, koji osigurava održavanje dostatne likvidnosti, uključujući i zaštitu neopterećene, visokokvalitetne likvidne aktive, kako bi mogla podnijeti cijeli niz stresnih događaja, uključujući one koji podrazumijevaju gubitak ili umanjenje vrijednosti obezbijedenih i neobezbijeđenih izvora sredstava. Uporište u procesu formiranja čvrstog okvira za upravljanje rizikom likvidnosti jeste međuzavisnost, razmjena informacija, te donošenje strateški važnih odluka od strane relevantnih poslovnih funkcija.

- Risk profil i Risk apetit na rizik likvidnosti

Banka je definirala toleranciju na likvidnosni rizik u svjetlu svojih poslovnih ciljeva, strateškog usmjerenja i ukupne spremnosti na preuzimanje rizika. Jasno artikulirana risk profil rizika likvidnosti, primjeren je poslovnoj strategiji Banke i njenoj ulozi u finansijskom sistemu, te sposobnosti finansiranja. Tolerancija na rizik utvrđena je na način da se jasno razumije uzajamnost odnosa rizika i dobiti.

- Zaštitni slojevi likvidnosti (likvidnosni buffer) i upravljanje likvidnošću

Banka održava zaštitu neopterećenih, visokokvalitetnih likvidnih sredstava, koja se drže kao osiguranje od cijelog niza scenarija stresa likvidnosti, uključujući i ona koja podrazumijevaju gubitak ili umanjenje vrijednosti neobezbijeđenih i raspoloživih obezbijeđenih izvora sredstava. Aktivnosti Banke usmjerene su na savladavanje mogućih pravnih, regulatornih ili operativnih prepreka za korištenjem ovih sredstava za pribavljanje finansiranja. Banka aktivno upravlja svojim zaštitnim slojem likvidnosti, kapacitetom kontrabalansiranja i pozicijama kolaterala, praveći razliku između opterećene i neopterećene aktive, internog i regulatornog buffer-a i stresnih scenarija.

- Monitoring likvidnosti

Banka ima stabilan proces za identifikovanje, mjerenje, praćenje i kontrolisanje rizika likvidnosti. Ovaj proces sadrži čvrst okvir za složenu projekciju gotovinskog toka koji proističe iz aktive, pasive i vanbilansnih stavki u odnosu na odgovarajući set vremenskih okvira. Ovo također podrazumijeva okvir za interno izvještavanje, koji je usklađen sa internim politikama i limitima. Banka kontinuirano radi na

unaprijeđenju procesa monitoringa pokazatelja likvidnosti, razvojem i uvođenjem novih alata pri mjerenju faktora rizika.

- Identifikacija rizika

Banka na godišnjoj osnovi provodi proces identifikacije rizika, kojoj prethodi proces utvrđivanja rizika, kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena, sa aspekta likvidnosnog profila. Determinisani rizici uključuju se u proces procjene, sa ciljem utvrđivanja njihove značajnosti, internih likvidnosnih buffera, te daljoj kontroli i monitoringu, tokom kraćih i dužih vremenskih intervala. Uvođenje novih faktora rizika ima uporište u promjenama na finansijskom tržištu, standardiziranjem pokazatelja od strane lokalnog regulatora, te svim promjenama u makroekonomskom okruženju, koje imaju refleksiju na rizik likvidnosti.

- Stres Test - likvidnosti

Stres testovi rizika likvidnosti provode koristeći odabrane scenarije, koji su specifični za Banku i koji se odnose na cijelo tržište (pojedinačno i u kombinaciji) kako bi se identifikovali izvori potencijalnih likvidnosnih ograničenja i kako bi se osigurala usklađenost sa uspostavljenom tolerancijom na rizik likvidnosti. Banka koristi ishode stres testova kako bi prilagodila svoje strategije, politike i pozicije u pogledu upravljanja rizikom likvidnosti i razvila efikasne planove u kriznim situacijama. Stres test rizika likvidnosti sastavni je dio integrisanog stres testa koji uvažava preljevanja stresnih scenarija, koji dolaze iz ostalih rizika kojima je Banka izložena.

- Likvidnost i mehanizam raspodjele cijena

Banka je inkorporirala troškove likvidnosti, benefite i rizike u cijenu proizvoda, upravljanja profitabilnošću za sve značajne poslovne aktivnosti (bilansne i vanbilansne). Razvijeni mehanizam raspodjele troškova i koristi ima dovoljno učestalu frekvenciju preispitivanja kako bi se odnos troškova i dobiti sveo na najoptimalniju mjeru.

- Pristup tržištu

Banka je uspostavila strategiju za izvore sredstava koja obezbjeđuje aktivnu diversifikaciju izvora i roka dospjeća finansiranja. Banka održava stalno prisustvo na odabranim tržištima izvora sredstava i snažne veze sa finansijerima, kako bi se promovisala efikasna diversifikacija izvora sredstava. Redovno se mjeri kapacitet u pogledu brzog prikupljanja sredstava iz svakog izvora. Identifikuju se glavni

faktori koji utiču na njenu sposobnost u pogledu prikupljanja sredstava i pažljivog praćenja ovih faktora kako bi se osiguralo da procjene u pogledu sposobnosti prikupljanja sredstava ostanu važećim.

- Upravljanje dnevnom likvidnošću

Banka aktivno upravlja dnevnim pozicijama likvidnosti i rizicima kako bi pravovremeno ispunila obaveze u pogledu plaćanja i poravnjanja u uobičajenim i stresnim uslovima i na taj način doprinosi neometanom funkcionisanju sistema plaćanja i poravnjanja. Proces upravljanja dnevnom likvidnošću podrazumijeva presjek operativnih stanja i kontrola unutardnevnih vrijednosti dHQLA i dMLB.

- Plan izvora finansiranja

Banka je dužna osigurati pristup sredstvima finansiranja iz različitih izvora na finansijskom tržištu i upravljati dostupnim izvorima likvidnosti. Prilikom sačinjavanja opšteg godišnjeg plana finansiranja, uzima se u obzir:

- o potreba za finansiranjem koja proističe iz planiranog/budžetiranog strateškog razvoja bilansa, odnosno planiranih poslovnih aktivnosti u segmentu plasiranja kredita,
- o planiranih aktivnosti na depozitnoj osnovi,
- o održavanje likvidnosti u regulatornim okvirima kao i okvirima Grupe,
- o potreba za izvorima finansiranja od supranacionalnih institucija (kreditne linije),
- o sve učestalije promjene na finansijskom tržištu.

- Plan za likvidnost za vanredne situacije

Banka ima formalni Plan za likvidnost za vanredne situacije koji jasno postavlja strategije za rješavanje manjkavosti u pogledu likvidnosti u hitnim situacijama. Plan sadrži politike za upravljanje nizom različitih stresnih okruženja, definiše jasne linije odgovornosti, kao i jasne procedure iniciranja i eskalacije i redovno testiranje i ažuriranje kako bi se osiguralo da su operativno robusni. Plan finansiranja u slučaju nepredviđenih okolnosti usklađen je sa Planom oporavka Banke i Okvirom sklonosti za preuzimanje rizika.

- Infrastruktura

Za potrebe upravljanja rizikom likvidnosti Banka posjeduje interni sistem baze podataka, sa tendencijom daljeg razvoja u svrhu optimizacije izvještajnih procesa, te pružanje pouzdanih i tačnih podataka.

- Objava podataka

Banka objavljuje informacije o riziku likvidnosti na redovnoj osnovi, što omogućava učesnicima na tržištu da steknu informisano mišljenje o stabilnosti okvira za upravljanje rizikom likvidnosti i pozicijom likvidnosti.

ILAAP je uključen u svakodnevni poslovni proces i poslovne odluke u vidu dnevnog praćenja novčanih tokova, rezultati stres testova služe za definisanje nivoa CBC-a. Pokazatelji likvidnosti: LCR, NSFR, LTd i pokazatelji koeficijenti ročne usklađenosti finansijske aktive i finansijskih obaveza služe kao sistem ranog upozorenja. Plan se aktivira kada indikator dostigne žuti nivo upozorenja, dok se Plan oporavka aktivira kada indikator dostigne crveni nivo upozorenja. Uprava Banke ima pravo odlučiti o aktiviranju Plana likvidnosti za vanredne situacije i Plana oporavka prije prethodno spomenutih kriterija, u tom slučaju prevladavaju procedure opisane u Planu oporavka.

ILAAP-a je usko povezan sa poslovnom strategijom Banke, identifikacijom rizika, Risk Appetite-om Banke, procesom budžetiranja i finansijskim planom poslovanja. Proces obuhvata ne samo trenutnu situaciju likvidnosti, već primjenjuje i pristup koji usmjerava prema naprijed. Relevantni proizvodi, klijenti i ugovori procjenjuju se iz perspektive likvidnosti u skladu sa Politikom i Pravilnikom za uvođenje novih proizvoda i značajnijih izmjena postojećih proizvoda prilikom uvođenja novih proizvoda i kada se predlažu znatne promjene postojećih proizvoda.

Poslovne operacije koje se odnose na upravljanje likvidnosnim rizikom obuhvataju i jasnu organizacionu strukturu u skladu sa tolerancijom na rizik. Jasna podjela zadataka, ovlaštenja i odgovornosti je definisana Politikom i procedurama upravljanja rizikom likvidnosti NLB Banke d.d., Sarajevo.

Banka nema odstupanja u odnosu na propisane regulatorne zahtjeve na području upravljanja rizikom likvidnosti zaključno sa 31.12.2023. godine.

Banka ima samoodrživi model finansiranja koji se temelji na depozitima domaćih klijenata i ne oslanja se na unutar-grupacijsku likvidnost. U slučaju potrebe Banka dodatne izvore finansiranja obezbjeđuje iz kreditnih linija dobivenih od NLB d.d., Ljubljana i međunarodnih finansijskih institucija.

14. Nekvalitetne i restrukturane izloženosti i stečeni kolateral

Banka ima definisane kriterije prelaza između nivoa kreditnog rizika:

- Nivo kreditnog rizika 1 - performing portfolio: bez značajnog povećanja kreditnog rizika od inicijalnog priznavanja priznaje se umanjenje vrijednosti na osnovu 12-mjesečnog perioda;
- Nivo kreditnog rizika 2 - nezadovoljavajući portfolio: značajno povećanje kreditnog rizika od inicijalnog priznavanja priznaje se umanjenje vrijednosti tokom vijeka trajanja i
- Nivo kreditnog rizika 3 - oslabljen portfolio: priznaje se umanjenje vrijednosti tokom vijeka trajanja za ovu finansijsku imovinu.

Pretpostavlja se značajno povećanje kreditnog rizika:

- kada se kreditni rejting značajno pogorša na dan izvještavanja, u odnosu na kreditni rejting pri inicijalnom priznavanju;
- kada finansijsko sredstvo ima materijalna kašnjenja preko 30 dana (dani dospijeca su takođe uključeni u procjenu kreditnog rejtinga);
- ako Banka očekuje da odobri odlaganje zajmoprimcu ili
- ako se objekat nalazi na "watch listi".

Dodatno, poštuju se principi upravljanja nekvalitetnom izloženosti na način da se aktivno kod dužnika prate sve njegove strukturalne promjene, promjene u upravljanju, organizacijske promjene, promjene na tržištu kao i promjene ekonomsko-finansijske prirode. Kontinuirano se poduzimaju mjere na što ranijoj identifikaciji potencijalnih problema u poslovanju dužnika, a sve u cilju kvalitetnijeg upravljanja portfoliom i uspostave adekvatnog poslovnog odnosa prema dužniku.

U cilju održavanja kvaliteta kreditnog portfolia Banka je uspostavila praćenje kašnjenja plasmana i to od prvog dana kašnjenja, rano prepoznavanje signala kašnjenja i intenzivno praćenje dužnika u kašnjenju, sa ciljem prevencije preklasifikacije plasmana u nekvalitetnu izloženost.

U cilju rane identifikacije dužnika sa poteškoćama u poslovanju, formiran je Watch Loan Committee (u daljem tekstu WLC) za klijente pravna lica i centralizovana naplata za fizička lica koja podrazumijeva praćenja kašnjenja dužnika od

prvog dana kašnjenja provođenjem aktivnosti rane naplate.

Cilj WLC i rane naplate za fizička lica je rano prepoznavanje dužnika sa finansijskim poteškoćama i poduzimanje aktivnosti na prevenciji prelaska dužnika u NPE portfolio.

Proces naplate potraživanja za fizička lica je centralizovan i u nadležnosti je Odjela za naplatu fizičkih lica. Sve aktivnosti naplate potraživanja za fizička lica se poduzimaju isključivo od strane Odjela za naplatu fizičkih lica i počinju od prvog dana kašnjenja dužnika kroz ranu naplatu i nastavljaju kroz aktivnosti kasne naplate i pokretanje sudskog postupka sve dok se ne zatvore potraživanja ili se dužnik ne oporavi.

U cilju postizanja što boljih rezultata u domenu kasne naplate, Banka je zaključila ugovore o poslovnoj saradnji sa dvije Eksterne agancije, koje u ime i za račun Banke poduzimaju aktivnosti naplate na određenom NPE portfoliu fizičkih lica.

Banka poduzima aktivnosti usmjerene na daljnje smanjenje nekvalitetnih izloženosti, bilo kroz intenzivnu brigu o klijentima koji se suočavaju sa poslovnim problemima, posebno kroz restrukturiranje, oporavaka i povrat u Performing portfolio, djelimični otpis potraživanja ukoliko je to potrebno, ili kroz naplatu potraživanja, likvidaciju kolaterala i otpis nekvalitetnih kredita. Jedna od opcija za smanjenje nekvalitetnih izloženosti je i prodaja potraživanja u skladu sa zakonskom regulativom.

a) Kreditna kvaliteta izloženosti razvrstana u nivoe kreditnog rizika sa pripadajućim iznosima očekivanih kreditnih gubitaka: u 000 KM

	Iznos izloženosti	Očekivani kreditni gubici
Nivo kreditnog rizika 1	1.983.690	22.043
Nivo kreditnog rizika 2	34.274	4.457
Nivo kreditnog rizika 3	25.457	21.203
Ukupno	2.043.421	47.703

b) Kreditna kvaliteta kredita prema sektorskoj strukturi kredita

Kreditna kvaliteta kredita prema sektorskoj strukturi		Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	Ukupno bruto krediti po svim nivoima kreditnog rizika	Očekivani kreditni gubici za Nivo 1 kreditnog rizika	Očekivani kreditni gubici za Nivo 2 kreditnog rizika	Očekivani kreditni gubici za Nivo 3 kreditnog rizika	Ukupni očekivani kreditni gubici
1	1. Ukupni krediti pravna lica	460,758	21,950	10,330	493,038	6,619	2,174	9,026	17,819
2	1.1. A Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	2,028	-	315	2,343	26	-	315	341
3	1.2. B Vađenje ruda i kamena	1,522	2,706	-	4,228	24	249	-	273
4	1.3. C Prerađivačka industrija	116,462	7,848	22	124,332	1,676	710	18	2,404
5	1.4. D Proizvodnja i opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	6,330	2,191	-	8,521	90	263	-	352
6	1.5. E Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodaranjem otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	702	22	-	724	15	3	-	18
7	1.6. F Građevinarstvo	49,027	250	17	49,293	745	20	17	781
8	1.7. G Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala	196,317	6,531	8,988	211,836	2,599	689	8,152	11,440
9	1.8. H Prijevoz i skladištenje	17,551	692	170	18,413	327	81	170	578
10	1.9. I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hoteljerstvo i ugostiteljstvo)	2,061	1,260	14	3,335	41	103	6	150
11	1.10. J Informacije i komunikacije	7,013	-	-	7,013	132	-	-	132
12	1.11. K Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	15,419	-	-	15,419	244	-	-	244
13	1.12. L Poslovanje nekretninama	14,079	-	-	14,079	235	-	-	235
14	1.13. M Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	13,684	428	760	14,872	164	55	312	530
15	1.14. N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1,881	1	45	1,927	33	0	36	69
16	1.15. O Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	10,191	-	-	10,191	204	-	-	204
17	1.16. P Obrazovanje	2,876	-	-	2,876	29	-	-	29
18	1.17. Q Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	1,146	-	-	1,146	5	-	-	5
19	1.18. R Umjetnost, zabava i rekreacija	419	20	-	438	9	2	-	11
20	1.19. S Ostale uslužne djelatnosti	2,051	-	-	2,051	22	-	-	22
21	1.20. T Djelatnosti kućanstva kao poslodavca; djelatnosti kućanstva koja proizvode različita dobra i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe	-	-	-	-	-	-	-	-
22	1.21. U Djelatnosti izvanteritorijalnih organizacija i tijela	-	-	-	-	-	-	-	-
23	2. Ukupno stanovništvo	643,493	9,094	14,102	666,688	10,461	2,004	11,245	23,710
24	2.1. Opća potrošnja	499,019	7,530	13,685	520,234	8,349	1,727	10,923	20,999
25	2.2. Stambena izgradnja	142,668	1,559	417	144,644	2,077	277	322	2,675
26	2.3. Obavljanje djelatnosti (obrtnici)	1,806	4	-	1,810	35	0	-	35
27	3. Ukupni krediti (1. + 2.)	1,104,251	31,044	24,432	1,159,726	17,080	4,178	20,271	41,529

c) Kreditna kvaliteta restrukturiranih izloženosti

Mjera restrukturiranja je instrument koji se koriste za restrukturiranje dužnika koji su u finansijskim poteškoćama.

Glavni cilj restrukturiranja je da se omogući dužniku postizanje održive finansijske zaduženosti u što je moguće kraćem vremenskom periodu, omogući urednosti u izmirivanju obaveza prema Banci, ako je moguće poboljša kolateralnu poziciju Banke.

Svrha restrukturiranja je spriječiti potencijalni gubitak, stoga se restrukturiranje provodi u ranoj fazi kašnjenja kako bi preventirali ulazak dužnika u NPE portfolio.

Međutim, restrukturiranje se također provodi i za dužnike u kasnoj fazi naplate u slučajevima kada je restrukturiranje bolja opcija za Banku od pokretanja sudskog postupka.

Prije donošenja odluke o restrukturiranju Banka procijenjuje ekonomsku opravdanost restrukturiranja izloženosti prema pojedinom dužniku ili grupi povezanih lica. Ako je restrukturiranje kreditnih izloženosti ekonomski opravdano, Banka utvrđuje odgovarajući plan restrukturiranja, te prati njegovo provođenje i efekte. Prilikom utvrđivanja održivosti restrukturiranja izloženosti pojedinog dužnika ili grupe povezanih lica Banka priprema:

- detaljnu analizu razloga koji su doveli do poteškoća u poslovanju dužnika ili grupe povezanih lica;
- procjenu kreditne sposobnosti dužnika;
- plan restrukturiranja dužnika;
- projekciju novčanih tokova za period koji je definiran planom restrukturiranja;
- određuje vrstu restrukturiranja.

Nakon odobrenja mjera restrukturiranja Banka kontinuirano prati provođenje cjelokupnog plana restrukturiranja.

Reprogrami 31.12.2023.	Nivo kreditnog rizika	Odobreni iznos	Stanje duga glavnica	Stanje duga ukupno
	2	202	179	179
	3	121	107	115
Fizička lica		323	286	294
	2	881	653	653
	3	3.800	2.821	4.890
Pravna lica		4.681	3.474	5.543
Ukupno		5.004	3.760	5.837

d) Promjena stanja nekvalitetnih izloženosti i pripadajućih očekivanih kreditnih gubitaka tokom izvještajnog perioda, što uključuje početno stanje, promjene u toku izvještajnog razdoblja i završno stanje

	Ispravke vrijednosti za izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Ispravke vrijednosti za izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza
1 Početno stanje	26,024	19,892
2 Nove ispravke vrijednosti tokom perioda	1,176	14,536
3 Iznos umanjenja ispravki vrijednosti	-6,371	-7,554
4 Završno stanje	20,829	26,874

e) Podatak o ukupnom iznosu kolateralu stečenog preuzimanjem i provedbom izvršnog postupka

Na dan 31.12.2023. godine ukupan iznos kolateralu stečenog preuzimanjem i provedbom izvršnog postupka je 387 h/KM. Radi se o 11 nekretnina na teritoriji Bosne i Hercegovine.

Stečena materijalna imovina nastaje pri sudskoj naplati problematičnih potraživanja, kada Banka uzima drugu aktivu odnosno imovinu korisnika kao potpunu ili djelomičnu naplatu svojih potraživanja.

Podaci i informacije koje se odnose na neopterećenu (nezaloženu) i opterećenu (založenu) imovinu

U skladu sa članom 16. Odluke, Banka je u obavezi da objavljuje podatke i informacije o bruto knjigovodstvenoj vrijednosti neopterećene (nezaložene) i opterećene (založene) imovine, kao i druge važne informacije vezane za opterećenu (založenu) imovinu.

S obzirom da Banka na dan 31.12.2023. godine nema opterećene (založene) imovine, u nastavku je prikazana bruto knjigovodstvena vrijednost neopterećene (nezaložene) imovine:

Vrste imovine	Bruto knjigovodstvena vrijednost opterećene imovine	Bruto knjigovodstvena vrijednost neopterećene imovine
Dati krediti	-	1.159.726
Ulaganja u dužničke instrumente	-	235.593
Ulaganja u vlasničke instrumente	-	119
Ostalo	-	441.513

Napomena: 03.06.2024.

Dana 03.06.2024. godine, izvršena je izmjena slijedećih podataka:

- Poglavlje 5.6., izmjena u tabeli na str. 48. – Risk Appetite

Izmjene su izvršene u dijelovima:

- Adekvatnost kapitala
 - Stopa regulatornog kapitala
 - Stopa osnovnog kapitala
 - Stopa redovnog osnovnog kapitala
 - Adekvatnost internog kapitala ICAAP
- Finansijska poluga
 - Stopa finansijske poluge
- Likvidnost
 - LCR lok met
 - NSFR lok met
- Kamatni rizik
 - EVE BPV (najlošiji scenarij) lok REG.